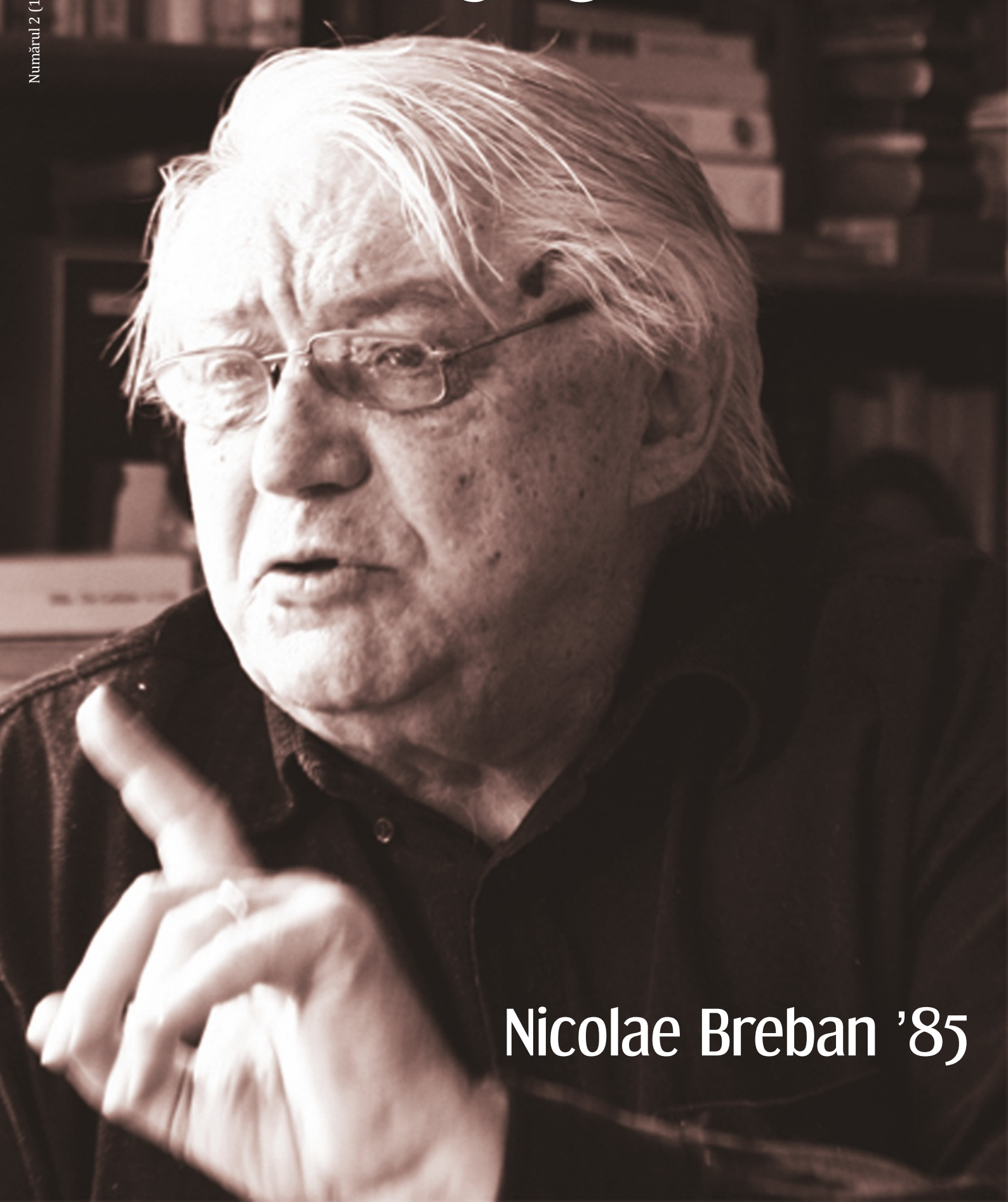

Atitudini

Nicolae Breban '85

Te iubesc, Chișinău! – din jurnalul meu în care îmi notez doar impresiile despre zilele excepționale

— de Gelu Nicolae Ionescu —

Este timpul ca secolul XXI să își intre în drepturi!

Scriu aceste rânduri asumându-mi riscul de-a stârni mânia oricărui dușman, oricât de puternic ar fi acesta! Niciodată nu voi eluda adevărul, nu-mi voi surghiuni sufletul în neantul minciunii, pentru a trăi bine făcând frumos la vreun preapotent mondial. Iubesc culturile rusă și americană, însă nu iubesc amestecul unor popoare în treburile altor popoare.

Faptul că ești puternic nu îți dă dreptul să îi bați pe cei slabi și nu îți dă nici dreptul de-a le hotărî destinele, sub celebrul, deja, pretext al iluminării! Mai nou, văd că se prefigurează și pretextul echilibrului mondial...

Scriu aceste rânduri plângând. E un plâns care trebuie să se oprească. El nu este doar al meu! Plâng plânsul a milioane de frați români, agresați, amenințați, care nu sunt lăsați să-și ducă traiul în liniște și pace.

Nu mai fusesem niciodată în

Chișinău, deși îmi propusesem de multe ori o călătorie pe plaiul românesc de dincolo de Prut. Oportunitatea de a le vorbi participanților la Târgul Internațional de Turism **TURISM. LEISURE. HOTELS de la Moldoexpo Chișinău, 7-10 februarie 2019** despre oferta culturală a orașului nostru, de a le prezenta și dăruiră cărți editate de Casa de Cultură „Ion Luca Caragiale” a Municipiului Ploiești am considerat-o un dar divin.

Am plecat într-o delegație din care au mai făcut parte: domnul Cristian Ganea, Viceprimar al Municipiului Ploiești, domnul Adrian Voican, Președintele Asociației pentru Dezvoltarea Turismului Prahova, doamna Anda Popa, Secretar General al asociației menționate și domnișoara Oana Constantinescu, Secretara asociației.

Surpriza din prima zi de târg a fost succesul fantastic de care s-au bucurat cărțile. Oamenii le-au primit cu mare interes și au fost foarte bucuroși să descopere temele acestora: istoria românilor, literatura română. Practic, toate exemplare s-au epuizat încă din prima zi a târgului. Am fost mândru și fericit.

Le-am dăruit și materiale informative despre programele noastre culturale, le-am oferit informații despre patrimoniul cultural ploieștean și prahovean.

La fel de important este, însă, faptul că am comunicat, am râs împreună, am legat o prietenie pe care unii o vor ruptă. Ne-am plimbat, am făcut atelier de teatru, ne-am privit, pentru o clipă, senini, uitând de apăsarea vremii...

M-a impresionat până la lacrimi povestea fraților mei de peste Prut și am avut sufletul sfâșiat de tristețe când, pentru a-mi vizita frații, a trebuit să trec printr-o vamă... Mi-am jurat să fac tot ce îmi stă în putință să îndrept starea de fapt, complet aberantă.

Este timpul ca secolul XXI să își intre în drepturi și adevărul, înțelepciunea, pacea, sufletul să nu mai fie doar vorbe. Este timpul ca România și Republica Moldova să se unifice administrativ și să trăim ca frații. Oricine vrea altfel va fi condamnat crunt de istorie.

La vară, am să mă întorc. Pentru că îmi e drag acel pământ, îmi sunt dragi acei oameni și pentru că pur și simplu **Te iubesc, Chișinău!**

Este timpul ca secolul XXI să își intre în drepturi!

DESPRE NOI:

Publicație editată de: Primăria Municipiului Ploiești și Casa de Cultură „Ion Luca Caragiale” a Municipiului Ploiești

Fondator principal și redactor coordonator: Gelu Nicolae Ionescu

Cofondator: Ion Stratan

Redacția: Constantin Dobrescu, Traian D. Lazăr, Ion Bălu, Gabriela Teodorescu, Mădălina Paula Ștefan, Iulia Dragomir, Ion Șt. Baicu

Adresa: Piața Eroilor nr. 1A, Ploiești

e-mail: gelunionescu@yahoo.com
revistaculturala@casadecultura.ro

tel./fax: 0244/578 148
0725 893 134

ISSN: 1584 - 0832

Layout & DTP: Mariana Dăscălace
Responsabilitatea morală și juridică asupra afirmațiilor făcute revine autorilor.

Coperta 1: foto 1: Nicolae Breban
(Sursa foto: www.adevarul.ro)

Tipărire: S.C. Seladocom S.R.L., Brăila

Nicolae Breban '85

de Eugen Simion

și, dacă se poate, în bucuria scrisului. Ieri seară (când scriu aceste rânduri este 3 februarie a.c.) l-am urmărit două sau trei ore, nu mai știu bine, într-o convorbire la televiziune cu Octavian Hoandă. Am aflat lucruri noi despre biografia lui intelectuală, pe lângă, multe altele, pe care le știam. Nicolae Breban este, nu mai încapă vorbă, o personalitate a literaturii noastre și, mai nou, am remarcat faptul că este și un spirit angajat, acela care își asumă deliberat „sarcina lumii”, ca să folosesc formula lui Jean-Paul Sartre – adică se interesează de viața politică românească și urmărește, în genere, agitațiile și confuziile lumii postmoderne de pretutindeni. A devenit, cu alte cuvinte, nu un om politic (a fost o vreme, pe la începutul anilor '70, și a părăsit, brusc și inexorabil, politica și pe oamenii politici de atunci), a devenit, voiam să zic, un *spirit ideologic* în continuarea tradiției iluministilor din *Școala ardeleană*. Aceia – mai toți prelați greco-catolici – luptau pentru recunoașterea latinității noastre și drepturile naționale, spirituale și morale ale unei nații subjugate. Am publicat recent, la Fundația Națională pentru Știință și Artă, în patru tomuri (colecția „Opere fundamentale”), textele fundamentale lăsate de acești teologi, istorici și filologi care, instruiți la Viena și Roma, au reînviat spiritul național.

Revendicându-se din ei, fiul preotului greco-catolic Breban din Maramureș apără, azi, tradițiile spirituale și valorile românești față-n față cu provocările globalismului uniformizator. Le apără bine, în chip elocvent, cu argumente convingătoare, susținând ideea că o națiune fără cultură riscă să dispară din istorie. O idee pe care au

susținut-o înaintea epocii actuale, marii cărturari români, de la Bălcescu și Kogălniceanu la Eminescu și, de la el, la Iorga și G. Călinescu și, în mare parte, existențialiștii români (Eliade, Noica). Amintesc de ideologul Breban, înainte de a-i face un portret, prozatorului Breban, cum mi-am pus în gând, pentru că am observat că, vorbind de opera lui, prozatorul ajunge, inevitabil, la temele enunțate mai înainte. Adică la limba română, la istorie și la modul în care este prezentată istoria noastră în manualele școlare, la miturile românești pe care unii istorici actuali nu mai obolesc să le demitizeze, într-o exuberanță generală, în fine, la europenismul nostru fundamental, organic, și la politica noastră păguboasă.

Ideologul Breban (nu știu cum să-i zic altfel) este un bun orator, discursul său pare a avea ceva din ardoarea și vehemența chiar și stilul revendicativ al memorandiștilor ardeleni, înaintașii săi. Are păreri în toate sferile sociale și, culturale și, chiar dacă nu ești de acord cu el în toate chestiunile, îl ascuți și îți seama de ceea ce spune.

Despre prozatorul Breban știu, evident, mai multe și pot să-i fac un portret mai exact sau, poate, mai verosimil. Este un spirit orgolios și ambițios (recunoaște singur), și-a ales modele mari în literatură (Dostoievski, Nietzsche și Thomas Mann) și le pomenește ori de câte ori are prilejul, vrea – tot cu ardoare și vehemență – să fie un mare scriitor și dă semne că reușește sau a și reușit deja, în fine, ucenicul *mărturisit, jurat*, al lui Dostoievski, nu suferă de complexul modestiei și nici nu crede că modestia și calea de mijloc (aceea pe care o recomandă moraliștii lumii, de la antici la moderni) este, în literatură, calea cea bună, calea creației mari. El își asumă, să spunem așa, idealul pe față, cu un radicalism ce impune. În Dostoievski a descoperit că omul (personajul) nu-i, cum credeau clasicii, bun sau rău, omul poate să fie – și este în literatură – și bun și rău, într-o misterioasă combinație. Nu-i admiră pe nuveliști, nu-i plac deloc *Schițele și Momentele* lui I. L. Caragiale (încropite, superficiale, anecdotice, prea anecdotice și, din toate aceste motive, inesențiale pentru epica mare), acceptă, în schimb, povestirile lui Caragiale, influențat, acum, de G. Călinescu. Am motive să-l contrazic la acest punct, dar nu-i locul și nici momentul.

Îi place, în schimb, Rebreanu pentru că, justifică el, autorul lui *Ion* și *Pădurea spânzuraților* este constructor în sfera romanescului, și pentru că a

eliminat lirismul și jurnalismul din epică. Nicolae Breban este, aici, pe aceeași poziție cu G. Călinescu (cel din *Sensul clasicismului*) și nu numai. În genere, prozatorul român, cu mici excepții, a optat între cele două războaie pentru *epica obiectivă* și pentru proza de analiză. Breban însuși este un analist și, din spațiul prozei românești, preferă, bănuiesc, romanul Hortensiei Papadat-Bengescu. Nu l-am auzit niciodată vorbind de Anton Holban, primul romancier integral proustian. Lui Camil Petrescu îi reproșează că și-a risipit talentul în teatru, și că a scris prea puțin în genul care i se potrivea, și anume romanul... Sunt păreri de prozator interesat să-și determine un stil original și, de se poate, stilul să-l ajute să creeze o tipologie inedită în proza românească, rămasă, după el și după alți scriitori, critici, teoreticieni literari, în sfera realismului tradițional.

Chestiunea se poate, desigur, discuta și s-ar putea ca ei să aibă dreptate. Problema esențială în romanul românesc nu-i, totuși, de metodă (deși și aceasta are o importanță ce nu se poate ignora), nici – în totalitate – de temele romanului. Urban-rural este o antinomie pe care critica românească a depășit-o demult. Urbană sau rurală, tema nu decide soarta (valoarea) romanului. Chiar Lovinescu, analizând proza lui Agârbiceanu și Rebreanu, cade de acord că stratul germinativ al creației nu-i un factor decisiv în literatură. Decisiv, esențial este doar punctul de vedere al creatorului față de sursa creației sale. Critica românească și-a pierdut mult timp deliberând dacă se poate face roman bun, modern, cu țărani sau numai cu orașeni. Îmi pare bine că Nicolae Breban (de care, luat cu vorba, iată, m-am îndepărtat), nu și-a pus această falsă dilemă. El și-a pus alte probleme, de pildă aceea a conflictelor umane pe care trebuie să le cuprindă și să le analizeze romanul modern și, pornind de aici, problema unei tipologii mai complexe care să depășească maniheismul tradițional. A reușit, cred, s-o creeze și s-o impună în literatura postbelică. Grobei al său nu seamănă nici cu Mitică, nici cu Ion al Glanetașului sau cu Ilie Moromete. Nu-i nici din familia personajului sadovenian, apropiat de mituri și de o existență ce continuă natura primordială.

A mai realizat ceva (ceva important) autorul romanelor *În absența stăpânilor* și *Bunavestire*), și anume să introducă, masiv, în roman *eseul românesc*, pe urmele îndepărtate ale prozatorilor analiști din anii '20-'30 (mai sus citați Hortensia Papadat-Bengescu, Holban și Camil Petrescu). Înaintea lui N. Breban, Paul Georgescu și Al Ivăsiuc încercaseră în anii '70-'80 să orienteze narațiunea spre *eseul românesc* (gen în care autorul, naratorul și personajele au, toți și toate, idei diferite sau

apropiate, fac teorii, ridică probleme generale privitoare la condiția omului, în fine, spre a repeta formula lui Camil Petrescu, personajele nu rămân inerte în narațiune, ele *văd idei*), Nicolae Breban a dezvoltat și a încetățenit *eseul românesc* în romanul românesc.

Voiam să-i fac un portret moral-intelectual prozatorului Nicolae Breban și, iată, m-am pierdut din nou în digresiuni, paranteze și filiații epice. Reiau, așadar, schița de portret cu care începusem acest mic articol prietenesc, omagial. Solid, împlinit la trup, cu o înfățișare de senator roman, decis în păreri, cu un limbaj ce nu acceptă replica și, dacă o acceptă, este pentru a o reprima rapid și definitiv, cu un temperament și un comportament ce pot atinge toate notele muzicale ale ființei sale interioare, de la tandra prietenie până la refuzul cel mai dur, Nicolae Breban este, în lumea scriitoricească postbelică, un personaj, el însuși, deprins, am sentimentul, din romanul său. Se iubește pe el însuși și, în funcție de sine, judecă lumea din jur. Are un puternic *sentiment al preeminenței*, ca și Camil Petrescu din *Agendele* lui Lovinescu. Crede netulburat în steaua sa epică norocoasă, nu acceptă, integral, din generația sa, decât pe Nichita Stănescu (singurul, după el, egal cu sine în talent și în putere de seducție intelectuală), este obsedat de tema puterii în lumea modernă și, mai nou – cum am observat în discursul său public – de *tema fricii* și a *nesiguranței* în psihologia omului românesc.

Ultimul său roman se cheamă *Frica* și în el studiază psihologia abisală a omului mic, umilit, oportunist, versatil, nu cu necesitate rău, dar împins spre rău (crimă) de forțele puternice și obscure ce zac în sufletul lui sedus de umilință. Regăsim, tot aici, personajele lui atipice, programatic contradictorii: o activistă de partid feroce are gusturi sexuale bizare, un comunist cu fața umană (Nistor), apără țăranul român de teroarea colectivizării și este, până la urmă, eliminat de sistem. În jurul acestor indivizi – repet, atipici în bună parte malefici – autorul construiește o vastă narațiune în care analiza abisală și meditația se cheamă și se găsesc în interiorul unui vast eseu românesc. În el, naratorul își asumă, când rolul autorului obiectiv, când rolul personajelor, naturi esențial deliberative.

Un roman dar, brebanian, o meditație despre epoca stalinistă și despre condiția omului (cu viciile și intențiile lui bune, dar mai ales cu frustrările și complicitățile lui) într-un regim de teroare. La 85 de ani Nicolae Breban nu dă, deloc, semne de oboseală. Senectutea în care a intrat nu i-a domolit, remarc, voința de putere literară (ca să rămân în limbajul nietzschean al eroilor săi). La mulți ani, Nicolae Breban!

Un croitor de altădată

de Alex Ștefănescu

Nu mai e în viață. Când l-am cunoscut eu, prin 2002, avea optzeci și ceva de ani. Mi l-a recomandat alt croitor, cel la care îmi făceam costumele. L-am întrebat dacă îmi

poate confecționa și o cămașă, iar el mi-a spus că nu și m-a sfătuit să mă adresez celui mai bun croitor de cămăși din București, Ionel Burichi.

Ionel Burichi se pensionase (după ce lucrase decenii la rând „la stat”, la o cooperativă meșteșugărească), dar avea un atelier clandestin, amenajat în micul hol al căsuței lui dintr-un cartier plin de verdeață. Mi-a făcut, într-adevăr, două cămăși albe care păreau luate din garderoba unui prinț și îmi veneau perfect. Le-am purtat cu plăcere, îmi schimbau în bine starea sufletească. (Din păcate, una din ele, pusă de mine, la un moment dat, la uscat pe sfoara din balcon – locuiam pe atunci la bloc –, a fost smulșă de vânt și a aterizat în curtea interioară a blocului. În cele două-trei minute cât a durat să cobor de la etajul trei, a dispărut din curte!)

Când am fost în vizită la el, pentru probe, m-am așezat pe un scăunel; îl priveam în timp ce lucra și nu-mi venea să mai plec acasă. Firav și gârbovit, cu părul complet alb, folosea, cu o dexteritate de scamator și cu o scânteiere de ironie în ochi, acul, degetarul și foarfeca. Avea în jurul lui un întreg arsenal de unelte pentru croitorie, plus accesorii: nasturi, șireturi, ace cu gămălie, fermoare. Toate stăteau cuminiți, la locurile lor, astfel încât le găsea imediat când avea nevoie de ele, fără să le caute. Părea că spune tandru-șugubăț ustensilelor și pânzeturilor pe care le mânuia: vă cam opuneți, dar e în zadar, până la urmă tot o să faceți ce vreau eu!

Mi-a povestit multe despre el și lumea prin care a trecut. Își amintea examenul pe care l-a dat, după absolvirea Școlii de Arte & Meserii, înainte de război. Era un examen cu... public! Pe un podium se afla comisia de examinare, formată din directorul școlii, un reprezentant al primăriei Bucureștiului, un croitor de lux din Capitală și un croitor de la o casă de mode din Paris. Când i-a venit rândul, elevul Burichi Ionel a urcat pe podium, a tras un bilet, l-a citit și a făcut următorul comentariu:

– E o întrebare prea simplă!

– Da?! Care anume? a vrut să știe directorul școlii.

– Ce distanță trebuie să fie nasturii cu care se încheie o cămașă bărbătească...

– Dă-mi exemplu de o întrebare care nu ți s-ar fi părut simplă.

– ... Cum trebuie croită o cămașă ca să-i stea bine unui cocoșat?

– Bine, spune cum trebuie croită!

Și atunci semețul elev a descris repede o suită de operații pentru confecționarea unei cămăși care l-ar fi îmbrăcat perfect chiar și pe cocoșatul de la Notre Dame.

Asistența a izbucnit în aplauze și Aurel Burichi a absolvit examenul cu nota 10.

Ce lume! Ce importanță se dădea unei profesii! Comunismul a șters din memoria noastră colectivă acest mod serios și cuviincios de a trăi. A distrus bucuria lucrului bine făcut. Culmea este că tocmai cei care au aruncat în neant civilizația românească apelau fără rușine, când aveau nevoie de servicii făcute cu profesionalism, la „oameni de altădată”. Ionel Burichi era chemat să confecționeze cămăși pentru diverși activiști ai PCR. Iar de la un moment dat i-a făcut cămăși și lui Nicolae Ceaușescu însuși!

La primele întâlniri ale croitorului cu dictatorul participa și Elena Ceaușescu, care, enervantă ca o soacră (și anume ca aceea din *Soacra cu trei nurori* pentru că în realitate există și soacre agreabile), intervenea neconținut și dădea sfaturi absurde. Ionel Burichi a scăpat de ea, explicându-i lui Nicolae Ceaușescu, confidențial, că nu se poate concentra dacă nu are liniște.

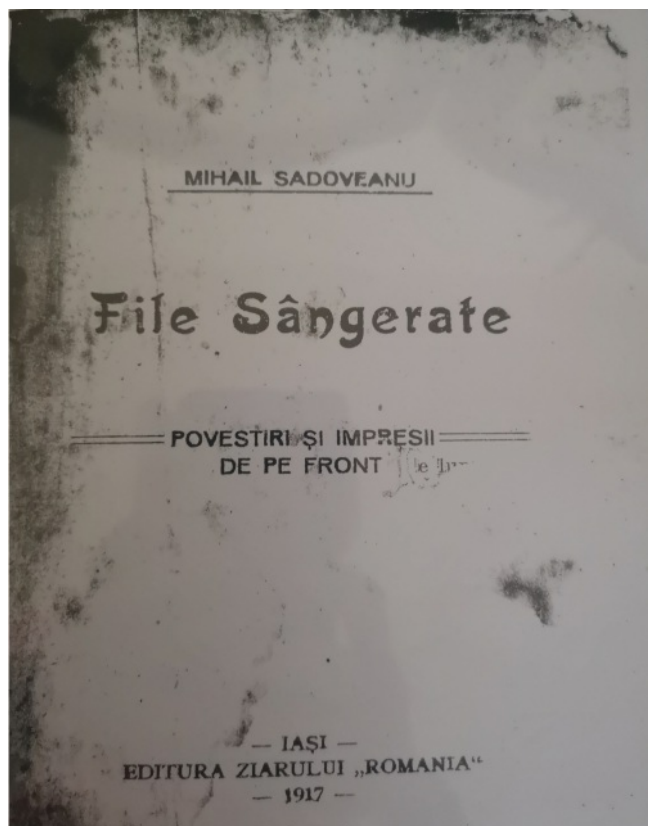
Securiștii îl spălau cu spirt pe mâini pe croitor, înainte ca el să-l atingă pe dictator ca să-i ia măsurile sau ca să-i așeze mai bine gulerul. Nicolae Ceaușescu îl plătea prost, printr-un aghiotant al lui (sau poate nici nu știa exact câți bani i se dădeau croitorului). O singură dată l-a răsplătit regește, printr-o apreciere elogioasă:

– M-am uitat la cămașa lui Brejnev. Nu era la fel de frumoasă ca a mea.

Păstrez cu pietate, și azi, cămașa pe care mi-a făcut-o cândva Ionel Burichi. O îmbrac rar, numai la evenimente importante, și mă gândesc de fiecare dată, cu duioșie, la autorul ei. După o recepție la Cotroceni, i-am trimis, în gând, un mesaj secret, pe lumea cealaltă: „M-am uitat atent la cămașa lui Klaus Iohannis. Nu era la fel de frumoasă ca a mea.”

Mihail Sadoveanu - File sângerate (II)

de Ion Bălu

O descriere contrastivă deschide narațiunea: „Treceam printre podgorii, suim dealuri, coborâm văi într-o strălucită lumină argintie.” De o parte și de alta a șoselei se întind viile și meri rotați. „Ierburile par aburite de pulberea fină a drumurilor.” Ne oprim – notează vocea narativă – într-un punct al liniei de luptă, în preajma Mărășeștilor”, la postul de comandă al unui regiment.

Este ora nouă seara. Colonelul, „un om înalt cu statură puternică.” Sub cască de fier, ochii îi scânteie, când vorbește și dă ordine. Doi soldați răniți cu treisprezece zile în urmă s-au întors la unitate. Vor să se întoarcă din nou la unitatea lor!

Ofițerii vorbesc despre atitudinea tinerilor gradați: „Noi nu i-am cunoscut și nu i-am prețuit îndeajuns pe oamenii aceștia – vorbește colonelul -. Simpli, liniștiți și tari – ei sunt datorii și jertfa. Energia lor năprasnică e ca o sevă a acestui pământ, hrănit atâtea veacuri cu lacrimi și sânge...”

Mai erau două ore până la miezul nopții. În clipa aceea, în depărtare, „trei, șapte, zece lovituri

de tun sunară înăbușit. După ele, urmară altele, grăbite și violente.” După o oră de explozii necurmate, a început focul și atacul infanteriei. Loviturilor de tun le luă locul mitralierele și grenadele.

Privirile naratorului se opresc pe fețele sergenților și ale ofițerilor, veniți la ordine: toți aveau aceeași atitudine: „neînduplecarea crâncenă și mânie.” Înțelegeam acum deplin „că energia disperării e mai tare decât focul și decât apa...”

Eroismul soldatului obișnuit a fost evocat de Sadoveanu și în volumul *Povestiri de război*, 1904. Dar acum, Sadoveanu însuși este naratorul evenimentelor cunoscute prin propria-i experiență. În *Domnișoara*, schița din numărul 107 al ziarului, un tânăr ofițer se roagă să fie trimis în recunoaștere. Colonelul avea nevoie de o „limbă” de la dușman. La rugămintea stăruitoare a tânărului acceptă. Tânărul a pătruns în liniile inamicului, „a văzut ce avea de văzut. A adus și o limbă de la dușman. Vorbea simplu, precis și serios.” Era însă rănit. Stă trei luni în spital și revine, cerând din nou să fie trimis în prima linie.

Dulham, Ordonante, Nepotul lui Avram Iancu ș.a. reliefează eroismul oamenilor obișnuiți, în confruntarea cu invadatorii. Valeriu Suci, de pildă, „nepot de frate al lui Avram Iancu, a venit voluntar în armata noastră.” În noaptea de 10 spre 11 februarie, a trecut de cota 536 și „a luat un neamț din post” aducându-l viu-nevătămat în mâinile noastre pentru informații.”

Martor al evenimentelor, Sadoveanu rămâne un creator de atmosferă, cu intuiția individualismului. El informează, dar textele au rolul de a emoționa receptorul. Valoarea artistică deasupra mediei provine din întâlnirea cu soldați obișnuiți, surprinși în situații excepționale. El vede și receptează realitatea prin intermediul unor nuclee epice. Iar reprezentativă rămâne diversitatea tipologică. Prezentând biografia lui Țipa Gheorghe, vocea narativă desenează substanța unui destin. Dulham, tânăr analfabet, izbutește cu greu să imagineze „un plan de război”. În schimb nepotul lui Avram Iancu gândește și acționează cu invidiabilă rigurozitate. Toți receptează evenimentele în care, fără să știe, sunt personaje principale, ca niște întâmplări comune. Însă dincolo de dârzenia prin care acționează răzbate dragostea de pământul strămoșesc”

SĂ NU UITĂM ODISEEA TRANSILVANIEI! ȘI ISTORICUL TRATAT DE PACE DIN 1920 DE LA TRIANON! (II)

de Ion Ștefan Baicu

2. Roma nu urmărise obținerea unei simple victorii militare asupra redutabilului ei vecin, statul geto-dac. În concepția împăratului *Traian*, obiectivul strategic constase în extinderea stăpânirii Imperiului Roman asupra teritoriilor nord-dunărene atât de legate între ele, dar cu adresă precisă asupra locurilor din Transilvania, despre care existau informații privind aurul și argintul din subsol. Așadar, scopurile urmărite de cuceritori erau evidente: economice și strategice, iar complementar orgoliul Romei, care vedea ca un pericol, pentru imperiu, ascensiunea statului geto-dac și posibilitatea reală a transformării lui într-un nucleu de raliere a vecinilor în cadrul unei coaliții antiromane. Odiseea Transilvaniei înscria momente dramatice începând cu marea cucerire romană. Odată cu instaurarea legiunilor și coloniștilor, aduși sau veniți *ex toto orbe romano* - din toată lumea romană - se va schimba, treptat, cursul istoriei poporului geto-dac, care a continuat să existe ca entitate etnică importantă și a contribuit, în mod decisiv, la plămădirea și formarea românilor - un nou popor, născut din simbioza Daco-Romană.

3. Trăsătura fundamentală a perioadei de timp (106-271), care a urmat cuceririi romane, a constatat în continuitatea de viață și de muncă a poporului geto-dac pe teritoriul noii provincii de la Dunărea de Jos, în cadrul căreia un loc de seamă ocupa Transilvania. Dovezile scrise și nescrise - de la textele istoricilor și geografilor antici și până la vestigiile arheologice - infirmă convingător aserțiunile unor autori străini, îndeosebi maghiari, referitoare la pretinsa exterminare a autohtonilor în timpul și după războaiele daco-romane. Bunăoară, în lucrarea *Histoire de la Hongrie* apărută recent la Paris, se scrie că, în urma invaziei romane, în fosta Dacie s-ar fi instalat *un veritabil vid demografic*. Dar, asemenea afirmații, fără acoperire, se întâlnesc și în alte volume elaborate de pseudospecialiști din *UNGARIA*. În realitate, poporul geto-dac n-a fost nimicit, ci supus și exploatat de noii cuceritori, care n-au avut interesul de a lichida pe localnici atât de necesari ca forță de muncă și

de contribuabili. Dar, iată mărturia lui *Dio Cassius*, autor antic serios: *Traian, după lungi și grele strădanii, a biruit pe daci și Dacia a fost adusă sub stăpânire romană*: așadar, texte din care lipsesc verbele *a extermina* și *a extirpa*. Documentele epigrafice și numismatice atestă și ele supunerea și nu măcelărirea geto-dacilor după înfrângerea puterii lor militare: de pildă, o inscripție vorbește despre *biruința împăratului Traian asupra geților*, iar pe unele monede apare legenda *VIC [toria] DAC [ica]* - relatează clujeanul *Dumitru Protase* în lucrarea *Autohtonii în Dacia*. Un argument peremptoriu îl constituie și prezența dacilor de vârstă tânără în efectivele armatei romane. După aprecierile unui alt specialist clujean, istoricul *Mihail Macrea* - în lucrarea *Viața în Dacia Romană* - tinerii băștinași erau încorporați în trupe auxiliare, în număr de 15 subunități depistate până în prezent: după acordarea cetățeniei romane, tinerii geto-daci au intrat și în mari unități militare, așa cum au fost, de exemplu, Legiunea VII Claudia și Legiunea III Augusta - vezi și *Istoria României*, Buc., 1998.

Toponimia și hidronimia pledează, din plin, pentru continuitatea etnică indigenă sub stăpânirea romană. Numeroase așezări, de pildă, au purtat, și după cucerire, nume străvechi geto-dacice: Apulum, Napoca, Potaissa, dar și Petrodava, Buridava, Ramidava [Drajna din Prahova] și altele, apoi numele marilor râuri: Maris, Samus, Crisius, Tibiscus, Alutus, Tisia și altele. Onomastica vine și ea ca o evidentă dovadă: Duras, Costas, Duda, dar și Valeria, Dula. În lucrarea *Etnogeneza Românilor*, profesorul clujean *I.I. Russu* a ajuns la concluzia că elementul lexical traco-geto-dacic, prezent în limba română, este reprezentat de un fond de circa 160-170 de cuvinte: amurg, balaur, căciulă, gard, leagăn, mânz, moș, stână, vatră și altele. Se adaugă mărturiile arheologice: ceramica, armele și uneltele de muncă, piesele de podoabă și elementele portului popular, ritul funerar al incinerăției, inventarul mormintelor și așezărilor rurale; de pildă, numai *ceașca dacică* - acest autentic certificat de etnie autohtonă - a fost descoperită aproape peste tot în mediul

rural din fosta provincie romană Dacia: la Brețcu, Orheiul Bistriței, Micia, Mehadia, la Bumbești, Cristești, Lechința de Mureș și Obreja, în cimitirele de la Potaissa și Șoporu de Câmpie și în multe alte puncte din Transilvania. Frământările și răscoalele băștinașilor, uneori conjugate cu atacul *dacilor liberi*, cum erau *carpii* din Moldova, împotriva dominației romane, constituie un alt argument al viabilității elementului etnic geto-dac după anii 105-106; o mare răscoală a avut loc, bunăoară, în 117 - anul morții împăratului Traian. Și poezia populară a contracara tentativelor de contestare a continuității poporului geto-dac sub romani; în anul 1882, în publicația *Columna lui Traian*, savantul B.P. Hașdeu scria răspicat *Doina răstoarnă pe Roesler*.

Ce ne spun marii noștri istorici și geografi? Viziunea marelui istoric A.D. Xenopol, de pildă, este exemplară; în *Istoria Românilor din Dacia Traiană*, el nota: *Totuși, neamul dacilor nu pieri în totalitatea ființei lui. Numai coroana arborelui fu retezată, trunchiul rămase plin de o hrănitoare sevă și, pe el, altoindu-se elementul roman, se puse temelia aceluia popor, care astăzi poartă, pe un corp și o energie dacică, predispoziția spre civilizație moștenită de la romani*. La rândul său, Simion Mehedinți avea să scrie: *Un popor de dimensiunile celui dac, răspândit pe o arie geografică atât de întinsă și ocrotită de un relief atât de variat - din punct de vedere orografic și al hainei vegetale - nu putea fi desființat. Concepția aceasta catastrofală e în contrazicere cu tot ce cunoaștem din istoria altor popoare - în lucrarea Vechimea poporului român și legăturile lui cu elementele alogene*, editată în BUCUREȘTI.

4. Romanii cuceritori au procedat, cu rapiditate, atât la organizarea, pe multiple planuri, a provinciei Dacia - având centrul de greutate în Transilvania -, cât și la o sistematică exploatare economică și umană a zonei - bogățiile principale fiind masate tot în Transilvania. Realitățile istorice ale epocii oferă suficiente posibilități pentru a stabili, astăzi, caracterul stăpânirii romane în fostele teritorii conduse de Decebal. În adevăr, o succintă analiză a informațiilor documentare ne conduce la concluzii relevante: invazia trupelor și coloniștilor romani a dus la desființarea statului geto-dac, la jugularea dezvoltării culturii băștinașe, la depozedarea autohtonilor de

principalele bunuri, la divizarea artificială a poporului cucerit. În conformitate cu afirmațiile lui *Ioannes Lydus*, scriitor latin de origine greacă, tezaurul jefuit - îndeosebi din Transilvania - avea să se ridice la 5 milioane de libre de aur și la de 2 ori pe atâta de argint - o enormă *AVERE*. După alte surse, bogățiile acaparate de romani din teritoriul cucerit s-au ridicat la circa 165.000 kg aur și 331.000 kg argint. Francezul A.H. Ubcini, în lucrarea *Les origines de l'histoire Roumanie*, publicată în 1886 la Paris, scria: *Se spune că, o dată cu cucerirea Daciei, au căzut în mâinile romanilor peste 200.000 de oboroace de aur și de argint. Fără doar și poate că aceste mormane de metal, pe care e greu să nu le consideri exagerate, proveneau de la minele de aur și de argint din Transilvania, la care lucrau peste 20.000 de lucrători și de unde romanii au scos, ulterior, venituri atât de mari*. Sumele fabuloase menționate i-au permis împăratului Traian să redreseze finanțele statului roman, să zidească edificii grandioase - Forul și Columna de la Roma, Teatre și Apeducte - să facă daruri *grase* pentru soldați și generali și, desigur, să organizeze mari spectacole de circ și serbări - *panem et circenses* -, care au durat timp de... 123 de zile; în adevăr, nemăsurată a fost satisfacția în lumea romană odată cu invazia la nordul Dunării.

În același timp, realitățile istorice relevă și latura pozitiv-constructivă a prezenței romanilor în Dacia. Romanizarea geto-dacilor a constituit o mutație de amploare, care a fost comparată, ca însemnătate și implicații, cu indo-europenizarea și cu migrația *barbarilor*: pentru fostul stat-regat, condus de Decebal, *cucerirea și ocupația romană* - nota profesorul clujean I.I. Russu - *au însemnat o cotitură a destinului istoric al vechiului popor de plugari, păstori și meșteșugari rurali*. Efectele procesului de romanizare au fost decisive, împletirea celor două civilizații - dacică și romană - conducând ireversibil la apariția unei noi sinteze etnice și cultural-lingvistice, sinteza daco-romană, pe care savantul Nicolae Iorga a denumit-o ca *sinteza de la Dunărea de Jos*. Așadar, poporul român s-a plămădit cu circa două milenii în urmă și nu în veacurile IX-XIII, după cum afirmă tendențios și aberant neoroeslerienii, conduși nu de adevărul obiectiv, ci de interese politice, îndeosebi aparținând celor din *UNGARIA*.

continuare în numărul viitor

GALERIA MARILOR EPIGRAMIȘTI

de Constantin Tudorache

GHEORGHE PENCIU

(12.01.1926-02.04.2011)

Materia poate fi învinsă, dar sufletul, nu!

Născut în comuna Valea Iașului, județul Argeș. A urmat Liceul Industrial Nr.1 „Regele Mihai” (Polizu) București. Apoi s-a înscris la Institutul Național de Cultură și Educație Fizică-București, pe care n-a apucat să-l termine, fiind arestat la 10 iunie 1948. Participase și la manifestația anticomunistă din 8 noiembrie 1945. Gheorghe Penciu a fost membru al Clubului Epigramiștilor „Cincinat Pavelescu”, din București, și președinte al clubului între anii 1996-2007. A fost membru fondator al Uniunii Epigramiștilor din România (Președinte fondator Mircea Trifu). A fost și membru al Societății Scriitorilor Medici. Apariții editoriale: „Candidați pentru eternitate” (1997), „Vine, vine moș Crăciun”, „Sarabanda epigramelor” (1999), „Aventurile motanului Moț” (2000), „Olimpiada din ogradă” (2000), „Medici în recluziune” (2001), „Popasuri umoristice” (amintiri și schițe vesele, 2003), „Nemuritorii” (2004). A îngrijit, în colaborare cu George Zarafu și Rodica Hanu, apariția volumului „Epigrame cu și despre femei” (1999). A scris trei cărți pentru copii.

Gheorghe Penciu, după ce a executat 14 ani de închisoare, în două etape, pentru „delict de uneltire împotriva ordinii sociale”, și-a găsit foarte greu de lucru, având în spate un asemenea dosar. A fost angajat, sporadic, la mai multe unități socialiste, până a întâlnit un secretar de partid (Partidul Comunist), curajos, care i-a asigurat un loc de muncă stabil, ca proiectant la I.P.I.A., devenit I.S.C.P.C.Z., și ulterior I.S.P.C.A.I.A. București, la atelierul „Organizări de șantier”. Cu acest institut de proiectare am colaborat profesional și mă deplasam deseori pentru diverse probleme. Îl contactam pe Gheorghe Penciu, de cum ajungeam la I.S.P.C.A.I.A., și mă ajuta, conducându-mă la șefii atelierelor sau șefii de colectiv, care îmi ofereau *Proiectele tip* sau aprobările/derogările de care aveam nevoie, pentru unele schimbări de soluții. Când mă introducea în birou, era suficient să spună ca a venit un coleg de epigramă de la Ploiești, iar aceștia mă întrebau de Quintus (mai ales de Nelu Quintus, care avea o rubrică săptămânală în ziarul „Sportul”). Îmi aduc aminte că pe ușa unui birou era scris, cu litere mari, următorul catren: *Vă rugăm poftiți aici,/ Doar cu teme de servicii/ Și lăsați la ușă-afară/ Nervi și fumul de țigară*. Gheorghe Penciu a scris poezie umoristică, epigramă, proză scurtă, memorialistică, semnând și cu pseudonime: George Gorunescu, Puiu Argeșanu. A decedat la 02.04.2011 la București.

Gheorghe Penciu este inclus în peste 55 de volume colective de epigramă.

*

Am aflat târziu că Gheorghe Penciu, colegul și

prietenul meu într-o epigramă, a stat 14 ani în temnițele comuniste, că a fost arestat în două etape și a suportat teroarea, anchetele și chinurile blestematelor închisori, bătăile și umilințele torționarilor comuniști. În clubul „Cincinat Pavelescu” mai erau și alți epigramiști care făcuse închisoare, între anii 1948-1964. Știam, de la George Zarafu, că A.C. Dragodan le-a spus când a venit la cenaclu: „Aici e Raiul pe pământ, eu vin din Iad”. Atât Gheorghe Penciu, profesorul A. C. Dragodan, cât și inginerul Corneliu Costăchescu, și mulți alții care trecuseră prin închisori, erau parcă veniți dintr-o lume îndepărtată, sau de pe altă planetă, încă nu se adaptase cu libertatea, parcă se „reeducaseră” prea mult, aveau o privire de animale hăituite, erau circumspecți cu cei din jurul lor. La fel de tăcut și, chiar deloc dispus de a vorbi despre trecutul său era și Vasile Tacu. Tot rezervat la acest capitol era mentorul meu Mircea Ionescu-Quintus. Rareori confirma, în dialogurile cu profesorul Ion Grigore, zona (mai blândă) de la Canal unde și-a executat „reeducarea”. Mai rezistent și mai puțin hăituit mi s-a părut Laurian Ionică, din comuna Afumați-Craiova, care făcuse și el închisoare, fiind „săltat” în clasa a X de liceu. Acești confrăți într-o epigramă, nu îți deschideau ușa intimității lor, nici la un pahar de băutură. Doar profesorul Ion Grigore spunea, în detalii, că a fost la Canalul Midia, cum a fost întâmpinat tot lotul său de locotenentul major Borcea, cum erau siliți să muncească peste puterile unui om, și cum, zilnic, mureau câte 2-3 deținuți. Grigore nu ezita să-l înjure pe Ceaușescu, dar cel mai mult îl înjura pe Lenin.

*

Așa că, fie-mi permis să-i alcătuiesc lui Gh. Penciu un medalion, aparte, redând cititorilor mai multe „întâmplări din viața de deținut”, povestite de el însuși în cărțile pe care le-a publicat după anul 1989. Multe ziare și reviste, îi solicitau, după revoluție, articole, memoriale, povestiri despre anii petrecuți în închisorile comuniste. Astfel au apărut în „România Liberă”, „Strict secret”, „Viața Medicală”, „Opus”, „Dreptatea”, „Deșteptarea”, „Literatură” etc, articole și seriale despre viața din pușcărie, în care autorul vorbește mai puțin despre el, dar redă povestiri și întâmplări cutremurătoare despre mari personalități cu care a împărțit celulele închisorilor. Multe dintre aceste articole au fost adunate între copertile unor cărți, tipărite, în tiraj mic și acestea cu sprijinul unor oameni generoși care l-au sponsorizat. Mulțumesc prietenului meu, profesorul Nic. Petrescu, din Pitești, care mi-a oferit o parte din cărțile lui Gh. Penciu, pe care nu le aveam, fără de care nu aș fi reușit să împlinesc acest medalion.

*

În închisoare, Gheorghe Penciu i-a cunoscut pe Vasile Voiculescu, Petre Pandrea, Petre Țuțea, Ion Caraion, Virgil Carianopol, Bartolomeu Anania și mulți intelectuali de mare calibrul. Mi-a povestit că o perioadă a stat în aceeași celulă cu Vasile Voiculescu, pe când marele

poet și medic era bolnav, iar colegii de detenție îl scoteau pe brațe afară din celulă pentru porția zilnică de aer, întrucât Vasile Voiculescu nu putea să meargă. Mi-a mai povestit că autorul „Sonetelor lui Shakespeare” spunea că dorește să fie înmormântat în uniformă de deținut.

*

Pentru o imagine mai bună despre autor am selecționat câteva fragmente din prezentările făcute de personalități ale vremii, în prefețele la cărțile tipărite sau despre scrierile sale, referințe critice reprezentând adevărate argumente valorice.

*

Iată ce scrie **C. D. Zeletin** despre cartea **Candidați pentru eternitate**: *Îmi tremură sufletul sub emoții sacre luând condeiul să scriu câteva rânduri pentru cartea poetului Gheorghe Penciu, **Candidați pentru eternitate**, închinată unor scriitori întemnițați. Am cunoscut multe dintre numele adunate între copertile cărții. Când? Nu pot să răspund decât luându-le drept reper de foc temnița; pe unii înainte: D. Iov și V. Voiculescu; pe unii într-o dramatică pauză spitalicească: Radu Gyr; pe alții după: Nichifor Crainic, Petre Pandrea, Petre Țuțea ori pe Gh. Penciu însuși. Toți eroii cărții sunt, înainte de toate, eroi în acea semantică a termenului care implică jertfa. Să-mi îngăduie domnul Gh. Penciu mărturisirea iubirii ce i-o port, o port artistului plin de har, o port omului de o finețe comparabilă cu a reticulelor de pe smalțul ars al anticelor vase de cult, o port suferinții lui de care Glogota românească vibrează încă sub pași. Atâta durere și atât amar au încăput în paharul fragil al făpturii sale, încât, dacă nu s-a sfârșit sub densitatea de hidrargir a tragediei, e pentru că l-a ținut Dumnezeu în ocrotitoarea Lui mână.*

*

Să lecturăm și acest **Cuvânt înainte** scris de **Ion Larian Postolache**, la cartea **Candidați pentru eternitate**:

Cred că era prin anul 1970... O zi de ședință la cenaclul „George Bacovia”. Atunci i-am remarcat pentru prima oară prezența. Un omuleț firav, palid, care citea foarte inteligente și inspirate epigrame. Părea un adolescent abia ieșit de pe băncile școlii, doar din când în când o umbră i se așeza, ca un nor, pe chipul său tăiat în cremene. Avea un fel al lui de a fi, franc, o privire deschisă, luminoasă care-l făcea să-l accepți în apropierea ta și să-i cauți prietenia. Nu mai rețin cine mi-a spus că omulețul, care ne citise epigrame, era un om trecut prin avatarurile temnițelor comuniste în două serii de câte câțiva ani fiecare și că avusese în detenție o comportare ireproșabilă, plină de curaj și demnitate. Cred că era Zaharia Pană, el însuși fost deținut politic în temnițele iadului roșu, la ora aceea coleg cu noi la „Cenaclul Bacovia”, despre care vorbește în câteva episoade, în cartea lui, Gheorghe Penciu. Și totuși omul care suferise două întemnițări, cu toate rigorile și umilințele temnițelor ciumei roșii, mai putea zămbi, mai ales găsia în el resurse să aprindă o candelă de voie-bună și în inimile celorlalți. A fost cândva un elev de liceu, în Bucureștiul anilor 1945, când la o manifestație prilejuită de aniversarea zilei onomastice a Regelui Mihai I, au fost

bătuți și striviți de batalioanele de „panduri” trădători de țară, amestecați cu pleava muncitorilor strecurați peste noapte în partidul comunist al Anei Pauker și al lui Gheorghe Gheorghiu-Dej. Ei, cei făcuți unelte slugarnice, fără conștiință și fără Dumnezeu, blestem pe capul sârmanului nostru popor, au fost la rândul lor înșelați, plătind prețul trădării lor chiar partidului pe care l-au servit cu atâta slugărnice. Cazul lui Lucrețiu Pătrășcanu este edificator: Și acel tânăr, elev de liceu, a fost smuls de pe băncile școlii și aruncat în hrubele închisorilor Jilava, Văcărești, Târgșor, Gherla, Aiud sau în opera stropită cu sânge a Canalului Dunăre-Marea Neagră. Peste tot unde l-au purtat pașii, încătușat în fiare a fost silit să îndure insultele, bătaile groaznice și torturile unor analfabeți care își făceau un titlu de glorie din faptul că li se dăduse voie să demonstreze marele lor atașament față de „lupta de clasă”. Doamne, cum de s-au prăsit în neamul nostru atâtea lepre și atâtea trădători, de teapa lui Țurcanu, Popa Țanu, Martinuș, sau vânzători de istorie ca Gheorghe Tătăreanu, Petru Groza, Emil Botnăraș. Ștefan Voitec, lista nelegiuirilor rămânând încă deschisă. Dar iată ce spune Gheorghe Penciu într-o frază memorabilă: „Materia poate fi învinsă, dar sufletul, nu!” Fraza aceasta o spune dânsul într-un articol: „Primul Crăciun după gratii, la Jilava”, unde mai spune cu o liniște dezarmantă: „În celula aceea, 7, de la secția I-a, mi-am dat și eu seama că sunt o părticică a acestei țări răstignite”. Despre felul poltron în care s-au achitat comuniștii de acoliții care i-au slujit cu devotament ar fi destul să amintim cazul a doi criminali odioși-povestește, în cartea sa Gheorghe Penciu: „Unul era chestorul Siguranță Pompilian, de la Suceava, care anchetase mai bine de jumătate din elevii arestați în Moldova, și al doilea este președintele Tribunalului Militar Timișoara, Ștefănescu, cel care avea pe conștiință nenumărate condamnări la moarte, pentru așa zisa „activitate contrarevoluționară”. Amândoi au trebuit (la rândul lor fiind arestați) să ceară protecția conducerii penitenciarelor pentru a nu fi linșați de victimele lor aflate și ele în închisoare și condamnate de ei. Ca să nu mai vorbim de odiosul criminal Țurcanu, șeful reeducărilor de la Pitești, care are multe vieți pe conștiință și care a sfârșit și el în fața plutonului de execuție. Trec prin fața ochilor cititorului ca într-un film de groază secvențe din scenele apocaliptice petrecute dincolo de zidurile sumbre ale pușcăriilor noastre românești unde oamenii-fiare se străduiau să inventeze felurite sisteme de tortură, care mai de care mai umilitoare. Peste toată viermuiala imundă de oameni fără morală și fără Dumnezeu, se desprind chipurile sfinte ale lui Vasile Voiculescu- poetul icoanelor neretușate, Radu Demetrescu-Gyr, Nichifor Crainic, Petre Țuțea, Petre Pandrea, Horia Nițulescu, C. Gane, Dumitru Iov, Nicolae Porsena, Vasile Militaru și ale atâtor mucenici cu care Gheorghe Penciu a fost tovarăș de suferință, beneficiind de același colț de pâine mucegăită, fie că a stat cu ei în celulă sau nu. Iubite cititor, ai în mână cartea unui om cinstit, scrisă fără ură sau dorință de răzbunare. O simplă relatare a unor fapte groaznice petrecute într-o epocă de care ar fi bine să ne

amintim cât mai des și să ne cutremurăm, ca nu cumva și generațiile viitoare să treacă prin ele. (12 mai 1996)

*

Un impresionant Cuvânt înainte, cu subtitlul **E lung cel șir de osândiți**, pentru cartea **Nemuritorii**, i-a scris **C. D. Zeletin**:

În trufia lui oarbă, nesimțitoare și crudă, comunismul, tragicul simplificator, și-a năpustit furiile asupra rosturilor lumii, statornicite de mii și mii de ani potrivit legii morale, reflecției filozofice, revelației divine, adorării frumuseții și râvnei de înălțare spirituală. Atee, ideologia marxistă, lătită și înrădăcinată prin frica indusă de omorâre, s-a zbatut să-l înlocuiască în mintea și în sufletul oamenilor pe Marele Subiect cu ceea ce a numit „lege obiectivă”. Imaginând un univers autarhic și cu structură acefală, dar guvernat de legi ce apar de la sine, și-a identificat demersurile criminale cu dicteul acestora, trăind o falsă iluzie de legitimitate în humele lor, dictatura a distrus realitățile indezirabile, omul creator și liber, coborând unele concepte filozofice la treapta odioasă de unealtă politică. Printre cei dintâi gânditori loviți au fost medicii, creatorii de sănătate. Partidul unic nu accepta să-i scape nici mărturisirea bolnavului față de medic, nici puterea acestuia asupra mărturisirilor suferinței, întrucât îi ocoleau tutela, sustrăgându-i-se și trăind o formă de libertate pură. Profesionist al mizeriilor omenești, medicul poate coborî în infern, dar nu poate fi azvârlit în el. Toate vinovățiile i se pot atribui, căci om este, afară de vinovăția de a fi medic, deoarece nu este o vinovăție. Și totuși, comunismul a comis această absurditate. Cu program. Sigur el a găsit că nobilul fapt este o culpă. Răul își apăra împărăția în expansiune de primejdia știrbirii ei prin fapta medicală, de natură să amplifice binele în lume. Mai era însă ceva: cuvântul „doctor” amintea mediocrității instalate în jilț necuvenit coborârea lui „doctus”, adică „învățat”, stârnindu-i sălbătice complexe de inferioritate intelectuală. Era o hidoasă formă a luptei de clasă, translocată din tărâmul politic, unde o așezase Marx, în lumea cărturăriei celei mai înalte, refuzată ei. Pe de altă parte, împotmolirile fioroase, dar potentei mediocrități, o făceau să urască actul medical, simțind în el un mecanism neatârnat al eficienței, al confirmării prin tratament al premiselor stabilite cu mintea: „diagnosticul”, al validării prin efect a cauzei, lucruri de care mașinăria comunistă nu avea parte. Astfel, slăbiciunea puternică i-a destinat mâinii medicului, alinătorea și vindecătorea mâinii, sărutate de către recunoștință, cătușe ori lanțuri! Le-a fost dat picioarelor obosite de veghea gărzilor tensionate, picioarelor ce nu odată și-au transmis propriul tremur scândurii patului de bolnav, să fie îmbrâncite spre propria lor bolgie! Le-a fost dat ochilor deștepți, stând să apună de povara cititului, să vadă numai întunericul prostiei, bunăvoinței să i se răspundă prin răutate, bunătații prin schingiuire, învățaturii prin opacitate triumfătoare, distincției prin mitocănie, vieții prin moarte. Medicul a fost siluit să nu mai poată exista deasupra suferinței astfel ca suferindul să-l privească în ochi, iar medicul să-i stăpânească boala, ci plasat fără

vină în însăși Suferință, în așa fel ca nicio speranță să nu mai aibă spre ce să se îndrepte. Încrâncenarea malignă se căznea ca medicul să nu mai reprezinte un punct de convergență social și moral, pierzându-l indistinct în pasta suferinței de obște. Domnul Gheorghe Penciu a băut, împreună cu medicul, paharul amărăciunilor și al deznădejdiei. Zbuciumul medicilor în reclusiune l-a smuls adeseori din zbuciumul lui, înălțându-l până la contemplarea detașată a ideii de bine, ceea ce este foarte mult, dacă nu cumva totul. Iată-l astăzi martorul lor, iată-l catagrafal celei mai negre epoci din istoria medicinei, dibuindu-le luminile în amintirea molimii acelei stupidități demente. Pe toate le-a văzut. Iar dacă i-a scăpat ceva din durerile temniței, ceea ce, raportat la dimensiunile uriașe ale grozăviei comuniste, e mai mult decât posibil, este că pentru un om nu poate număra nenumărabilul: **E lung cel șir de osândiți!**

*

Cartea **Nemuritorii** reprezintă partea a doua a volumului **Medici în reclusiune**, în care autorul, Gheorghe Penciu, continuă prezentarea altor medici care au stat mulți ani, pe nedrept, în închisorile comuniste. Tot în prefața cărții, prof. dr. Constantin Dimoftache Zeletin, amintește de sensibilitatea acelui *Rege al poeziei*: „V. Alecsandri, poetul, și mai ales patriotul ce se cuvine de-a pururi iubit de neamul românesc, avea oroare de frig, o frilozitate, cum o numesc medicii. Iarna îl îngrozea. O admira totuși, privind-o prin ferestrele generoase ale cabinetului de lucru de la Mircești, ca dintr-o nacelă adiabatică și salvatoare. Contemplarea țurțurilor de gheață, fixați pe streșini ca dinții unei guri de aligator, îi întărea impresia de reclusiune prin îngheț, sporindu-i dorul de țările calde după care tânjea. În fața biroului atârna un tablou înfățișând o viforniță cumplită, străbătută de girul zgribulit al năpăstuiților soartei: surghiuniții din Siberia. Priveliștea aceasta îi întetea fiorii gerului real sau imaginat, dar, la un moment dat, în 1871, i-a inspirat poemul *Pohod na sybir*, important și prin alte aspecte decât cel estetic. I se părea că un anumit ungher al memoriei lui ancestrale, derutat de spaimă, multiplică la nesfârșit chinul, făcând din el o permanență omenească, hrânindu-l la polul apical, generator al succesiunii de drumeți înghețați, cu energiile dilacerante ale Răului. Sol și instrument al Binelui, medicul e hărăzit să intervină, alinând sau vindecând, în toate cele trei forme ontologice ale Răului: durerea, zbuciumul și moartea. Asupra primelor două este, mai mult sau mai puțin, suveran; pe cea din urmă însă n-o poate stăvili, dar poate să-i încetinească ori să-i însenineze instalarea, s-o facă mai suportabilă și nu atât de înfricoșătoare. Alinătorul ce este conduce cu știință murirea, atunci când e de neînlăturat, iar filozoful din el, când mai dispune și de harul redempțiunii, poate influența chiar moartea. Prin exemplarele ei ideale, medicina stă în apropierea lui Dumnezeu; lucrul acesta, dacă nu se știe, se simte... Îndreptată spre medic, căutătura rugătoare a bolnavului urmează în drumul ei scurt același traseu cu orice privire înălțată spre Dumnezeu...”

*

Edificator este „Cuvântul autorului”, Gheorghe

Penciu: „Această carte nu-mi aparține mie, ci medicilor și familiilor lor care nu s-au văzut în primul volum și mi-au trimis materiale documentare reproșându-mi că și ei au trecut prin lagărele morții. Dotat cu o constituție slabă, în urma unei caverne căpătată la închisoarea Uranus, în 1958, cu un emfizem pulmonar, datorită unei duble pleurezii și ea obținute de-a lungul stagiului de la Canal, cu un infarct miocardic, care m-a ținut 10 zile cu monitorul la cap în Spitalul Floreasca, nu s-ar putea spune că mai sunt om și că mai pot să scriu articole, recenzii, cu caracter memorialistic. Dacă primul volum **Candidați pentru eternitate** l-am scris ușor, că se baza pe articole deja publicate, cel de-al doilea volum **Medici în recluziune** l-am scris mai greu, în ciuda faptului că mulți dintre medicii deținuți mi-au fost prieteni de detenție și oricum porneam de la baze reale. Al treilea volum însă **Nemuritorii**, de fapt o continuare a primelor două cărți, mi-a dat mult de furcă, pentru că medicii, mulți dintre ei somități mondiale, îmi impuneau respect și o culegere de date cât mai aproape de adevăr. Neîfiind medic, cartea ar putea fi considerată ca un gest îndrăzneț, dar are modesta calitate că vine de la pacient la medic și nu de la medic la pacient. În fapt este o oglindă a cadrelor medicale văzută invers. În urma numeroaselor materiale primite de la familiile marilor dispăruți, cât și a celor care mai trăiesc pe ultima sută de metri, mi-am luat inima în dinți și mi-am permis să scriu despre ei în prezentul volum. Nu puteam și nu pot uita că ei au fost apostoli, care, la greu, mi-au dat o mână de ajutor, când moartea îmi semnase ordinul de chemare la „Peninsula”, Gherla, Jilava și la înfiorătorul Aiud. Să uit medic ca Floricel Nicolae, Aurel Marin, care, deși bătut îngrozitor la Ministerul de Interne, mai găsea resurse să-mi oblojească și mie tălpile picioarelor zdrobite de atâtea rânji primite în timpul anchetei. Nu! De-o mie de ori nu! Mi-a mai rămas o câțime de suflet, prin care să le demonstrez că nu i-am uitat. Cum puteam uita pe dr. Traian Mihăilescu, de la „Peninsula”, care a refuzat să-mi amputeze piciorul drept la canal, în urma unui accident? Sau pe dr. Savu Mihai, de la Gherla, care, la temperatura de minus 30 de grade, mi-a făcut câteva injecții cu pneumosept din trusa de urgență a secției, fără aprobarea ofițerului politic, făcând apoi, în plină iarnă, 7 zile de carceră. Pot să-l uit pe doctorul Dumitru Zeană, care a murit la Aiud în celula vecină, sau pe fiul său dr. Corneliu Zeană, îngerul meu păzitor când inima mi-o ia razna? Sau poți să uiți somități medicale ca prof. dr. Iuliu Hațeganu, Iuliu Moldovan, Grigore T. Popa, Vintilă Ciocâlțeu, Ioan Pușcaș, I. Manta, Emil Căpraru, Diaconescu Constantin, Popescu Emilian, Adrian Becherete, Ioan Ladea, Minea Paul, Cristache Ștefănescu și multe alte valori? Nu! E îndrăzneț gestul meu, rog cititorii să mă ierte, dar s-ar putea fi și ultima carte pe care o scriu ținând cont de vârstă și starea sănătății mele precare. În sipetul meu cu amintiri, păstrez o listă cu peste 450 de medici, care va fi pusă la dispoziție doctorului Emil Căpraru, om de mare ținută, care va scoate, probabil, împreună cu mine un dicționar al medicilor deținuți”.

*

M-a impresionat un autograf pe care Gheorghe Penciu i l-a scris pe o carte oferită lui Nic Petrescu, și el, ca

fiu de preot, a suferit mult persecuțiile comuniste. Deși reușise la examenul de admitere la facultatea de matematici, a fost „reeducat” lucrând, un an, ca muncitor necalificat pe un șantier în București: „Lui Nicușor Petrescu, colegul de inimă și suflet, care netrecând prin furcile caudine ale temnițelor comuniste s-a simțit alături de cei răstigniți”.

*

Prima arestare. (Povestită de „inculpat”)-
Fragment

„Duminică 10 iunie 1948, „Ziua eroilor”, „Ziua Înălțării Domnului”, o zi frumoasă, care anunța din start parcă o toamnă deosebit de bogată. Pe la orele opt și jumătate am cumpărat din Piața Ghencea o pâine proaspătă și un borcan cu smântână. Pregătea mama mea atunci sărmăluțe în foi de viță, garnisite din belșug cu smântână. Tentat de prospețimea produsului lactat, am început să ajustez borcanul. „Nu-ți strica foamea!”, m-a dojenit mama, surprinzându-mă asupra faptului. Tocmai băteam în retragere, când la poartă apărură doi indivizi cu pălăriile trase pe ochi, ca-n filmele de groază de pe timpul lui Dion O'Banion. „Aici locuiește elevul Gorunescu Gheorghe?”, catadicsi unul să întrebe, iar altul își ștergea ceafa cu o batistă de curățenie îndoielnică. „Da, eu sunt, poftiți înăuntru!”, îi invitai cu urme vădite de nedumerire pe față. „Cine sunt străinii aceștia și ce vor de la mine?”, mă întrebam, iar mama se învârtea cu teamă ascunsă în jurul nostru și-și făcea de lucru cu o cârpă de șters praf. Ochii de păsări de pradă ai celor doi indivizi începură să se orienteze profesional prin modestul meu dormitor. Îmi răsfoiră câteva caiete cu poezii care se găseau pe masă și unul prinse să mă întrebe: -Dar cărți ai, cărți interzise, știi tu de care, de Rebreanu, Brătescu-Voinești, Octavian Goga, Nichifor Crainic, Radu Gyr? Ne interesează grozav de mult, în mod special ultimii. Hai, nu se poate să nu ai pe undeva ascunse poeziile lui Radu Gyr, doar și dumneata scrii versuri, după cum suntem informați. Celălalt îi făcu semn discret să tacă și mă luă cu o tentă de subtilitate în primire: -La voi în liceu s-a săvârșit o spargere și sunt implicați și colegi de-ai dumitale în anchetă. Avem deci nevoie de mărturia unuia din comitetul de clasă și, după toate indicațiile, ai fi cel mai potrivit. Cartea asta a lui Vasile Militaru și caietele le luăm cu noi, dar, nici o grijă, le vei primi pe toate la întoarcere. Deocamdată, să mergem, suntem așteptați și nu se cuvine să întârziem. Hai! Pornirăm! În spatele casei ne aștepta o mașină cu un șofer moțând pe volan, obosit de câte arestări se operase în noaptea trecută și în ziua aceea. Mama a rămas în colbul răscolit de mașină plângând, parcă apăsată de întunericul unei presimțiri și nu a mai gătit niciodată „sărmăluțe-n foi de viță”. În mașină m-a luat în primire „bondocul”; era mai scund decât celălalt și mai gras. „Dumnezeii mă-tii de bandit, unde-ai ascuns armamentul, pușca mitralieră, cartușele, că, în colivia în care locuiești, n-ai unde să te învârtești?” Am rămas încremenit. În viața mea nu pusesem mâna pe un pistol adevărat. „Dar nici n-am făcut armata!”, răspunsei într-un târziu, convins că la mijloc nu poate fi decât o confuzie. „Ai s-o faci și ai s-o faci al dracului de mult și, pentru convingere, îmi avansă un pumn în coaste care mă făcu să iau forma unui covrig.

„Asta n-a fost decât mizilicul, friptura o să vină mai târziu!- rânji el, dându-i un ghiont celuiilalt, în glumă. Ai să spui și țâța care ai supt-o de la mă-ta, mă păduche!” Fericit de comparația reușită, dădu drumul unui răs care nu avea nimic omenesc în el. În sfârșit, am ajuns. Clădirea era a Ministerului Afacerilor Interne, mai târziu sediul Comitetului Central al Partidului Comunist Român. De pe clădirea aceasta se trăsesse în noi în memorabila zi de 8 noiembrie 1945. Sunt luat în primire de alți doi cerberi și dus într-o cameră, unde un individ cu cap de reptilă îmi completează fișa cu datele personale: unde te-ai născut, ziua, luna și anul nașterii, câți frați mai ai și așa mai departe. Mi se ia ceasul de la mână, șireturile de la pantofi, cureaua, cravata și cei câțiva lei pe care îi aveam întâmplător la mine. Caraliul care m-a luat în primire, îmi suieră o înjurătură printre dinți: „Din cauza voastră trebuie să fac eu ore suplimentare. Grijania și anafura voastră de burjui, dar las' că vă nășim noi, mintenaș!” și mă azvârli într-o celulă cam de 2m pe 3, cu două paturi de beton suprapuse, fixate pe perete și cu o măsuță cu linoleum pe deasupra servind drept mobilier pentru cina cea de toate zilele. O duzină de ochi se îndreptară spre mine: de unde ești, cum te cheamă, cu ce organizație ai căzut, cine te-a turnat, dacă ai țigări și câte și mai câte întrebări. Pe patul de sus stătea ing. Dinu Mateescu, arestat în noaptea de 14 spre 15 mai 1948, studentul Izvoranul Emil, medicinistul Popa Valentin, studentul în agronomie Brânzei Emilian, Constantinescu Haralambie, un elev din Slatina, Varzaru Silviu și eu ca încheietor de pluton (...). După 8 ani de închisoare, a avut doi ani de libertate, apoi a fost arestat din nou pentru încă 6 ani și

eliberat în 1964.

*

După ce descrie greaua adaptare cu închisoarea, anchetele îngrozitoare despre „organizațiile subversive”, despre „ședințele conspirative”, despre „criticarea guvernului și urmărirea tovarășei Ana Pauker”, a urmat un simulacru de proces, regizat, cu ușile închise în Tribunalul Militar de pe Negru Vodă, în ziua de 4 februarie 1949. Un număr de cincisprezece elevi de la fostul liceu industrial Regele Mihai I, au fost condamnați cu pedepse între șase luni și cincisprezece ani închisoare, potrivit codului penal, articolul 209, pentru „delict de uneltire împotriva ordinii sociale”. Plimbat prin mai multe închisori, Gheorghe Penciu-Gorunescu, a avut colegi de celulă mari personalități ale neamului românesc, medici, profesori, ingineri, oameni de știință care prezentau un pericol pentru noul guvern.

*

Despre perioada detenției și iadul închisorilor comuniste vom reveni în numerele viitoare ale revistei.

*

Gheorghe Penciu avea un glas plăcut, vorbea încet, ușor graseiat, era un mucalit care devenea de la prima frază sau de la primul vers apreciat de public. La recitalurile de epigramă avea un șarm deosebit, ridica sau înclina capul, în stânga ori în dreapta, funcție de rima și ritmul epigramei, culegând ropote de aplauze.

*

Pentru cititorii revistei „Atitudini” am selecționat următorul prim grupaj de epigrame din creația lui Gheorghe Penciu.

Apropos de statura mea... mini

Deși sunt mărunțel de stat,
Tot n-am rămas neînșurat:
M-a luat o fată-așa cum sunt,
C-avea nevoie de... mărunț.

*

Mărunțel m-a făcut mama

Dușmană mi-a mai fost natura,
Abia dacă mășor trei coți,
Dar mi-a lăsat, în schimb, dantura
Cu care vă mănânc pe toți.

*

Unui amic

Mă faci mărunț, mă faci nimic,
Dar îți răspund c-o cugetare:
Și diamantul este mic,
Dar câtă strălucire are!

*

Bărbatul (1)

E stâlpul casei, după lege,
Dar e de fapt un mameluc
Ce intră-n viață ca un rege
Și o sfârșește sub papuc.

*

Bărbatul (2)

Distins urmaș al lui Anteu,
Dorind s-o-nfrunte și pe Geea,

El a ajuns la apogeu
Cu o înfrângere: Femeia!

*

Soției mele

Te confesai la una brună
Că de dădacă n-ai fi bună.
E o minciună, că pe mine
Mă dădăcești și-ți merge bine.

*

Conjugală

De o vreme, ce plăcere,
Facem cozile-mpreună:
Ea la drojdie de bere,
Eu la drojdie de prună.

*

Atribuții conjugale

Pe lângă-atâtea treburile în cămin,
Ce, fie vorba, vrei – nu vrei, tot vin,
Mai e și curățenia, se știe,
Dar unii spun că-i treabă de soție.

*

Mariaj

Tandă și cu gura mică,
Ne-a fost dat, și nu în van,
Eu s-o iau de păpușică,
Ea, pe mine, de fazan.

*

Mariaj în trei

Stau, de-o vreme, ca pe ace,
C-așa-i soarta în comun:
Când mă lasă soața-n pace,
Mă ia soacră-mea de bun.

*

Ginere apatic

Nu mai bea, nu mai fumează,
Nu mai râde, nu dansează;
Toată mutra asta acră
I se trage de la soacră!

*

Căsătoria

E-un act sau, mai precis, hârtia
În care îți semnezi... prostia.

*

Divorțul

Un act în care spui, pe față,
Cât ai tăcut întreaga viață.

*

Unui înșelat

Cu plasele luate-n viață,
Putea deschide-un chioșc în piață.

*

Meteorologică

Când se anunță timp frumos,
E bine să te-mbraci... mai gros.

Răsfoiri și comentarii

de Constantin Tudorache

Autorul văzut de Al. Clenciu

Despre viață nu se poate scrie decât cu un toc înmuiat în lacrimi, spunea Emil Cioran. Viața este un spital în care fiecare pacient este obsedat de dorința de a schimba patul, e un gând aforistic al lui Charles Baudelaire, iar Dante Alighieri spunea că Viața e un grabnic drum spre neființă. De asemenea Viața-i o glumă foarte serioasă, zicea Victor Hugo. Viața este un joc dur și halucinant, viața înseamnă salturi cu parașuta, înseamnă risc, înseamnă să cazi și să te ridici, înseamnă alpinism, înseamnă voință să ajungi în punctul cel mai înalt și să te simți nemulțumit, spune Paulo Coelho, iar Guy de Maupassant era de părere că Viața nu-i niciodată chiar atât de bună, dar nici chiar atât de rea pe cât se pare. Iată cum definea **Viața**, epigramistul Nicolae Ghițescu: *Picătură de culoare,/ De iubire, fulg de nea,/ Zbor de clipe trecătoare, Deziluzii... cacealma.* Și încă o definiție a vieții dată de epigramistul Nicolae Zărnescu: *Nu exagerez deloc./ Cu o maximă glumeață:/ Dacă n-o trăiești la bloc,/ Parcă nu mai este viață.*

*

Am auzit la Corneliu Vadim Tudor această expresie: *Cine dă de pomană, îl împrumută pe Dumnezeu.* O pildă similară am întâlnit la Vasile Militaru în următorul catren: *Fă mereu în viață bine,/ Dar cui faci să uiți mereu,/ Binele uitat de tine/ Nu ți-l uită Dumnezeu.*

*

Opera se prezintă singură, dacă are cui, spune Stanislaw Jerzy Lec, în „Gânduri nepieptănate”, iar Shakespeare, cam pe aceeași temă, ne previne: *Soarta unei glume depinde de urechea care o ascultă, nu de limba care o spune.*

*

Cine are limbă ascultătoare, adeseori tace, este o zicere a lui Stanislaw Jerzy Lec, iar Cleobul din Lindos, unul dintre *Cei șapte înțelepți*, spunea: *Să-ți placă mai mult ascultatul decât vorbitul.* Corespondent, am ales, din creația personală, această **Povață**: *În viață să reții un sfat:/ Cu lumea te împaci,/ Când ai urechi de ascultat/ Și limbă ca să taci!*

*

Lumea-ntreagă e o scenă, iar oamenii sunt actori, spune Shakespeare, în piesa **Cum vă place**. Să analizăm un alt „gând nepieptănat” al lui Stanislaw Jerzy Lec: *Dacă toți oamenii sunt actori, de unde să iei însă repertoriu pentru atâția?*

*

Scriam în catrenul **Epigraf final**, din cartea **Antidot pentru tristețe**: *Cu demnitate mă întorc la cer,/ Că, pe pământ, iubind cu-adevărat,/ Am plâns cu*

Eminescu și Baudelaire,/ Și-am râs cu Marțial și Cincinat. La aceste versuri conectez o poezie scrisă de Adrian Păunescu: *Îmi recunosc o stare și un viciu/ Țin cu poezii: iad de iezi în Rai,/ Am fost cu Eminescu în ospiciu,/ Cu Petöfi am fost călcat de cai,/ Am stat cu Paul Verlaine în berărie,/ Și cu Esenin vâna mi-am tăiat,/ Am stat cu Voiculescu-n pușcărie/ Iar cu Nichita m-am simțit soldat.* (Poezia se intitulează **Vorbiscum** și am auzit-o la Nelu Stan, cel care a fost fondatorul Memorialului Nichita Stănescu și timp de 20 de ani „bogyguardul gloriei postume a lui Nichita”, cum îi spunea Alex. Ștefănescu. În originalul scris de autor, ultimul vers era „Cu lordul Byron m-am simțit soldat”. După o discuție cu Adrian Păunescu, Nelu Stan i-a amintit metafora lui Nichita: *Poetul, ca și soldatul nu are viață personală*, și i-a spus că ar da mai bine finalul cu *soldatul Nichita*).

*

Când Alexandru Vlahuță a fost propus membru al Academiei Române, acesta nu s-a arătat deloc încântat, declarând: *Nu pot accepta gloria pe care mi-o acordați. Nu pot înfrunta privirea protectoare a atâtor celebrități. Lăsați-mă obscur și muritor cum sunt! Ce să caut eu acolo? De afară se vede mai bine, și mai departe!* Dacă Vlahuță a refuzat această glorie, în Franța s-a întâmplat un fenomen contrar. Regele Ludovic al XV-lea, nu i-a ratificat alegerea, ca membru în Academia Franceză, poetului satiric Alexis Piron (1689-1773). Poetul, mahnit, și-a compus autoepitaful celebru: *Ci gît Piron, qui ne fut rien,/ Pas même académicien.* Adică: *Piron aici, sub piatra grea,/ Își doarme somnul funerar./ N-a fost nimic în viața sa,/ Nici academician măcar!* Publilius Syrus, în **Sentințe**, spunea: *Vai, ce grea e apărarea faimei!* Celebritatea și gloria sunt poveri, nu ușor de suportat. Iată ce îi scria Dostoievski nepoatei sale când era, deja celebru: *O, Sonecika! Dacă ai ști cât de greu este să fii scriitor, adică să suporti această ursită!*

Redăm și un fragment dintr-o confesiune a Tatiane Stănescu, mama lui Nichita: *Nicio mamă din lume să nu-și dorească un fiu poet de geniu!* Arthur Miller spunea că *celebritatea este o formă juvenilă a orbirii*, iar Jean Cocteau era de părere că *celebritatea este un bust cu picioare care aleargă peste tot*. Amintim, la final, un epitaf scris de Leonida Secrețeanu, intitulat **Pe mormântul unui laureat al Academiei Române**: *De o lună zace, în această groapă,/ Un poet celebru! (Numele îmi scapă!)*

*

Din comentariile lui Nenea Iancu': *Un confrate din capitală, anunțând aparițiunea ziarului umoristic „Scandalul”, zice: „La viitorul organ va colabora penele cele mai bine repute”, adăugând: Din parte-ne putem adăuga că, în cazul când aceste pene va fi în adevăr bine repute și când redactorii va avea*

stăruință, este multe probabilități ca „Scandalul” să fie mai bun decât toate ziarele umoristice câte fostă ră până acum. În tot cazul va fi niște scandaluri gramaticale cum nu mai este altele. (Din antologia I.L. Caragiale **Portrete, stenatorii și vorbe**-2009, alcătuită de Nicolae Boaru, fost director al Bibliotecii Județene Nicolae Iorga din Ploiești). Într-o carte, intitulată **Cu privire la: Gramatică și vocabular**, scrisă de Barbu Lăzăreanu, aflăm despre lupta unui cărturar din Țara Bârsei, pe nume Axente Banciu, cu cei care nu vorbeau corect limba română. Astfel, Axente Banciu a plecat de la un restaurant deoarece chelnerul îi aducea zupă în loc de supă. A încetat a-l mai vizita pe un amic, medic, spunându-i: „Când vei isprăvi cu konzulturile și vei începe consultațiile”. Și, în continuare, mai spune Barbu Lăzăreanu: *Campania împotriva proastei scrieri și a relei citiri, Axente Banciu a dus-o în școală și în afară de școală. A ținut conferințe, a tipărit broșuri și articole. Odată i s-a întâmplat o nenorocire. Una din dizertațiile lui despre limbă(sau „Pentru limbă”) a apărut împreună cu o cercetare, interesantă și ea, a colegului și directorului său Virgil Onițiu. Broșura avea ca subtitlu **Doi articoli!** Asta a fost în 1910. N-au trecut nici doi ani și Axente Banciu a scos o nouă ediție a cuvântării sale în*

*care accentuiază că pluralul vocabulei **articol** nu-i **articoli**, ci **articole**.*

*

În revista „Acus” nr 1(57)/ 2019, citim la pag 2 epigrama **Moda feminină**, semnată de Nicolae Mihu: *Moda asta, pot să zic,/ A ajuns la apogeu,/ Că n-ascunde chiar nimic/ Din ce vreau să văd și eu.* Pe aceeași temă, redau, din *Antologia epigramei românești*, **Moda feminină... o adevărată știință**, din creația epigramistei Irimela Irimescu-Marian, din Ploiești: *Moda asta, orice-ați spune,/ Mini, maxi, cum e ea,/ Câte piedici i s-ar pune,/ Tot... descoperă ceva.* Reamintesc epigrama **Minijupa**, scrisă de Aurelian Păunescu: *Ajustându-și fusta lungă,/ Și scurtând-o tot mereu,/ Nu e mult până o s-ajungă/ Unde vreau s-ajung și eu.*

*

Un coleg îmi povestea că băiatul său, care era cam plinuț și căruia îi plăcea să mănânce mult, de câte ori ieșea pe poarta casei să meargă la școală, deschidea ghiozdanul să vadă ce i-a pus mama sa în pachetul de mâncare. Odată am văzut o secvență contrarie. Un băiețel, cam de clasa a doua, s-a oprit lângă trei cățeluși, a scos pachetul de mâncare din ghiozdan, și a dat-o acelor căței înfometați.

LEGENDA – SEGMENT SEMNIFICATIV AL LITERATURII POPULARE (VIII)

de Adriana Nicoleta Zamfir

„Dați-mi basme și istorii cavalești, căci în ele se află materie pentru tot ce e mare și frumos” – Schiller

Despre basmele rusești, George Călinescu spune că sunt „grandioase, eroice, pline de fast slavo-bizantin”.

Basmele românești sunt pline de realism și de viață, eroii trăiesc o dată cu cei ce povestesc și cu cei ce ascultă. Cadrul peisagistic este clar, luminos, câmpii înflorite, codri prietenoși, sate obișnuite. Chiar tărâmul celălalt este asemănător cu cel pământean, iar locuitorii lui nu au nimic misterios. Personajele fantastice nu sunt înspăimântătoare chiar dacă au atribute neobișnuite. Construcția epică a basmelor românești posedă un ascuțit simț al echilibrului, din care se desprinde optimismul.

În ele se oglindește firea poporului nostru muncitor, talentat, cinstit, cu frământările și așteptările sale.

Animalele, de multe ori, sunt ajutoarele omului: calul Galben de soare, boul sau vaca, pisica, lupul, vulpea, ursul, iepurele, peștele, corbul sau vulturul, gânganii precum albina, furnica. Toate vorbesc aceeași limbă cu a eroului basmului, îl ajută în mod miraculos la nevoie. Aceste ajutoare au atribute fantastice. Calul este întotdeauna năzdrăvan, are aripi și poate zbura ca vântul și ca gândul. Este protectorul eroului, îl povățuiește, îl

scoate din impas, iar atunci când trebuie să-l părăsească îi lasă stăpânului un frâu, un fir de păr din coamă sau din coadă și, când este chemat, este prezent lângă el pentru a-l ajuta. Este interesantă imaginea unui cal cu mai multe inimi sau cu mai multe picioare, ca reprezentare a rezistenței fizice și a iuțelii în alergare, imaginile ce evocă desenele de animale în mișcare, rămase din preistorie pe pereții unor peșteri.

Boii au putere să-l învie pe erou când acesta a fost ciopârțit de dușman. Trag cu multă putere de un plug de fier, încât stăpânul lor răstoarnă brazda într-un ogor de aramă, îl povățuiesc cum să se poarte în diferite împrejurări, iar când mor, îi lasă moștenire coarnele, în care sunt îngrămădite acareturi și cirezi nenumărate de vite.

Vaca năzdrăvană își sacrifică viața ca să învie feciorul sau o ajută pe fată să îndeplinească sarcinile grele pe care i le dă mama vitregă, apoi după ce este descoperită și omorâtă de mașteră, prin puterea magică a oaselor adunate de fiica ei, o ajută pe aceasta să se căsătorească cu feciorul împăratului.

Celelalte vietăți îl ajută pe erou din recunoștință, pentru că acesta le-a cruțat viața ori le-a ajutat la vreun necaz, le-a scăpat fiii de la moarte.

Intrate în circuitul vieții literare, basmele au devenit un prețios ajutor în dezvoltarea culturală. Scriitorii, poeții, oamenii de artă și de cultură au putut găsi în basme atât surse de inspirație, sugestii pentru perfecționarea măiestriei artistice, cât și argumente pentru sublinierea vechimii, bogăției și valorii culturii populare românești.

Snoava

Este expresia înțelepciunii practice a omului simplu, a modului în care judecă el viața și lumea înconjurătoare, o înțelepciune manifestată însă prin glumă, prin vorba de duh.¹ În mentalitatea populară, comicul are funcție dublă: o dată reprezintă o expresie mascată a istețimii și inteligenței omului simplu, pe de alta, un mod de satirizare a defectelor morale și nedreptății sociale.²

Ca și legenda și fabula, snoava este o narațiune cu caracter satiric demonstrativ. Diferită de basm prin structura sa, snoava este actuală, localizată și axată pe un pe un personaj tipic. Spre deosebire de basm, care este complex și tinde la conservarea fidelă a tradiției, snoava nu respectă fidelitatea textului inițial, conținutul fiecărei snoave depinzând de locul, momentul și fantezia povestitorului.

Izvorâtă atât din mediul sătesc, cât și din cel orășenesc, snoava reflectă aspecte ale realității în care poporul, observator atent, vede bine slăbiciunile oamenilor pe care vrea să le înlăture și să le corecteze prin glumă uneori.

Valoarea snoavei populare românești constă în bogăția și modurile proprii de a biciui prostia, avariția, dar și risipa, cleveteala, viclenia, răutatea, practicile claselor suprapuse și ale instituțiilor ce le-au deservit, atitudinea stăpânilor față de slugi și a acestora față de stăpâni.

În centrul atenției plăsmuitorilor snoavei stă întotdeauna personajul negativ. Personajul pozitiv este inserat doar în măsura în care el servește la reliefa deficienței personajului negativ.

Ținta celor mai nemiloase batjocuri sunt năravurile stăpânirii din vremurile trecute, oamenii de care se foloseau zapcii neomenoși sau cei ce împărțeau dreptatea, judecătorii corupți care dădeau dreptate celor ce-i mituiau și nu celor năpăstuiți.

Un om bogat și unul sărac merg la judecată. Săracul nu mituise pe judecător, iar boga- tul era tare zgârcit și sigur pe dreptatea lui. Săracul ascunsese ceva sub un cojoc, făcându-l pe judecător să creadă că are bani. Lucrurile așa se întâmplară și săracul câștigă dreptatea.

– *Ei, acum să-ți văd dreptatea!*

Omul scoase bolovanul de sub cojoc zicând:

– *Ai noroc c-ai judecat după cum ai judecat, că de nu, te trezeai cu dreptatea în cap.*

Una dintre cele mai populare snoave sunt cele referitoare la istețime, istețimea rezultată uneori din contrastul între o persoană isteță și una neghioabă, interesul oprindu-se la cea din urmă. De pildă, snoava în care un bărbat isteț își vede zădărnice planurile, numai fiindcă are o nevastă proastă și guralivă. De aceea el îi povestește fapte absurde, astfel încât aceasta, când va fi întrebată – omul găsește o comoară pe moșia unui boier – nimeni să nu o creadă. Umorel și ironia sunt reliefate mai jos:

– *Când a găsit bărbatul tău banii? o întreabă domnul.*

– *Când au venit turcii, răspunde nevasta.*

– *Când a fost asta? întreabă din nou domnul cu mirare.*

– *Când a plouat covrigi.*

– *Da când a plouat covrigi, tu, proasto? întreabă iarăși domnul.*

– *Știi, când furaseși cârnațu' de la măcelar și te-au purtat prin târg cu el legat de nas! Stăpânul văzuse că muiera ce venise să-l pârască pe bărbatu-său n-are toți boii acasă, și așa n-o mai ascultă, ci o dete pe ușă afară.*

De mare popularitate se bucură snoavele despre proști și faptele lor absurde. Un neghiob se suie într-un pom și-și taie craca de sub el, căzând. Unui tânăr plecat în pețit i se recomandă să arunce fetii „ochi de oaie“ (=galeși). El cumpără de la măcelar câți ochi găsește și-i aruncă peste față.

Comicul din aceste snoave reiese tocmai din faptele absurde pe care neghiobii le săvârșesc, confundând sensul metaforic cu cel literal sau ignorând legile elementare.³

Un interes deosebit au trezit și snoavele despre femeia necredincioasă. Tendința acestora este moralizatoare. Un bărbat pleacă de-acasă și, bănuindu-și nevasta, se întoarce ascuns într-un sac. Găsindu-și nevasta petrecând cu iubitul ei și cântând fericită că n-o stingherește nimeni, bărbatul iese din sac și, luând meleșteul, o bate în ritmul cântecului. Sentința morală este de fapt pedeapsa pe care o primesc vinovații pentru faptele lor.

Continuare în numărul viitor

¹ Alexandru Dobre, *op. cit.*, p. 1

² Pavel Ruxăndoiu, *op. cit.*, p. 443.

³ *Istoria literaturii române*, I, p.100

RESTITUIRI

de Constantin Dobrescu

Stimate și Scumpe D-le Coleg,

Comitetul “Institutului Social Român”, luând cunoștință din scrisoarea dumneavoastră, de donația pe care ați binevoit a i-o face, de 8.000 lei pentru sporirea fondului destinat cumpărării de cărți, și de 80.000 lei din ale căror dobânzi să se acorde anual un premiu indivizibil de 4.000 lei celei mai bune lucrări originale asupra oricărei chestiuni din domeniul economiei industriale din România, mă însărcinez să vă exprim mulțumiri recunoscătoare și tot odată să vă comunic că în unanimitate s-a hotărât ca premiul, ce ați creat, să poarte numele d-voastră și să fiți rugat a participa la lucrările comisiei, aleasă din sânul comitetului, pentru alcătuirea regulamentului privitor la modalitatea atribuirii acestui premiu.

Frumosul d-voastră gest, alături de valoroasa activitate desfășurată de dv. în sânul Institutului nostru, contribuiesc într-o largă măsură la înfăptuirea greii și multiplei opera, ce-și propune Institutul Social Român.

Primiți, iubite domnule coleg, odată cu cele mai cordiale salutări, asigurarea înaltei mele stime colegiale.

Președintele Institutului Social Român
DIMITRIE GUSTI

REGULAMENTUL PREMIULUI ING. MIHAIL MANOILESCU

Art.1. – Din venitul fondului de 80.000 lei, în renta împrumutului “Unirii” din 1919, donat Institutului de d-l inginer Mihail Manoilescu, membru al Institutului, se înființează un premiu anual de 4.000 lei.

Acest premiu se va numi Premiul “Inginer Mihail Manoilescu”.

Art.2. – Premiul se acordă celei mai bune lucrări originale asupra oricărei chestiuni din domeniul economiei industriale din România, conform normelor de mai jos.

Art.3. – În regulă generală, poate concura la acordarea acestui premiu oricine a făcut o lucrare, cu subiectul ce singur și-a ales, din domeniul mai sus arătat.

Totuși Comitetul I.S.R poate hotărî a se ține concurs pentru un subiect anume determinat, cu condiția ca anunțarea chestiunii de tratat să se facă cel puțin un an înainte de data fixată pentru depunerea lucrărilor destinate concursului.

Comitetul I.S.R. mai are dreptul să acorde premiul, după propunerea vreunui membru al I.S.R. și în conformitate cu art.9, chiar unui autor care nu și-a prezentat lucrarea la concurs.

Art.4. – Lucrările înaintate pentru concurs trebuie scrise în limba română și tipărite sau în manuscris. În acest din urmă caz scrisul va fi citet și îngrijit, altfel lucrarea nu va fi primită la concurs.

Art.5 – Lucrările imprimate vor fi prezentate în cinci exemplare. Lucrările manuscrise vor fi depuse fără a se indica numele autorului, însă vor purta pe prima pagină *deviză* sau un *motto*. Ele vor fi însoțite de un plic sigilat, în

care va fi reprodusă deviza sau motto, și în care se va arăta și numele autorului. Numai plicul lucrării premiate se va deschide în public, celelalte plicuri nu se vor deschide decât în cazul când, cerându-se înapoierea manuscriselor, persoana însărcinată cu această operație, va avea nevoie să deschidă plicurile, pentru a se putea stabili proprietatea manuscrisului reclamat. Această persoană este obligată a nu divulga conținutul plicului deschis în acest scop.

Art.6 – Comitetul Institutului are dreptul să reproducă lucrarea premiată, în revista Institutului, fără ca autorul să aibă vreo pretenție din această cauză.

Art.7. – Manuscrisele nereclamate rămân după un an proprietatea Institutului și pot fi înscrise în biblioteca sa.

Art.8. – Lucrările care concură la premiu trebuie depuse cu cel puțin 2 luni înainte de data fixată pentru acordarea premiului. Această dată se stabilește de Comitetul I.S.R. și se publică în revista Institutului și în câteva ziare, din cele mai răspândite.

Art.9. – Comitetul I.S.R. hotărăște care din secțiile I.S.R. urmează a examina, după competența sa, lucrările prezentate la concurs. Secția sau secțiile astfel desemnate, aleg unul, sau mai mulți raportori, care vor cerceta lucrarea și referi secției, printr-un raport motivat. Raportul se citește și se discută în ședința secției și apoi fiecare lucrare este pusă la vot secret, după normele stabilite în art.6 din statutele I.S.R. Rezultatul votului se comunică comitetului I.S.R., care este ținut a confirma alegerea făcută de secție, asupra lucrării care a întrunit cele mai multe voturi, după normele stabilite în art. 6 din statute. Comitetul poate infirma votul secției, în cazurile în care secția nu și-a exprimat votul conform art.6 din statute, adică numai pentru chestiuni prea formale, fără a putea aprecia valoarea lucrării. În acest caz secția va proceda la o nouă votare.

Art.10. – Proclamarea rezultatului definitiv se va face, pe cât posibil, în ședință publică și solemnă, când se va citi și raportul asupra lucrărilor prezentate. Raportul se va publica în revista Institutului.

Dacă într-un an nu s-a acordat premiul, valoarea premiului se rezervă pentru anul viitor; Comitetul poate decide și că ea se va adăuga la valoarea premiului din acel an, de asemenea el poate decide capitalizarea premiului.

În caz când Institutul Social Român s-ar dizolva, capitalul premiului va trece la Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București, cu destinația prevăzută în scrisoarea de donație a d-lui inginer Mihail Manoilescu.

Lucrarea socotită cea mai bună, tipărită în cursul anului trecut asupra oricărei chestiuni din domeniul economiei industriale din România, va primi premiul de 4.000 lei pe 1922. Autorul, titlul și raportul care a cerut premiul se vor da publicității la timp, prin “Arhiva pentru Știința și Reforma Socială” și ziarele mai însemnate.

Arhiva pentru Știința și Reforma Socială, Anul IV,
Nr. 4-5 / 1923, p. 644-646

VASILE BOERESCU, ÎNTRE POLITICĂ ȘI DREPT

de Cătălin Dobrescu

Ca avocat a profesat neconținut și cu strălucire. În Buletinul Înaltei Curți întâlnim în mod obișnuit numele lui Boerescu. În 1877 a fost numit decan al Baroului Ilfov, instituind conferințele de stagiu. Excelsa în afacerile comerciale: de altfel, Boerescu a fost inițiatorul înființării Societăților de credit, al Societății de asigurări „Dacia” și al „Băncii de la București”.

O nouă manifestare a multiplei activități a lui Vasile Boerescu a fost ca scriitor. Boerescu, care mai scrisese cândva în „Pruncul Român” al lui Rosetti, făcuse să apară „Naționalul”, „jurnalul politicu-comercialu”, cu o ținută corectă, cuprinzând mici studii de politică generală și obiectivă. Astfel, cităm articolele referitoare la Unirea Principatelor, la Adunarea Reprezentativă, la organizarea corpului de avocați, „care se consideră un fel de sacerdot”

Concomitent cu asemenea articole, a început a scrie unele studii cu caracter juridic despre comerț, condițiile legale pentru a fi comerciant, străinii comercianți, registrele comercianților, judecătorii comercianți și multe altele de același gen. Chiar în partea informativă a ziarului, la rubrica „Știri din întru”, uneori sub titlu „Tribunali”, se găseau informații privitoare la procesele mai de seamă.

După cuprins, lucrările sale le putem clasifica în patru categorii și anume: cele cu caracter de drept internațional, de drept general, colecții de legislație și politico-legislative.

Lucrările din prima categorie au fost publicate la Paris, în intervalul anilor 1856-1858 și 1865, având ca principal scop să arate diplomaților și oamenilor politici situația din Principate. Atât din analiza relațiilor internaționale mai vechi, cât și din aceea a dreptului intern, ajunge la concluzia suveranității țării și, prin consecință, la legitimitatea dreptului de unire sub un principat străin, totodată propune realizarea unor reforme sociale, printre care o expropriere a terenurilor agricole în favoarea țăranilor, în schimbul unei indemnizații.

Mai târziu, la cererea lui Cuza, în urma unui tratat de jurisdicție consulară între Turcia și alte puteri, prin care se prevedea că este aplicabil și în principate, Boerescu a scris „Memoire sur la jurisdiction consulaire dans les Principautes Unites Roumaines”. El susținea că, deși Principatele sunt într-o alianță „inegală” cu Poarta, și-au păstrat în întregime suveranitatea, astfel că nu li se pot aplica diferitele capitulațiuni pe care le accepta Turcia. Lucrarea a fost trimisă diferiților diplomați și publiciști ai timpului, iar autorul a primit scrisori de încurajare și prietenie.

Ca lucrări de drept general a scris „Traite comparative des delits et des peines” și „Explicarea codicei comerciale române”.

Tratatul lui Boerescu este de fapt teza de doctorat, publicată la Paris și dedicată prietenului său Jean Theodorake. Lucrarea este compusă din trei părți. Cea

dintâi cuprinde referiri la principiile generale de drept penal, în partea a doua se ocupă de delict, iar în a treia de pedepse, clasificându-le, cercetându-le natura, calitățile și scopul. Întreaga lucrare tratează cu originalitate și competență chestiunile penale, argumentând cu logică și erudiție, citând din Vechiul Testament, din cutumă, din autori latini și moderni, ca Beccaria, Hobbes, Locke, sau legislația comparată a epocii.

A doua lucrare de drept general a fost „Explicarea codicei comerciale române”, adică editarea cursului de drept comercial predat studenților. Și această lucrare este împărțită în trei părți, tratând separat despre comerț în general, despre faliment și „bancruturi”, iar la urmă despre procedura comercială.

Aceste tratate excelează prin ținuta lor științifică, serioasa documentare și claritatea cu care sunt discutate problemele.

O altă lucrare, de o deosebită importanță practică, a fost „Codicele române Alessandro Ioan sau colecțiune de legile Principatelor Unite Române”, care a apărut în două ediții, cuprinzând legile în vigoare la data respectivă, precum și vechile convenții ale Principatelor.

Vasile Boerescu a mai publicat, sub pseudonimul „un vechiu diplomat” și o broșură despre „Drepturile României întemeiate pe tratate”, în care expune succint situația și interesele internaționale ale țării, în legătură cu mult discutata problemă a capitulațiilor. Se pare că a mai scris și o lucrare asupra administrației generalului Kiseleff în Principate, pe care însă nu o reținem decât dintr-o corespondență a lui Ioan Ghica.

Din activitatea sa parlamentară au rămas două volume de discursuri politice și, în broșuri separate, proiectul de lege privitor la reorganizarea instrucțiunii publice, revizuirea Constituției și a leii electorale, interpelarea în chestiunea dr. Russel de la Curtea de Argeș, cu care ocazie s-a discutat situația Bisericii în stat, precum și discursul asupra chestiunii israelite.

În istoria literaturii juridice române, Vasile Boerescu ocupă un loc de frunte. El apare în deceniile de tranziție de la epoca Regulamentelor Organice la cea a noilor coduri, atunci când opinia publică era preocupată de ideea „Unirii” și a afirmării naționale. Lucrările sale de drept internațional, deși cu aplicare particulară pentru sud-estul Europei, sunt primele manifestări scrise autohtone în această materie. Pentru întâia oară, Apusul luminat ia la cunoștință de un comentariu juridic al situației internaționale în care se aflau Principatele.

Vasile Boerescu ne-a dat și primul tratat de drept comercial. Lucrările sale de drept reprezintă începuturile serioase ale adevăratei literaturi juridice științifice, precum și al clasificării legilor.

Vasile Boerescu a fost unul din cei mai reprezentativi slujitori ai dreptului românesc, cu vorba, cu fapta și cu pana.

ȘIRNA CULTURALĂ

de Traian D. Lazăr

Există locuri sub soare, în arealul național românesc, unde oamenii urmează cu fidelitate îndemnul biblic „înmulțiți-vă și umpleți pământul”, limitându-și existența la eros și thanatos în formele lor simpliste și primare, fizice.

Din cele mai vechi timpuri, unele persoane și comunități umane nu au fost satisfăcute de această orientare a existenței, ci au perceput erosul și thanatosul și sub aspectul lor estetic, ca acte spirituale/culturale.

Printre comunitățile prahovene binecuvântate cu o asemenea predispoziție se numără comuna Șirna.

Până nu demult, sub îndrumarea inspectorului școlar Ion Dumitru, apăsarea acolo revista *Fântâna din Șirna*, revistă care prin conținut, grafică și colaboratori se situează în fruntea ierarhiei publicisticii rurale, alături de *Caietele de la Țintestii*. Această sursă de cultură este continuatoarea revistei/ziarului *Înfrățirea* și a revistei *Miorița*, ce au luminat pe locuitorii comunei în perioada interbelică.

Intellectualitatea rurală din această zonă s-a manifestat mereu ca principal factor în educarea populației, pentru ridicarea morală, culturală și economică a comunității.

Din motive pe care nu este cazul să le elucidăm aici, în comuna Șirna s-au creat, în decursul timpului, principalele condiții pentru înflorirea culturii: existența unor persoane receptive, dar și a unor creatori de cultură, iar autoritățile locale au susținut crearea ambiantului cultural adecvat.

Viața culturală a comunei Șirna satisface, ca în matematică, atât dimensiunea politică a culturii, cât și pe cea etico-estetică.

Cel mai recent argument, ce poate fi invocat, pentru susținerea aserțiunilor enunțate mai sus, este reeditarea cărții *Contribuția satului Hăbud la făurirea României Mari*, scriere din 1930 a învățătorului George A. Costea.

Sub îngrijirea doamnei bibliotecar Iuliana Camelia-Pîrnu s-a publicat, în 2018, ediția a 2-a revăzută și adăugită a acestei cărți. Cuvântul înainte semnat de prof. univ. dr. Gheorghe Calcan, relevă meritele învățătorului G.A. Costea: „Cinste și admirație învățătorului George A. Costea! Neîndoielnic, el este o personalitate a vremii sale. Înfăptuirile sale depășesc, însă, dezinvolt, limitele localității și comunei sale”. În context sunt subliniate și meritele îngrijitoarei ediției, Iuliana-Camelia Pîrnu, care „a reeditat la Centenarul Întregirii Naționale lucrarea ilustrului său înaintași și „consătean” George A. Costea”.

Cartea lui George A. Costea conține numele militarilor din satul Hăbud, care au luptat în războiul de întregire națională, inclusiv în operațiunile desfășurate până la Budapesta ori de apărare a frontierei Nistrului.

În număr de 138, militarii din Hăbud au fost recrutați și au luptat în toate compartimentele (arme) armatei române: infanterie, călărași, artilerie, vânători, grăniceri, jandarmi, pionieri, pompieri, sanitari. Ei au luat parte la luptele de la Turtucaia și din Dobrogea, la ofensiva din Transilvania (Șercăița, Sibiu, Brașov), la manevra de la Flămânda, la bătălia trecătorilor (Câneni, Predeal), la bătălia de pe Neajlov-Argeș și la marile bătălii din vara anului 1917: Mărăști, Mărășești, Oituz. Și-au făcut cu avânt datoria, un număr de 25 căzând pe câmpul de luptă.

Învățătorul George A. Costea s-a referit, de asemenea, la luptătorii stabiliți în Hăbud după război, la luptele date pe

teritoriul satului Hăbud și luptătorii căzuți. Efectele distructive ale războiului asupra clădirilor instituțiilor locale, modul în care războiul a influențat funcționarea lor, strădania funcționarilor acestor instituții de a proteja interesele locuitorilor în condițiile ocupației germane au fost sugestiv relatate de către George A. Costea.

Sângele vărsat, suferințele îndurate și vitejia dovedită în război de către militarii din Hăbud a fost răsplătită prin înfăptuirea Marii Uniri și prin împrăștierea cu pământ. Nu s-a relatat însă și lărgirea dreptului de vot.

Îngrijitoarea ediției a completat structura volumului dedicat reeditării cărții lui George A. Costea cu o Notă asupra ediției, cu un capitol cuprinzând Note biografice și profesionale referitoare la învățătorul și publicistul George A. Costea, un studiu intitulat *Monumentul eroilor din Hăbud și „Cartea de Aur” a localității scrisă de învățătorul George A. Costea*, un Tablou al cărții lui G.A. Costea și o Iconografie pe teme: *Eroi ai războiului Întregirii Naționale; Documente aparținând eroilor/locuitorilor hăbudeni; Oameni de vază ai localității Hăbud, înainte și după primul război mondial; Acțiuni de cinstire a eroilor la Monumentul din satul Hăbud*.

Toate aceste materiale completează în mod inspirat informațiile din cartea lui George A. Costea, aduc faptele și personajele ei până în actualitate îndreptățind spusele dr. P. Tomoșoiu, prefăcătorul cărții din 1930: „Generațiile prezente și viitoare vor citi cu smerenie această carte, vor afla fapte eroice și vor lua pildă de sacrificii înaintașilor. Numai suferința lasă urme în inimă și în minte. Numai amintirea celor care au pățimit chinurile războiului va căli Neamul Românesc și-l va face stânca de care se va izbi zadarnic valul cotropitorilor”.

Am apreciat în mod deosebit concepția după care s-a condus îngrijitoarea ediției, doamna Iuliana-Camelia Pîrnu în realizarea ediției, concepția că istoria este un proces în curs, în desfășurare. Conceptul static, limitarea în timp și spațiu a cercetării fenomenelor istorice determină o cunoaștere incompletă și neînțelegerea semnificațiilor. Conceptul dinamic are, între altele, avantajul de a integra în cercetare noile documente ce apar, lărgind sfera cunoașterii printr-o descriere mai completă a fenomenului studiat, argumentând mai puternic unele ipoteze ori dovedind șubrezenia lor.

În acest spirit sugerăm autoarei să folosească, pentru o nouă ediție, lucrarea colonelului Constantin Zagoriț, *Turtukaya*, publicată în 1939, în care va găsi detalii asupra acțiunilor Regimentelor 75 și 35 Infanterie, din care făceau parte și mulți militari din Hăbud, după cum atestă lista lui G.A. Costea. Din fondul Prefectura de la S.J.Ph.A.N. – Ploiești va afla că ocupanții germani, interesați în exploatarea terenurilor agricole din România pentru propria aprovizionare, au eliberat prizonierii români, cu condiția de a-și lucra pământul aflat în proprietate. Astfel se explică faptul că, după cum scrie G.A. Costea, unii prizonieri români din lagărul de la Lanzdorf -Germania au fost aduși în țară și apoi eliberați, pentru a lucra în gospodăriile lor. Posibilitatea eliberării unor prizonieri de război era prevăzută în convenția de la Haga-1907, tradusă în Monitorul Oficial din august 1916.

NOBILUL FARMACIST

de Traian D. Lazăr

Cartea scriitorului George Stoian, *Nobilul Farmacist*, ediția a 2-a, Editura Helis, 2017, concretizează edificator trendul cultural din ultima jumătate de secol, în care interdisciplinaritatea și transdisciplinaritatea au devenit practici generalizate.

Concomitent cu fenomenul, vechi de două secole, al fragmentării marilor domenii ale științei și artelor pe specializări tot mai înguste, se manifestă acum, în contemporaneitate, conlucrarea acestor specializări în realizarea unor opere. Fiecare dintre poeziile lui Gabriel Chifu au fost însoțite, la publicare, de ilustrații. Colaborarea poet-pictor ilustrator al fiecărei poezii se constată și în volumul *Cai verzi* al poetului Ioan Groșescu. Poemul eminescian *Luceafărul* a fost publicat în interpretarea grafică a lui Alexandru Ciubotariu, iar revista ieșeană *Scriptor* publică poeme desenate.

În volumul d-lui G. Stoian își dau mâna, în realizarea unei opere unitare, literatura și istoria. Am putea spune că este o scriere de istorie literaturizată, dar, pentru a evita sensul peiorativ al expresiei (pentru istorici), preferăm formularea eseu documentar, inspirată din adaptarea la domeniul literar a termenului film documentar.

Cartea constituie o antologie de autor reprezentând variațiuni pe aceeași temă, tratată în forme literar-științifice variate.

Primul eseu documentar, redactat în forma unui dialog platonician referitor la istoria universală a farmaciei, transgresează granițe spațiale și temporale pentru a înfățișa evoluția farmaciei, știință ce are, azi, ca obiect de studiu prepararea, distribuția și controlul medicamentelor.

Subiectul este tratat în manieră literară modernă, cu fire narative multiple și ruperi ale liniarității lor cronologice și spațiale. Autorul delimitează, destul de clar, marile etape din evoluția farmaciei: antică (egipteană, mesopotamiană, chineză, indiană, greacă, romană), medievală (arabă, occidental-europeană, bizantină), modernă (renascentistă, germană, franceză), contemporană.

Sunt evidențiate realizările semnificative ale fiecărei etape și documentele în care sunt menționate: papirusul Ebers, lucrare fundamentală pentru cunoașterea farmaciei Egiptului antic; manualul din 754, alcătuit de arabi, conținând descrierea și formulele de preparare a medicamentelor; lucrarea de farmacologie din China medievală (1560), cuprinzând aproape 2000 feluri de medicamente și peste 10000 de rețete etc.

Prezentarea evoluției farmaciei este integrată în dinamica generală a culturii din fiecare etapă, în relație cu celelalte domenii ale cunoașterii: filozofia, religia, medicina etc. Autorul semnalează prioritatea inițială a practicilor magice și religioase în raport cu farmacologia. Ulterior, cunoașterea bolilor și mecanismului lor, a acțiunii terapeutice a medicamentelor a dus la schimbarea raportului în favoarea practicării științifice a farmaciei.

Autorul evidențiază factorii ce au cauzat și au susținut progresele farmaciei. La baza realizărilor fiecărei etape spațio-temporale din evoluția farmaciei au stat factori ținând de nivelul ridicat al civilizației: vastitatea teritoriului, numărul mare de locuitori asigurând forța economică și umană, temelie a dezvoltării culturii, a farmaciei, ca

domeniu special. Asemenea informații și o asemenea abordare poate constitui o sursă de meditație pentru toți cei ce sunt preocupați de categorisirea culturii române, dar și a oricărei culturi, drept mare sau mică. Mărimea suprafeței teritoriale a entității politice, numărul brațelor de muncă și organelor active ale gândirii sunt premisele ce asigură, generarea și valorificarea unei culturi, prioritatea și dominația ei în raport cu celelalte. O cultură mică are valori și vârfuri individuale, generate de calitățile cerebrale ale unora dintre membrii entității etnice ori politice respective, dar nu și forța materială de a se impune în competiția cu o cultură mare susținută de o potențialitate materială și spirituală superioară.

Nobilul farmacist este un personaj real, Athanasie Cupali, a cărui personalitate este construită de către autor în interstițiile dialogului imaginar privind istoria farmaciei. Era un „macedonean ... din sudul Iugoslaviei”, „dintr-un orășel la granița cu Grecia”, un macedo-român spunem noi, având în vedere că această etnie locuiește zona, iar numele Cupali este, probabil, varianta italianizată a titlului Cupariul, purtat de unii boieri români în evul mediu.

Stabilit în România, și-a deschis, în 1932, o farmacie în Slobozia-Ialomița, iar apoi și-a extins afacerea în zona rurală. Noblețea sa nu era o noblețe de sânge, nici de funcție, ci una profesională, căci își făcuse datoria discret și corect, ziua și noaptea, respectase drepturile bolnavilor, a fost loial și bun coleg cu cei din breasla sa, a colaborat bine cu medicii prescriptori de rețete, își perfecționase continuu pregătirea profesională. Această noblețe era și de sorginte personală, izvora din firea lui, singuratică, evitând mulțimea vulgară, o fire înclinată spre meditație, animată de voința de a urma un „drum de glorie”. Spre sfârșitul existenței sale, după al doilea război mondial, când autorul l-a cunoscut din documente și i-a reconstituit existența, era un personaj tragic, dezamăgit de trădarea unor persoane apropiate, cărora le acordase încredere, soția și un prieten, iar apoi de naționalizarea averii, ceea ce i-a provocat decesul. Suferințe care l-au înobilat.

Autorul socotește al doilea eseu documentar drept o monografie, făcând istoria farmaciei în Slobozia și județul Ialomița. Textul ne înfățișează viața și activitatea farmaciștilor din Slobozia, integrată în cadrul mai larg al evoluției stării de sănătate în zonă.

Al treilea eseu documentar, se vrea a fi „romanul vieții și arătarea morții unui nobil farmacist pe numele lui Athanasie Cupali”. Textul nu se limitează la faptele indicate în titlu, ci reconstituie saga familiei nobilului farmacist „în tiparele adevărului”. Al patrulea eseu este axat pe înfățișarea omului Athanasie Cupali prin „câteva scene din viața lui care îl arată deplin cum a fost și după aceea cum s-a întâmplat de a muri”. Remarcăm reluarea de către autor a manierei medievale de formulare a titlurilor amintind, între altele, de proza picarescă.

Cartea scriitorului George Stoian aduce contribuții notabile la cunoașterea istoriei farmaciei pe plan universal și local, scoate din anonim figurile unor farmaciști și medici din Slobozia înfățișând, cu prioritate, personalitatea lui Athanasie Cupali și ilustrând adevărul cronicăresc al apăsării destinului omenesc „de vremi”.

„REGELE FERDINAND. ACȚIUNEA MILITARĂ PENTRU MAREA UNIRE, 1916-1917”, UN EXCELENT LAUDATIO ADUS DE PROFESORUL TRAIAN D. LAZĂR ÎNTREGITORULUI DE ȚARĂ

de prof. univ. dr. Adrian STROEA

Printre activitățile ploieștene subscrise celebrării Centenarului Marii Uniri se numără și lansarea cărții „Regele Ferdinand. Acțiunea militară pentru Marea Unire 1916-1917”, scrisă de neobositul restituitor de istorie națională, profesorul Traian D. Lazăr. Evenimentul a avut loc în data de 13 noiembrie 2018, în sala de festivități a Colegiului Național I.L. Caragiale, grație amabilității doamnei profesoare Carmen Viorica Băjenaru, directorul acestei prestigioase instituții de învățământ. Trebuie menționat faptul că autorul a dorit ca lansarea cărții să se desfășoare în această emblematică instituție de învățământ românesc, în care nu puțini ani a trudit cu pasiune pentru împlinirea menirii sale didactice. La eveniment au participat reprezentanți de seamă ai vieții culturale ploieștene, în frunte cu Gelu Ionescu directorul Casei de Cultură a Municipiului Ploiești și desigur cadre didactice și numeroși elevi.

Personal am fost onorat și măgulit totodată de încrederea acordată de autor, de a mă număra printre cei ce au realizat recenzia acestei cărți apărută la Editura Ceconi. Impresionat de conținutul său, ce contribuie fără echivoc la îmbogățirea scrierilor despre rolul lui Ferdinand I la desfășurarea acțiunilor militare din anii Marelui Război, atât din postura de rege cât mai ales din cea de cap al oștirii, am apreciat că este utilă pentru cei pasionați de istorie, prelungirea recenziei mai sus amintită cu acest articol.

Prin această inspirată apariție editorială, profesorul Traian D. Lazăr ne convinge argumentat că în pofida numeroaselor lucrări dedicate regelui Ferdinand, încă este loc de noi și inedite abordări. De asemenea, are meritul excepțional de a-l „reabilita” pe Ferdinand, de a corecta percepția greșită a multora despre suveran, potrivit căreia acesta ar fi fost un caracter slab, prin evidențierea persuasivă a forței sale interioare, inclusiv a dimensiunii militare a personalității sale complexe. În mod corect autorul a sesizat locul și rolul regelui în coagularea și conducerea energiilor națiunii române pentru înfăptuirea dezideratului unirii, comparându-l inspirat cu Nessus, faimosul centaur din mitologia greacă. A surprins exact dramaticele trăiri sufletești ale suveranului care a sacrificat dragostea față de comunitatea etnică natală pentru a servi ireproșabil idealurile unioniste ale națiunii adoptive. I-a înțeles pe deplin durerea produsă de pierderile teritoriale (2/3 din țară) și umane din timpul războiului, precum și de blamarea violentă a fratelui său Wilhelm de Hohenzollern. A relevat inspirat nemeritata umilință a monarhului ce a trebuit să suporte la Răcăciuni reproșurile și amenințările ministrului de externe austro-ungar Otto Czernin, după ce trăise la cote maxime de bucurie memorabilele victorii de la Mărăști, Mărășești și Oituz.

Structurată în nouă capitole, cartea profesorului

Traian D. Lazăr a realizat o radiografiere completă, cronologică, a activității regelui Ferdinand în perioada analizată.

Capitolul 1, „Devenirea ca rege”, prezintă într-o manieră sintetică, celor ce nu cunosc îndeajuns biografia sa, reperele definitorii ale vieții acestuia, înainte de urcarea pe tronul României.

În cel de-al doilea capitol, „Intrarea în război”, autorul a surprins cele mai importante aspecte ce i-au imprimat suveranului convingerea că mai binele națiunii române poate fi obținut doar alături de Antanta. Extrem de convingătoare și impresionant în acest sens fiind consemnările lui Ferdinand I: „scormonind adânc în conștiința mea, am ajuns, cu durere, la concluzia că interesele României nu merg alături de Austro-Ungaria și în consecință cu cele ale Germaniei...”. Autorul a ținut și a reușit să evidențieze calitățile monarhului de a-și motiva în vara anului 1916 supușii, în înfăptuirea idealului național. Elocventă în acest sens este inspirata sa frază conținută de Proclamația adresată populației în data de 15 august 1916, cu ocazia intrării în Marele Război: „, astăzi ne este dat să întregim opera înaintașilor, încheind pentru totdeauna ceea ce Mihai Viteazul a realizat pentru o clipă...”. De asemenea, profesorul Traian D. Lazăr a relevat convingător și consecințele împovărătoare pentru psihicul suveranului, pentru decizia de a intra în război alături de Antanta: împăratul Wilhelm al II-lea, capul familiei Hohenzollern i-a retras toate gradele, onorurile și decorațiile acordate, iar fratele mai mare Wilhelm I-a șters pe Ferdinand și pe copiii săi din lista Casei de Hohenzollern, l-a declarat trădător și i-a interzis să mai poarte numele familiei.

Cel de-al treilea capitol, „Legislația stării de război”, a fost destinat prezentării rolului decisiv al lui Ferdinand în militarizarea țării, prin luarea măsurilor de trecere de la starea de pace la starea de război. Între măsurile adoptate pentru pregătirea intrării în război un loc aparte l-a ocupat promulgarea în 1915 a „Legii stării de asediu”. În principal această lege stabilea că atribuțiile specifice ale Poliției și Siguranței generale urmau să se realizeze prin Ministerul de Război, că toate crimele și delictele contra securității statului urmau să fie judecate conform legilor militare și că funcționarii statului au fost „militarizați” prin asimilarea funcțiilor deținute cu gradele militare. De asemenea, legea reglementa și o serie de aspecte economico-finanaciare, în sensul limitării retragerii banilor din bănci și sistării relațiilor comerciale cu statele cu care România se afla în conflict. Între actele normative emise din perspectiva stării de război s-a numărat și „Regulamentul prizonierilor de război”, elaborat în conformitate cu prevederile Convenției de la Haga din 1907.

IOAN TANOVICEANU - ÎNTEMEIETORUL ȘTIINȚEI PENALE ROMÂNEȘTI (II)

de Cătălin Dobrescu

Și totuși, ceea ce se impune cu deosebită atenție posterității este personalitatea profesorului și opera lui didactică. În cei aproape treizeci de ani de profesorat, Ioan Tanoviceanu nu a pierdut nicicând din vedere că "o catedră universitară este un fel de amvon, care impune o anumită ținută, o severitate imparțială, menită să garanteze eficacitatea diplomei".

În amintirile unui fost student, chipul profesorului Tanoviceanu apare "posac, glacial, impenetrabil. Nu i-am surprins niciodată un zâmbet, ascultându-i prelegerile: dar știam că sub această mască sumbră se ascunde un suflet generos, drept, clar-văzător; în fața căruia studentul nu avea de ce să se teamă. Bila albă, roșie sau neagră nu cădea după toane, ci după o bine cumpănită apreciere. Frecvența nu-l interesa, intervențiile nu-i influențau independența dărză; rezultatul examenului depindea doar de răspunsurile candidatului la întrebările lui, care erau directe și măsurate, serioase și loiale, și dacă nu sugerau răspunsul, nici nu constituiau o profesorală capcană întinsă studentului".

Activitatea sa științifică a fost caracterizată în lucrarea didactică *Curs de drept penal*, apărută în trei volume (1912-1913). Apariția acestei lucrări a fost primită cu deosebit interes de literatura noastră juridică, din două considerente. În primul rând pentru că o asemenea lucrare nu mai văzuse până atunci la noi lumina tiparului și în al doilea rând pentru că era impresionantă prin conținutul ei.

N.C. Schina, I. Ionescu-Dolj, P. Pandrea, P. Ionescu-Muscel, în documentatele lor lucrări au înfățișat viața și îndeosebi opera savantului penalist sub diferitele ei aspecte, socotindu-l, pe drept, **întemeietorul științei penale române**. Deosebita valoare a cursului său de drept penal a determinat în 1914 elogioasa recenzie a unuia dintre cei mai autorizați reprezentanți ai doctrinei penale franceze, profesorul E. Garcon de la Facultatea de Drept din Paris, care își exprima dorința de a se găsi la Paris un editor pentru a publica o traducere a acestui curs, pe care îl considera valoros pentru toți criminaliștii.

Ioan Tanoviceanu credea cu toată convingerea în doctrina școlii pozitiviste italiene, ai cărei celebri reprezentanți au fost Cesare Lombroso și Enrico Ferri. Spiritul critic bine accentuat de care a dat dovadă Tanoviceanu în întreaga activitate publicistică s-a manifestat și în combaterea doctrinei clasice pe care o considera perimată.

În diversele studii și note pe care le-a publicat, în reviste de specialitate, nu ezita să-și susțină părerile fără menajamente, indiferent de situația persoanelor vizate de comentariile sale și cu riscul de a-și atrage neplăceri. Nu a fost cruțată nici Curtea Supremă, dar nici alte instituții care, în opinia lui, nu asigurau egalitatea de tratament între diferitele clase sociale.

Spre deosebire de majoritatea juriștilor, Tanoviceanu era de părere că pedeapsa confiscării generale a averii în folosul statului ar trebui să figureze într-o bună legislație, dată fiind existența ei pentru infractorul nevoiaș, care își câștigă existența sa și a familiei numai cu munca manuală; când un asemenea infractor este privat de libertate, i se

confiscă, în realitate întreaga avere. Dacă pedeapsa confiscării generale lovește de fapt în cei săraci, nu există nici un motiv, susținea Tanoviceanu, ca ea să nu fie prevăzută și împotriva celor bogați.

Cu aceeași grijă față de cei nevoiași, a susținut că inculpatul „nu trebuie să fie asistat de avocat în cursul instrucțiunii, deoarece cel bogat ar avea posibilitatea să-și aleagă un avocat bun și astfel s-ar crea o inegalitate între apărarea săracului și cea a bogatului”. În acest sens, Tanoviceanu a preconizat înființarea postului de apărător public, menit să apere atât pe cei defavorizați de soartă, cât și pe cei avuți, restabilindu-se astfel egalitatea de tratament. A susținut, de asemenea, și introducerea în legislație a bății, pedeapsă pe care o considera foarte necesară pentru combaterea criminalității.

S-ar putea bănui că Ioan Tanoviceanu a luat apărarea clasei de jos din spirit de demagogie, urmărind realizarea unui scop politic. Viața marelui penalist, dedicată în întregime științei, înlătură această presupunere. Rolul pe care l-a jucat în politică a fost neînsemnat și trecător, dar el nu a putut ignora, ca jurist, problemele de natură politică în legătură cu disciplina pe care o preda. Ioan Tanoviceanu a soluționat aceste probleme luând apărarea libertăților cetățenești, fără însă ca prin acesta să neglijeze interesele statului. Astfel el s-a pronunțat împotriva juriului, deși această instituție apărea ca democratică, de natură a garanta o judecată imparțială în care nu intră în joc considerente de ordin politic. ATITUDINEA LUI Tanoviceanu se datora convingerii că jurații favorizau pedepsele ușoare. Tot astfel se explică și lupta pe care a dus-o împotriva excesivei blândeți a pedepselor prevăzute în Codul penal, iar această critică era îndreptată și asupra magistraților, care adăugau la indulgența legiuitorului și propria lor indulgență, pronunțând pedepse prea ușoare, fiind astfel răspunzători de creșterea criminalității. Acesta era motivul pentru care s-a pronunțat ca tentativa să fie pedepsită la fel ca infracțiunea săvârșită; ca să se admită răspunderea independentă pentru participanți și complici; ca beția să fie reglementată direct; ca sistemul circumstanțelor atenuante să fie înlăturat; ca prescripția pedepsei să nu fie admisă.

Ioan Tanoviceanu recunoștea totuși, în anumite cazuri necesitatea de a nu recurge la privarea de libertate și de a încuraja readaptarea condamnaților la viața socială, mai ales în pedepsele de scurtă durată.

Importanța *Cursului de drept penal* al lui Tanoviceanu reiese nu numai din faptul că a fost prima lucrare de acest gen din literatura noastră juridică, dar și din faptul că a influențat legislația noastră penală la acea epocă. Se poate afirma astfel, fără exagerare, că adevărata predare a dreptului penal în România a început cu Tanoviceanu.

Bibliografie:

1. N.C. Schina, *Prefața la Tratatul Tanoviceanu*, vol. I, 1924
2. P. Ionescu-Muscel, *Istoria dreptului penal roman*, București, 1931
3. I. Gr. Periețeanu, *Ioan Tanoviceanu*, în „Pandectele Române”, Caietul 9/1947, anul XXVI
4. Ioan Tanoviceanu, *Curs de drept penal*, vol. I-II, Atelierele Socet et Co, București, 1912

CONVENȚIA DE ARMISTIȚIU DIN SEPTEMBRIE 1944 ȘI CONSECINȚELE ASUPRA ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

de Laura Pandelache

Rezultatele dezastruoase ale participării României la războiul antisovietic, au creat în țară o profundă stare de nemulțumire care a dus înlăturarea regimului antonescian, prin lovitură de stat din 23 august 1944. Actul a fost urmat de încetarea focului asupra armatelor sovietice și alăturarea României la Coaliția Națiunilor Unite în războiul antihitlerist.

Ieșirea României din alianța cu statele Axei și lovitură primită pe această cale de Germania, au avut un larg ecou în presa internațională. Ziarul parizian „Le Figaro” insera la 25 august 1944: „Catastrofa (...) a și început să existe pentru cel de-al III-lea Reich”.¹ La 28 august 1944, într-un articol publicat de ziarul moscovit „Pravda”, se sublinia că: „...importanța ieșirii României din Axă depășește cadrul României. Presa străină are dreptate să spună că aceasta înseamnă prăbușirea întregului sistem de apărare german din Balcani”.²

Într-adevăr, din punct de vedere militar și strategic, actul României din august 1944, a modificat profund balanța de forțe din sud-estul Europei, într-un moment în care nu se conturase, în mod foarte clar, înfrângerea Germaniei naziste. Apărarea germană s-a prăbușit în aripa de sud a frontului de Răsărit, realizându-se astfel cea mai mare deschidere de pe un teatru de operații militare și o uriașă translație de fronturi de pe Carpați pe Dunăre și în Peninsula Balcanică. De asemenea, gestul României a accentuat criza internă a statelor aliate Germaniei, Croația, Bulgaria, Finlanda, Ungaria și a grăbit ieșirea lor din tabăra fascistă.

Pe plan logistic, evenimentele din vara anului 1944 au lipsit Germania hitleristă de mari rezerve de materii prime, în special petrol, mai ales că, în 1944, sondele de pe Valea Prahovei, care acopereau o treime din nevoile Germaniei,³ se aflau încă sub control nazist, alături de cele din Ungaria, Galiția și Austria, reduse însă ca importanță. La câteva zile după declanșarea insurecției din 23 august, publicația americană „The Christian Science Monitor”, observa: „Egale în importanță cu lovitură militară dată hitleriștilor prin pierderea României, sunt și pierderile suferite în domeniul economic. Acestea îi lipsesc de cea mai mare țară producătoare de cereale din Balcani. Acestea îi lipsesc, de asemenea, pe germani, de singura sursă importantă de produse petroliere naturale”.⁴

Istoricii americani au insistat asupra semnificației politico-diplomatie, militare, economice și psihologice a actului de la 23 august 1944, pentru determinarea evenimentelor la nivelul continentului european și pentru precizarea raporturilor între Aliați. Paul Quinlan califica gestul României drept „o lovitură

majoră pentru Germania”.⁵

Principala beneficiară a loviturii de stat a fost, sub toate aspectele, Uniunea Sovietică. În noaptea de 23 august 1944, trupele române au încetat lupta împotriva forțelor sovietice, după cum reiese și din proclamația regelui Mihai: „România a acceptat armistițiul oferit de Uniunea Sovietică, Marea Britanie și Statele Unite ale Americii. Din acest moment încetează lupta și orice act de ostilitate împotriva armatei sovietice, precum și starea de război cu Marea Britanie și Statele Unite. Primiți pe soldații acestor armate cu încredere. Națiunile Unite ne-au garantat independența țării și neamestecul în treburile noastre interne. Ele au recunoscut nedreptatea Dictatului de la Viena prin care Transilvania ne-a fost răpită.”⁶ Cu toate acestea, trupele sovietice nu au primit până la 27 august ordinul Moscovei de a nu-i mai trata ca inamici pe români. În situația creată imediat după 23 august, România a fost ocupată militar de U.R.S.S., care a dezarmat, apoi a deportat în lagărele din Siberia aproximativ 130.000 de soldați și ofițeri români.⁷

După 23 august 1944, majoritatea forțelor politice interne au susținut necesitatea revenirii țării la cadrul de dezvoltare democratic. Decretul nr. 1626 din 31 august 1944 a repus parțial în vigoare Constituția din 1923. Soarta României avea să fie decisă însă de înțelegerile secrete încheiate între Marile puteri, prin care acestea își împărțeau sferele de influență în Europa. În octombrie 1944, la Moscova, premierul britanic W. Churchill abandona Europa răsăriteană Uniunii Sovietice, prin acordul de procentaj „bifat” de Stalin cu un creion albastru. România, intrată în sfera de interese a U.R.S.S., suportase cel mai cinic tratament, reflectat în procente: 90% influență sovietică, față de numai 10% influență occidentală.⁸ Comunicatele oficiale difuzate după Conferințele de la Yalta (februarie 1945) și Potsdam (iulie-august), ale conducătorilor U.R.S.S., S.U.A. și Marii Britanii, erau menite să creeze impresia că aceste puteri erau animate de dorința realizării unei păci drepte și a unei lumi bazate pe libertate și democrație.

Note

- 1 Gheorghe Buzatu, *Dosare ale războiului mondial (1939-1945)*, Editura Junimea, Iași, 1978, p. 208
- 2 *Ibidem*, p. 209
- 3 Ioan Scurtu, Gheorghe Buzatu, *Istoria românilor în secolul XX*, Editura Paideia, București, 1999, p. 467
- 4 Gheorghe Buzatu, *Op.cit.*, p. 209
- 5 Ioan Scurtu, Gheorghe Buzatu, *Op. cit.*, p. 467
- 6 Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic, București, 1999, p. 414
- 7 Nicolae Baci, *Agonia României 1944-1948*, Editura Dacia, Cluj Napoca, 1990, p. 111
- 8 *Ibidem*, p. 120

Istoricul Monarhiei Constituționale și Ereditare din România 1866-1947 (2)

de Daniel Rachmistruc, Israel

Monarhia absolută se distinge de modelul constituțional în primul rând prin faptul că cele trei puteri centrale ale statului, executivul, legislativul și puterea judecătorească se aflau în mâinile unei singure persoane care poate impune sau anula legi. În cadrul monarhiei absolute puterea monarhului emană prin dorința lui Dumnezeu, în cea modernă constituțional monarhia trebuie acceptată și agreată în primul rând de populația unui stat, Vox populi, vox Dei. Diferența dintre cele două sisteme monarhice este frapantă dar analiști istorici postmoderni care reflectează asupra monarhiei absolute în lucrări apărute după anul 2000 precum William Bowsma, Perry Anderson, Roger Mettam, consideră că termenul „absolut” nu ar fi adecvat în măsura în care monarhul depindea în fapt la rândul lui din punct de vedere financiar și politic de nobilime dar și de elita clericală. William Bowsma remarca această dependență a monarhului față de nobilime ilustrând exemplul lui Ludovic al XIV-lea care deplasează rezidența oficială de la Paris la Versailles și obligă nobilimea să locuiască în aceeași reședință tocmai pentru a-i controla demersurile.

Fundamentele instituționale și juridice ale statului român modern au fost puse în timpul guvernării lui Alexandru Ioan Cuza și a lui Carol I de Hohenzollern. Au fost două perioade asimetrice din punctual de vedere al duratei guvernării: Cuza a guvernat un septenat fiind răsturnat printr-o lovitură de palat, Carol I a beneficiat de cea mai lungă domnie din istoria României (1866-1914). Avalanșa de reforme lansată într-o perioadă scurtă de Cuza a marcat un moment benefic dar a reprezentat un șoc cultural, o schimbare radicală de paradigmă și de opțiune geo-politică. Septenatul lui Cuza nu a însemnat numai conotația unui orgoliu național prin lansarea reformelor de către un domnitor local pământean. Reformele lui Cuza denotă în același timp potențialul unei culturi situate în Europa de Sud-Est și Centrală de a se racorda structurilor occidentale.

Studiul explorează procesul și etapele care au condus la constituirea unui stat național unitar în condițiile în care exista riscul anexării Principatelor dunărene în teritoriul Rusiei țariste, al Austriei, separarea acestora, sau, pur și simplu, impunerea unei uniuni de tip federal între provinciile istorice.

Primele 12 capitole din cele 21 ale studiului *Istoria Monarhiei Constituționale Ereditare din România 1866-1947* (de la capitolul I *Chestiunea Prințului străin ereditar* până la capitolul *Carol I și Politica Externă a României*) se ocupă de fapt de geneza, emergența statului român modern, elaborarea primei constituții, alegerea formei de guvernare, eforturile de desprindere de handicapul și cutumele oriental-fanariote, de politica

externă după recunoașterea internațională a independenței în 1878 precum și de evoluția acestuia până la declanșarea Primului Război mondial.

Fenomenul apariției statelor l-a preocupat în mod deosebit pe istoricul britanic Arnold Joseph Toynbee (1889-1975) care în lucrarea *A Study of History* (1961) analizează etapele și motivele apariției și evoluției a 26 de state de-a lungul istoriei. Toynbee observa că întotdeauna apariția unui stat a reprezentat o reacție de succes față de o provocare și amenințare majoră, demers inițiat de o minoritate compusă din elita politico-diplomatică și culturală.

În acest sens o remarcă esențială apare în capitolul *Chestiunea Prințului străin ereditar* și anume faptul că în prima jumătate a secolului al XIX-lea continentul era divizat, tranșant din punct de vedere cultural și geopolitic: Europa geo-fizică care se întinde până în Munții Urali și Europa culturală și politică, Europa Centrală și de Vest, din care Țările Române nu făceau parte. Însuși istoricul Arnold Toynbee consideră că Orientul Mijlociu începe de fapt în zona Principatelor Române.

La sfârșitul perioadei fanariote această clasificare la nivelul relațiilor diplomatice era de domeniul evidenței, mai ales că Principatele se aflau sub suveranitatea Imperiului Otoman.

Chestiunea statutului geo-politic al Principatelor dunărene în perioada modernă apare încă din secolul al XVIII-lea și atinge paroxismul în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Încă din secolul al XVIII-lea Ecaterina a II-a propune în 1870 crearea unui stat care să conțină Principatele dunărene sub numele de Dacia sub guvernarea principelui Grigore Alexandrovici Potemkin. Însuși generalul Pavel Kiseleff viza să devină domnitor acestor principate încorporându-le pur și simplu în Imperiul Țarist. Atitudinea elitelor locale formate din boieri demonstra o înclinație spre Franța, model cultural și politic, apărătoare a drepturilor națiunilor mici și emergente și Anglia, care reprezenta un model al statului de drept. Preocupări la nivel diplomatic pentru crearea unui stat modern orientat spre civilizația occidentală și guvernat de un principe străin au apărut din perioada lui Napoleon I. Într-un memoriu adresat de boierii din Moldova lui Napoleon în 1807 se solicita instalarea unui principe francez sau italian de confesiune catolică precum și instituirea unei monarhii constituționale și ereditare. Într-un memoriu adresat în 1802, boierii munteni solicitau instalarea ducelui de Toscana ca domn al Țării Românești. Teoria monarhiei constituționale ereditare a „monarhiei mărginite” apare și în cadrul unor scrieri teoretice, de exemplu în lucrările lui S. Marcovici.

Continuare în numărul viitor

GÂNDIREA POLITICĂ ÎN EPOCA ANTICĂ (2)

de Ion Ștefan Baicu

Grandioasa *operă* a lui **ARISTOTEL**, care a trăit între anii 384 și 322 î.Chr., a fost și este caracterizată de către exegeți drept o culme a gândirii filozofice și politice elene și a lumii antice. Născut la *STAGIRA*, un mic orașel din *Peninsula Calcidică*, cel ce va deveni profesorul regelui macedonean *Alexandru cel Mare*, avea să-l cunoască, îndeaproape, pe **PLATON** – autorul *ideilor absolute*; în epocă, stagiritul avea să înființeze, după modelul magistrului, o școală filozofică – un *LYCEUM* – în Atena. Marea și diversificata *operă aristotelică* va aborda și *problematika politico-statală* îndeosebi în lucrările intitulate *POLITIKA* și *Statul Atenian*. În pagini de o rară acuratețe, celebrul cugetător elen *atacă* cu înaltă măiestrie întreaga arhitectură a societății umane în general, desigur cu ochii ațintiți asupra procesului privind începuturile nașterii statului din vremea sa. El susține că *statul* a apărut pe o anumită treaptă de dezvoltare istorică, preocupându-se, pe îndelete, de caracterul natural al acestui organism și de conduita omului ca ființă socială, de formele de guvernare botezate *constituții* în sensul de *regimuri politice*; de asemenea, de principiul fundamental al separării puterilor în stat, inclusiv de chestiuni de ordin economic și social, de practicarea comerțului și a cămătăriei și până la analiza proprietății și a structurii socio-profesionale din epocă, subliniind că oamenii dispun de două mobiluri puternice de *interes și iubire*, desemnate de el ca fiind *PROPRIETATEA* și *DORUL* – cf. *POLITIKA*, în 1996, de **ARISTOTEL**. Vezi și *Studii de Sociologie Politică*, în 1997, de **Virgil MĂGUREANU** și *POLITOLOGIE*, manual universitar, în 1992 și 1994, coordonator: **Călin VÂLSAN**.

În legătură cu așa-numitele *CONSTITUȚII*, în sensul de *regimuri politice*, nemuritorul **ARISTOTEL** a lăsat moștenire interesante și ademenitoare *explicații*, care au provocat admirația specialiștilor în domeniul disciplinelor social-politice. Din textul vestitei sale opere, *POLITIKA*, se degajă aserțiunea, de pildă că *doar* guvernările ce tindeau, în orașele-cetate, numite *POLISURI*, spre înfăptuirea

interesului comun, erau, în fond, *adevărate*, adică corecte și eficiente. Dimpotrivă, cele ce urmăreau *numai interesele* conducătorilor vremelnici ai statelor se transformau, inevitabil, în forme zise *deviate*, deci păguboase pentru cetățenii din antica *GRECIE*. Legendarul autor reținuse existența a șase forme de guvernare, botezate *constituții* și anume: *monarhia*, *aristocrația*, *timocrația*, *tirania*, *oligarhia* și *democrația*; o asemenea clasificare se inspira, vizibil, din opera platoniciană, numai că, la stagirite, principiul împărțirii era altul, adică regimurile politice *se deosebeau în conformitate cu respectul sau cu lipsa de respect față de lege* – va semnala politologul englez sir **David ROSS**, în 1998, în lucrarea sa **ARISTOTEL**.

O analiză a *operei aristotelnice* tinde la concluzia că proeminentul gânditor grec prefera *linia de mijloc* sau *măsura și calea de mijloc* în conducerea statului-cetate; în context, el atrăgea atenția că, în realitate, cele mai potrivite erau *ființele egale și asemănătoare, calități ce se găsesc, mai lesne ca oriunde, în clasa mijlocie, iar statul – POLISUL – este în mod necesar mai bine guvernat când se compune din aceste elemente, care formează, după noi, baza lui naturală*. Pledoaria ilustrului filozof se afla, însă, strâns corelată cu foloasele benefice ale existenței unei *proprietăți mijlocii*: tocmai acest tip putea aduce *sistemelor democratice* mai multă liniște și durabilitate în comparație cu *sistemele oligarhice*. Spre exemplificare, el a apelat la *SOLON*, poet și om politic înțelept, cel ce inițiasse un *șir de reforme* în favoarea demosului ateniian, micșorând astfel puterea aristocrației din marele *POLIS*. În încheiere: *Opera* lui **ARISTOTEL** a rămas un valoros punct de referință în posteritate și un nesecat izvor de inspirație și de învățăminte. Și astăzi fredonăm ca pe un șlagăr celebrele sale cuvinte: *Prieten îmi este Platon, dar mai prieten îmi este Adevărul!* – cf. *Antologie Filozofică*, în 1995, coordonator **Nicolae BAGDASAR**. Vezi și *op. cit.* de sir **David ROSS**, inclusiv evocarea în temă din revista *Arhivele Prahovei*, nr. VI pe 2001 de **Ion Șt. BAICU**.

MONOGRAFIA ION MINCU

Ultima dorință a autorului ei, Toma T Socolescu

de Constantin Ilie

Omul Ion Mincu (1850-1912), profesor universitar, arhitect, inginer, a fost o mare personalitate în anii împlinirii sale de sfârșit și început de secole pentru arhitectura tradițională românească. Ca omagiu, cu prilejul comemorării celor 100 ani de la moarte Academia Română i-a acordat titlul de academician post mortem în anul 2012.

Unul dintre studenții lui care i-au dus împlinirile spre mai departe a fost și Toma T. Socolescu (1883-1960). Faptele sale și responsabilitățile multiple, din perioada creativă 1911-1947, în calitate de arhitect și profesor universitar, scriitor și publicist, pictor în acuarelă, ori primar al localităților Ploiești și Păulești din Prahova, consilier și deputat sau președinte al Așezământului Cultural „Nicolae Iorga”, cu cele două ctitorii bibliotecă și muzeu, au rămas arcade și piloni nemuritori peste timp și spațiu.

Lucrarea sa *Arhitectura în Ploiești* a primit Premiul Academiei Române, în anul 1938, așa cum a precizat într-o dactilo-scriere, din anii '50, intitulată *Memoriu Note autobiografice*, descoperită recent în arhive¹. *Arhitectura în Ploiești* are un cuvânt înainte cu scrisul olograf al lui Nicolae Iorga. Anterior, în anul 1937, fusese inclusă în *Monografia Orașului Ploiești*, semnată de M. Sevastos, publicate la Editura „Cartea Românească”.

După anul 1947, până la sfârșitul vieții Toma T. Socolescu a îndurat calvarul „vremurilor noi”, cu multe traume și dezamăgiri, privind neputincios la nerecunoștința unor apropiați cărora le făcuse mult bine. Asistând cu mâhnire la distrugerea sau ascunderea lucrărilor sale, a avut totuși puterea să scrie patru volume, rămase în dactilo-manuscris, în ultima sa redactare de la Sinaia, la 15 august 1959, cu dorința de a fi tipărite. În fapt era vorba de un adevărat „testament literar”, pe care nu ezitase să-l scrie. În el era și *Monografia Ion Mincu*, în două variante:

- Un volum documentar, cuprinzând 408 pagini, prefată, text și un album cu fotografii, depus la Biblioteca Institutului de Arhitectură „Ion Mincu” la data de 28 martie 1958, al cărui conținut nu era menit publicării. Era scris ca sursă de informații, pentru cei care voiau să studieze în amănunt personalitatea arhitectului Ion Mincu. Din acest volum se putea prelua legal, cu citarea autorului, informații și fotografii numeroase pentru uzul pregătirii universitare.

- Un volum restrâns de numai 125 pagini, destinat publicării, cu fotografii, depus mai târziu la Biblioteca Academiei, Direcția Manuscrise.

După ce a depus lucrările, măcinat de boala care a avansat, a murit oarecum liniștit, știind că acestea sunt la loc sigur și vor putea fi tipărite când vremurile se vor mai limpezi. A fost înmormântat, la 16 octombrie 1960, la Cimitirul Bellu.

Dacă lucrările sale de arhitectură erau opere la vedere și se admirau, în Ploiești și în alte localități, unele din ele fiind ulterior înscrise în Lista Monumentelor Istorice, personalitatea lui Toma T. Socolescu și mai ales scrierile sale erau sortite unei nedrepte uitării. Unii, cu posibilități de acces la ele, le-au folosit într-un fel sau altul, imediat după decesul lui, dar nu în întregime.

Revenirea lor în actualitate s-a produs în anul 2004 prin urmașii săi, care, prin Editura *Caligraf - Design* din București, au publicat trei din cele patru lucrări dactilografiate, respectiv volumele I și II, adunate într-un singur volum cu titlul *Amintiri* și volumul III, cuprinzând *Fresca arhitecților care au lucrat în România în epoca modernă, 1800-1925*. Din păcate volumul IV *Monografia Ion Mincu*, a rămas în continuare nepublicat.

Fiind contemporan cu cel care a fost modelul meu de viață, Toma T. Socolescu, ales părinte spiritual din anii copilăriei și ai liceului, era firesc să întreprind ceva spre a-l scoate din uitare, măcar în spațiile unde locuise și crease o bună perioadă de timp. Prilejul s-a ivit, în anul 2009, când se apropiau 50 ani de la dispariția sa. Prin câteva propuneri am fost promotorul a ceea ce s-a numit „Acțiunea Socolescu”, căreia cu entuziasm i s-au alăturat, primăriile din Ploiești și Păulești din Prahova, Societatea Culturală „Ploiești-Mileniului III”, Biblioteca Județeană „Nicolae Iorga”, Muzeul Județean de Artă „Ion Ionescu-Quintus”, din Ploiești, Uniunea Arhitecților din România, ca și mulți alți cunosători ai operei sale.

Recent, făcând un bilanț al acțiunii amintite, am constatat că în perioada 2010-2018 ea a dat roade. Cele patru busturi Toma T. Socolescu din spațiul public, mai multe scrieri și albume, străzi și instituții cu numele său, atribuirea titlului de cetățenie de onoare post-mortem în cele două localități în care a locuit și creat, sunt fapte și mărturii, care au contribuit la scoaterea lui din uitare. Una dintre scrierile acestor ani, vizând viața și opera sa este și o lucrare monografică², în care autorii, pe lângă altele, au semnalat cu multe detalii zbuciumul sufletesc, mărturisit printre rânduri în „testamentul său literar”, menționând lipsa acelei monografii consacrată maestrului său, (text și fotografii), lăsată în dactilo-manuscris.

Tangențial, în lucrarea *Fresca Arhitecților*, la pagina 49, Toma T. Socolescu după ce se referă la studiul de peste 400 pagini și fotografii dedicat lui Ion Mincu, a scris în concluzii: *Toate acestea le-am socotit necesare, cu documente din care să reiasă cât mai clar și mai complet, întreaga personalitate a celui mai mare arhitect al nostru, în epoca modernă și pe care îl socotesc mai mult decât un arhitect de mare talent, fiind un desăvârșit creator care pătrunzând spiritul vechii noastre arte a dat lumii lucrări care depășesc tot ce s-a făcut înaintea lui și după el.*”

Cele de mai sus sunt argumente și motivații pentru tipărirea monografiei Ion Mincu, volumul scurt, inclusiv fotografiile anexate, așa cum le-a lăsat autorul ei, Toma T. Socolescu. S-au făcut intervenții, s-a lansat inițiativa și acum să lăsăm timpul să opereze propunerea. Ar fi o întâlnire simbolică între cei doi mari arhitecți români, ultima dorință a discipolului pentru maestrul său și finalizarea scoaterii din uitare a profesorului Toma T. Socolescu, începută în anul 2010. Sper că prin Editura Academiei Române să fie adusă în actualitate sămânța aruncată de ION MINCU, direct și după 100 ani, prin discipolul său TOMA T. SOCOLESCU. Din această sămânță au fost educați foștii lor studenți, cu toții lărgind ogorul fertil al tradiției arhitecturii românești.

¹ Arhivele Naționale Județului Prahova, Fd. Sfat Popular Comuna Păulești, dosar nr.12/1953-1957, f.22,23 cercetare Constantin Ilie.

² Nicolae Dumitrescu și Constantin Ilie, *COLUMNE PESTE TIMP- Profesor-arhitect Toma T.Socolescu (1883-1960)*, Editura „Ploiești - Mileniul III”, 2010, pp 437-446.

CORESPONDENȚA POETULUI GRIGORE ARBORE CU BASARAB NICOLESCU (2)

de Traian D. Lazăr

După 6 mai 1969, Basarab Nicolescu i-a trimis lui Grigore Arbore o invitație pentru a-l vizita la Paris, profitând de faptul că acesta urma să facă o călătorie de studii în R.F.G. . Invitația era un document deosebit de important pentru formalitățile de ieșire din România și intrare în Franța. Înainte de a întreprinde călătoria de studii în R.F.G., Grigore Arbore s-a aflat în U.R.S.S., după cât se pare, în același scop. Din această cauză, vizita a avut loc după 10 octombrie 1969, timp fructificat prin reluarea unei corespondențe mai consistente în știri asupra vieții literare din țară.

După revenirea în țară, raporturile dintre cei doi prieteni au reluat forma corespondenței. Buna primire de care s-a bucurat, l-a determinat pe Grigore Arbore să îndemne și pe alți români, ajunși la Paris, să-l viziteze pe Basarab Nicolescu. Coroborat cu alte documente, faptul atestă că, stabilit la Paris, Basarab Nicolescu a avut relații cordiale atât cu românii aflați mai demult în exil, cât și cu cei ce vizitau temporar Franța.

Invitația trimisă de Basarab Nicolescu lui Grigore Arbore. Traducerea în limba română a fost realizată de către d-l prof. Vasile Moga de la Colegiul Național Ion Luca Caragiale Ploiești. Îi adresăm vii mulțumiri.

Lettre d'hébergement

Je soussigné Nicolescu Basarab, de profession physicien-chercheur, domicilié 5, rue José Maria de Hérédia, Paris 7e, déclare par la présente héberger pendant toute la durée de son séjour en France et de subvenir financièrement aux besoins M. Arbore Grigore, domicilié 90, Bd. Muncii, Bucarest – Roumanie.

Scrisoare de găzduire

Subsemnatul Nicolescu Basarab, de profesie fizician-cercetător, domiciliat pe str. José Maria de Hérédia nr. 5, Paris 7e, declar prin prezenta că-l voi găzdui și că-l voi susține financiar pe toată durata șederii sale în Franța pe D. Arbore Grigore, domiciliat în București pe Bd. Muncii nr. 90, România.

Ilustrată a lui Grigore Arbore din 24 iunie 1969. (Data ștampilei poștale). Ilustrata reprezintă o imagine din orașul Tbilisi. Este expediată din U.R.S.S. către „Basarab Nicolescu, 5 rue Jose Maria

de Hérédia, Paris 7-e, France”.

Dragă Abe

Nu ți-am răspuns la scrisoare deoarece am așteptat să am o confirmare exactă a posibilității revederii noastre. Îți mulțumesc mult pentru invitație.¹ Nu știu dacă voi putea veni în august dat fiind timpul scurt p(en)t(ru) îndeplinirea formalităților. Sunt în URSS de pe data de 18 iunie. Stau până pe 4-5 iulie. Cum ajung în țară te anunț de rezultatele demersurilor mele (făcute în lipsa mea). Oricum ne vom vedea curând. De aici nu am ce să-ți scriu în afară de ce știi. Te îmbrățișez

Grigore.

Ilustrată a lui Grigore Arbore din 17 iulie 1969. (Data ștampilei poștale). Ilustrata redă o imagine din Moscova). Este adresată lui Basarab pe aceeași adresă din ilustrata precedentă.

Dragă Abe

Am fost în URSS o lună. Eram să-mi pierd o mână. Sunt la München². Mulțumesc pentru invitație. Vin, dar nu știu când. Oricum nu acum, ci poate după august-septembrie (pașaportul, formele). Dacă doamna Șeicar³ va veni spre noi, voi trimite unicul volum luat aici din tipografie și aflat la mine. Îți simt f(oarte) mult lipsa. Arta germană e extraordinară. Te îmbrățișez

Grigore

Scrisoare a lui Grigore Arbore din 10 octombrie 1969

Dragă Abe,

Trebuia să ți scriu de mai multă vreme și mai frecvent. Fapt este, însă, că tot așteptând să te revăd am eliminat corespondența. Trebuia ca la această dată să fi fost acolo. Știi însă că formalitățile durează foarte mult. Ele sunt cred terminate. Un motiv al amânării l-a constituit și faptul că o parte din colegiul ziarului⁴ a fost în concediu și mai este încă. Aprobarea de a avea un concediu fără plată pentru această călătorie am obținut-o așa cum ți-am scris, încă din luna septembrie. Va veni oricum, independent până la urmă de unele încurcături pe care le-ar produce absența mea de aici. Sper că faptul că tot știi că sosesc nu te încurcă foarte mult. M-ar întrista această știre.

Noutăți prea mari, pentru moment, nu prea am. Trecând mai de mult prin biroul lui Gaby⁵ și aflând că voi pleca într-o călătorie în cursul căreia te voi întâlni m-a rugat ca înainte de a pleca să vorbesc cu dânsa.

Cum nu am plecat, evident, nu am mai avut nici o conversație. Voi vorbi cu tatăl tău⁶ cu o zi două înainte de plecare, sau chiar cu mai multe.

Te voi anunța în curând telegrafic, cu cel puțin 6 zile despre posibilitatea sosirii. Te-aș ruga să îmi răspunzi dacă data îți este convenabilă, pentru că așa cum m-am mai exprimat, nu doresc să te deranjez prea mult.

Profesorul⁷, care a venit de curând, mi-a spus că arăți excelent și că ai succes⁸. M-am bucurat foarte mult. Sunt sigur că vei rămâne acolo cât va fi necesar să îți dai doctoratul. Mircea Simionescu⁹ m-a întrebat, în repetate rânduri, dacă mai am vești de la tine. Mircea celălalt¹⁰ lucrează și este nebun în continuare. Eu fac jurnalistică și mă duc la școală¹¹. N-am mai scris versuri demult și aceasta nu mă îngrijorează. Personal străbat o perioadă destul de dificilă sufletește. Sunt exact în perioada în care instinctele legate de perpetuarea speciei funcționează cu acuitate. La Uniune¹² nu sunt noutăți. Breban¹³ a fost uns red(actor) șef la România literară în absența lui Geo¹⁴, Păunescu¹⁵ și Dimisianu¹⁶ (ambii adjuncți), aflați cu toții în Elveția, unde vor mai sta o lună-două. Fosta noastră revistă¹⁷ este în degradingoladă. Nu am mai avut contacte de aici o natură cu colegii mei scriitori. Prefer, tot mai mult, științele pozitive.

Te îmbrățișez și aștept un răspuns
Grigore

Scrisoarea lui Grigore Arbore din 16 martie 1971 adresată lui Basarab Nicolescu.

16 martie 1971

Dragă Abe,

Ar trebui să încep prin a mă scuza pentru faptul că, fără a te anunța, l-am rugat pe d(omnu)l Achiței¹⁸ să te viziteze. A fost extrem de impresionat de revederea cu tine și nu a conținut să îmi vorbească, în câteva rânduri, foarte frumos despre întâlnirea voastră. Nu am putut decât să mă bucur. Indirect deci, am aflat că lucrezi mult și acesta este, pentru mine, amănuntul cel mai important.

Presupun că ești extrem de ocupat așa că, în măsura timpului meu liber și a plăcerii de a comunica mă voi mulțumi în continuare cu propriile mele rânduri. Aceasta ar fi cam a patra mea scrisoare la care ar trebui să aștept răspuns. Mai important însă decât să îmi scrii mie ar fi trimiterea articolelor pentru revistă. Te rog, poate până pe la 6-7 aprilie, când închidem numărul, începi să ne expediezi ceva. Am fost rugat de Mircea Ciobanu să îi comunic adresa ta. Cred că ți-a scris.

Aștept să îmi apară două cărți și mă prepar să scriu altele. Marian¹⁹ așteaptă și el să apară

dicționarul în care figurezi și pe care ți-l voi trimite. Îți va scrie, probabil, și el.

Pe „tipul” tău nu l-am mai văzut de când ți-am scris ultima dată. Peste două săptămâni voi fi, cred, duminica liber și poate mă duc să îl văd. De azi e primăvară și mi-ar place mult să mă plimb puțin cu el și cu Anda²⁰.

În rest, sunt tot asistent²¹, tot logodnic, tot fără casă, îmi pregătesc examenele parțiale pentru doctorat și, în plus, sper să te văd.

Te îmbrățișează
Grigore

¹ Basarab Nicolescu îi trimisese invitația de a vizita Franța. Era o formalitate cerută atât de Franța, cât și de România. Fără invitație, nu i s-ar fi eliberat documentele pentru ieșirea din țară și nu ar fi putut intra în Franța

² Grigore Arbore se afla în R.F.G. pentru studierea artei romanice germane.

³ Viorela Șeicar (1923-1981), prima căsătorie arhitect Marius Cișmigiu, recăsătorită Vergne, fiica lui Pamfil Șeicar

⁴ Grigore Arbore lucra la Scânteia tineretului

⁵ Gabriela Nani, soția lui Basarab Nicolescu, rămasă în țară

⁶ Anton Nicolescu, tatăl lui Basarab Nicolescu

⁷ Raoul Șorban (1912-2006), critic de artă, pictor, scriitor, eseist și memorialist român. Rector al Institutului de Artă „Nicolae Grigorescu” din București.

⁸ Basarab Nicolescu își făcea doctoratul la Universitatea Pierre et Marie Curie din Paris

⁹ Scriitorul Mircea Horia Simionescu (1928-2011), prozator, publicist, eseist, târgoviștean de origine, ziarist la Scânteia (1950-1969)

¹⁰ Poetul Mircea Ciobanu, redactor la Editura pentru Literatură (1967-1969)

¹¹ Pe lângă faptul că lucra la Scânteia tineretului, Grigore Arbore era student la Institutul de Artă „Nicolae Grigorescu”.

¹² Uniunea Scriitorilor, asociație de creație profesională și sindicală a scriitorilor din România creată în actuala formă, în 1949

¹³ Nicolae Breban, romancier, eseist, dramaturg, membru al Academiei Române

¹⁴ Geo Dumitrescu (1920-2004), poet, scriitor și traducător

¹⁵ Adrian Păunescu (1943-2010). Poet, eseist, critic literar, publicist

¹⁶ Gabriel Dimisianu (n. 1936), critic literar

¹⁷ Revista Luceafărul. Revistă a Uniunii Scriitorilor înființată în 1958. După 1963, redactori șefi au fost: Eugen Barbu, Virgil Teodorescu, Ștefan Bănuțescu (1968-1971)

¹⁸ Gheorghe Achiței (1931-2011), estetician și critic de artă

¹⁹ Marian Popa (n. 1938), istoric și critic literar român, stabilit în Germania. Grigore Arbore se referă la cartea sa *Dicționar de literatură română contemporană*, Editura Albatros, 1971. Basarab Nicolescu nu figurează în acest dicționar. Dacă Marian Popa l-a inclus, înseamnă că Basarab Nicolescu a fost eliminat de cenzură.

²⁰ Logodnica lui Grigore Arbore

²¹ După absolvirea Institutului de Artă „Nicolae Grigorescu”, Grigore Arbore a devenit asistent universitar la aceeași instituție.

PRIMUL PILOT PLOIEȘTEAN - ALEXANDER HENRI SCHWARTZ

de Alexandru Marin

Din cele mai vechi timpuri, s-a dovedit că omul nu are numai o țară, sau un loc desemnat de Univers pe veci, ci el se așează pentru a-și trăi restul vieții, acolo unde găsește și se adaptează condițiilor de viață existente și prielnice continuării activității sale, pentru a-și asigura cele necesare și executarea ciclului biologic, ca orice corp din Univers și sunt numeroase, însă pe noi ne interesează ființele bipede din regnul animal, anume cei care își desfășoară activitatea în timpul fazelor biologice ale vieții, o activitate necesară, precum este cea de aviator. Exemplul se referă la o familie de etnie germană, soț și soție, care s-au stabilit în frumosul nostru oraș, Ploiești, unde au procreat pentru a-și întregi familia, continua și perpetua specia lor, etnică, pe viitorul fotograf, observator și pilot, Alexander Henri Schwartz. El va face istorie în Primul Război Mondial, prin talentul său de fotograf, patriot și erou. Schwartz, tatăl, a fost un adevărat artist fotograf, ajutat de soția sa și copilul lor, Alexander Henri Schwartz, născut în Ploiești, în ziua de 4 mai 1895, care a îmbrățișat meseria lui „tata” – fotograf -, meserie învățată de timpuriu, fapt ce i-a adus un mare și frumos viitor în viață. Ajungând la vârsta încorporării, ca militar în termen, la 21 de ani, pe 15 august 1916 și repartizat la Corpul de Aviație Român, ca observator-fotograf și afectat Secției a 3-a, foto aeriană, acolo unde a fost chemat de țară, pentru a-și etala talentul său în luptele cu inamici. Așa i-a fost sortit de Mama Natură, iar pentru a se specializa, a fost trimis la Escadrila de bombardament și

recunoaștere - F-5, care avea nevoie de un fotograf experimentat, dar era nevoie și de condiția de a deveni personal navigant. La încorporarea viitorului observator, de la declanșarea războiului, situația frontului, era următoarea; în vara anului 1914 s-a declanșat Primul Război Mondial, care a debutat cu începerea luptelor, cu precădere în Europa, unde s-a produs conflictul. În decembrie 1914, fronturile s-au stabilizat în teatrele de operații din răsăritul Franței și s-au înfruntat armatele franceze și engleze, pe de o parte și armata germană de cealaltă parte. O altă zonă, a fost cea Occidentală, a Rusiei, în care diviziile germane și austro-ungare, le-au înfruntat pe cele rusești, dar în secundar alt front a fost deschis în Peninsula Balcanică, unde rezistența Serbiei, a fost făcută cu succes, atacurilor inițiale ale Austro-Ungariei. În această situație, armatele României, față de acest mare conflict Regele Carol I a convocat; Consiliul de Coroană, întrunit la Castelul Peleş din Sinaia, în data de 3 august 1914. Acesta a cerut intrarea în război, alături de Puterile Centrale, însă în final s-a luat hotărârea și decis – proclamarea neutralității. În urma insistenței Șefului Guvernului României, Ion I. C. Brătianu, care a fost sprijinit și de Principele Ferdinand I, moștenitorul tronului. Motivul principal al proclamării neutralității, a fost lipsa de pregătire și dotarea armatei române cu tehnică de luptă și armament, la nivelul celorlalte armate.

Continuare în numărul viitor

INGINER NICOLAE CĂTUNEANU

de Constantin Dobrescu, Radu Cătuneanu

Istoria este esența nenumăratelor biografii
Thomas Carlyle

Un proverb rusesc spune: „Trăiești atât timp cât alții își aduc aminte de tine”. Acesta este rolul biografiilor, memoriilor și al tuturor lucrărilor care au legătură cu subiectul pe care îl abordăm. Facem acest lucru încercând să recuperăm tăcerea cu care, între alții, pe nedrept a fost răsplătit cel care a fost ing. Nicolae Cătuneanu.

Nicolae Cătuneanu s-a născut în anul 1891 la Slatina într-o familie cu veche tradiție de militari. Tatăl său a fost Iancu Cătuneanu, ofițer în Armata Română, cel care, căpitan fiind la Craiova, l-a provocat la duel în anul 1908 pe căpitanul Alexandru Sturdza, fiul primului-ministru din perioada respectivă. Fiul lui Dimitrie Sturdza, proaspăt venit din Germania, a acuzat în presă întreg corpul ofițeresc de furt sistematic. Singurul ofițer din întreaga țară care s-a simțit ofensat și i-a cerut să își retragă acuzațiile care lezau onoarea Armatei Române, sau să divulge cine fură, a fost I. Cătuneanu. Ținând cont de tradiție, probabil că procentul ofițerilor care nu furau nu era prea mare.. Totul s-a terminat printr-un duel în care Sturdza, ajuns între timp maior, a fost rănit, iar I. Cătuneanu a fost dat afară din armată. Niciun ofițer nu a vrut să fie martor de partea lui I. Cătuneanu, ori pentru că se simțeau cu musca pe căciulă, ori pentru că se temeau de repercusiuni într-o țară cu moravuri pur balcanice. A fost reintegrat în armată în

primul război mondial (1914) și a fost grav rănit în luptele de la Mărășești. A fost pensionat cu grad de maior, mare mutilat de război. Colonelul Sturdza a dezertat din Armata Română, având pe conștiință și pe un căpitan, nepot al mareșalului Prezan, pe care l-a convins să dezerteze. Pe drum, căpitanul s-a răzgândit și s-a întors la ai lui. A fost inițial condamnat doar la închisoare pentru intenție de dezertare (tot balcanismul a fost cauza). La aflarea veștii, mareșalul Prezan a ordonat aplicarea legii, iar nepotul a sfârșit în fața plutonului de execuție. Toată povestea cu acuzația lui Sturdza nu a avut vreun efect, cum ar fi fost analizarea unor acuze concrete de furt. Maiorul Cătuneanu a avut satisfacția de a scrie și a edita o cărticică intitulată: „Duelul meu cu Sturdza”. Istoria s-a răzbunat: între cele două războaie a explodat afacerea Škoda; nu a fost găsit niciun vinovat; a fost o singură victimă colaterală: Șeful Înzestrării Armatei; deși neimplicat în furt, acesta a decis să își zboare creierii pe motiv de **onoare**. În zilele noastre, afacerea EADS s-a fâșăit și nu există nici vinovați, nici victime. După terminarea războiului, conform aceluiași principii balcanice, se pare că familia Sturdza a obținut anularea condamnării la moarte în contumacie. Colonelul nu s-a mai întors niciodată în țară, dar familia influentă a considerat totdeauna că el a luat decizia cea mai bună, intuind că în scurt timp va veni capitularea României.

Continuare în numărul viitor

Petre Petrescu și Ema Petrescu, tată și fiică, oglinzi și oglindiri

Decupate...

„Îți mai aduci aminte, doamnă,
Era târziu și era toamnă...”

Cărăbușul și muntele de sticlă

Afară era toamnă, iar noi căutam o dragoste mare. Nu știu nici acum de ce trebuia să găsim un munte pentru dragostea noastră. Căutam un munte pe care să ne sărutăm, să știe universul că ne iubim. Dar tu aveai ochii prea negri pentru o fericire mare și ai râs.

În ziua aceea știam că te iubesc.

Îți mai aduci aminte?

Eu aveam mâinile reci... totdeauna erau așa de reci, ale tale erau calde și moi... și voiai să mi le încălzești...

- Pit, de ce ai mâinile așa de reci?

- Nu știu, Ina...

...și mâinile tale, calde și moi se odihneau pe mâinile mele, reci, ce nu se încălzeau niciodată, dar nu te opreai, începeai din nou să le încălzești, începeai de fiecare dată din nou, iar eu vedeam o fericire mare, probam fericirea clipei trăite alături de tine...

Apoi voiam să fiu singur, undeva departe, voiam să plec, căci vedeam un cărăbuș ce încerca să urce un munte și când ajungea sus aluneca mereu înapoi, aproape de bază, apoi o lua de la început...

- Stai, să nu faci prostii, Pit, îmi promiți?

Ești un copil, să nu faci prostii, Pit!

...și cărăbușul închis în crusta sa urca mereu, dar piatra, piatra muntelui, a muntelui sticlos, îl făcea să aluneca înapoi...

- Lasă-mă, Ina, vreau să plec departe, vreau să caut muntele nostru.

- Nu, Pit, n-ai să-l găsești niciodată, vino înapoi.

...și cărăbușul, micuțul cărăbuș, pornea în fiecare dimineață în sus și tot așa aluneca...

- Pit, Pit, nu vreau să fiu singură, rămâi cu mine, Pit!

- Nu, Ina, trebuie să urc muntele, muntele nostru, ne despărțim pentru puțină vreme... mă iubești?

- Pit, ne despărțim pentru totdeauna, eu nu te iubesc, Pit!

...și eu știam, știam, dar cărăbușul continua să urce muntele său...

În ziua aceea nu a mai urcat...

Iar eu am fugit, fugeam, fugeam din calea unei avalanșe ce distrugea totul în calea ei, și zgomotul ei creștea, creștea, până când m-a prins în mijlocul ei... și m-am lăsat dus de ea.

- Pit, ai uitat ceva...

- Nu, nu, nu, nu sunt Pit și nu am uitat nimic, lăsați-mă!

- Ba da, ești Pit, același...

- Nu, sunt rău, vreau să stric, să fiu altul.

- Nu, Pit, ești același, poate doar ai pierdut ceva... sau ai câștigat ceva...

- Nu, nu am pierdut nimic... sau poate...

Îți mai aduci aminte?

Era ultima noapte a copilăriei mele...

9 octombrie 1969

București

P. Petrescu

Textul în proză al d-lui Petre Petrescu „Cărăbușul și muntele de sticlă” este elocvent pentru trăirea experienței dezamăgirii în plan erotic, asociată cu pierderea inocenței, încrederii în oameni. Instanța naratorului este masculină, rememorează anumite momente semnificative atât pentru paroxismul emoțiilor, cât și pentru etapa impactului cu realitatea. Autorul alternează două planuri temporale, trecut, prezent, corespunzând celor două puncte de referință pentru formarea sa: exprimarea plenară a iubirii, recunoașterea pierderii viselor prin lipsa iubirii femeii dragi. Simbolurile sunt relevante, amplifică emoția. Muntele reprezintă apogeul, bucuria supremă posibilă prin dragoste, mâinile reci, subliniază răceala afectivă a instanței feminine, iar cărăbușul, îl reprezintă pe eroul narator, fire interiorizată, străduindu-se a construi o relație cât mai frumoasă, durabilă, ale cărui eforturi, într-un final, dau greș, din pricina răspunsului ființei iubite care nu împărtășea sentimentele sale. Verbele la modul indicativ, timp imperfect au caracter evocator, surprinzând starea de nostalgie a maturului care aruncă o privire retrospectivă asupra evenimentelor. „Căutam un munte pe care să ne sărutăm, să știe universul că ne iubim. Dar tu aveai ochii prea negri pentru o fericire mare și ai râs. În ziua aceea știam că te iubesc.” Interogațiile retorice surprind nevoia de a restabili o punte de legătură între sufletul de odinioară și cel din clipa analizei, dar și cu femeia dragă. „Îți mai aduci aminte?” Mottoul atașat la începutul textului „Decupate”/Îți mai aduci aminte, doamnă, / Era târziu și era toamnă...” este, de asemenea, sugestiv pentru nostalgia sădită în suflet de trecerea ireversibilă a timpului. Odată cu pierderea ființei iubite s-a pierdut naivitatea, autorul caută a înțelege peste timp valoarea experienței trăite, în ce măsură aceasta a adus un câștig, în ce măsură a afectat profund, influențat hotărâtor evoluția sa. „-Nu, nu am pierdut nimic... sau poate... Îți mai aduci aminte?/Era ultima noapte a copilăriei mele...”

Vânătorul și pasărea cântătoare, o parabolă despre bărbatul - vânător și femeia - pasăre cântătoare

Autor: Ema Petrescu

Plouase de dimineață. Andrei și Mihai înaintau cu greu prin noroiul din pădure. Plecaseră la vânătoare de porci mistreți. După două ore de căutări zadarnice voiau să se întoarcă, când deodată trilurile unei păsări îl făcu

pe Mihai să se oprească:

- Uite, o privighetoare, spuse el. Să o ascultăm puțin.
- Bine, o ascultăm. Apoi o împușc, să nu plecăm cu mâna goală acasă, spuse Andrei.

- Cum să vânez o privighetoare! Cum să ucizi o pasăre cântătoare?

- O împușcam, o împăiam și o puneam în birou, ca trofeu de vânatoare!

- Ce să faci cu o pasăre împăiată la birou? Menirea ei este să cânte, bucură-te de trilurile ei și lasă-i și pe alții să se bucure! Am venit la vânatoare de porci mistreți!

- Bine, cum spui tu! Se vede că ai suflet de artist, nu degeaba te duci la toate spectacolele din oraș. Ei și din când în când mai vii și la câte o vânatoare de porci mistreți. Fie ca tine, să cânte privighetoarea!

Cei doi stăteau sub copac privind pasărea. Aceasta terminase de cântat și zbură spre cer, pierzându-se în depărtare. Scăpase, era doar, o pasăre cântătoare! Cum să ucizi o pasăre cântătoare?

Ema Petrescu, fiica d-lui Petre Petrescu, scriitor, psiholog, este atrasă, de asemenea de spațiul simbolurilor, de cel al relațiilor interumane. Proza sa scurtă „Vânătorul și pasărea cântătoare, o parabolă despre bărbatul - vânător și femeia - pasăre cântătoare” oferă ilustrarea modului de gândire conform căruia bărbatul și femeia se încadrează în tipare, astfel, bărbatul rămânând un spirit activ, asemeni vânătorului care își caută prada, iar femeia, pe acela sensibil, gata de dăruire, de exprimare, asemeni unei privighetori care îți înalță trilul spre a bucura lumea înconjurătoare.

„Cadou de aniversare” aduce în prim plan tot imaginea cuplului și dinamica acestuia, animat de vise, de așteptări, de cadouri, exprimări ale iubirii prin gest. Femeia caută a veni în întâmpinarea nevoilor bărbatului pe planuri diferite, în ceea ce e fragil, trecător (castelul de gheață), în ceea ce e durabil, (castelul de aur), conștientizând că unul dintre darurile cele mai de preț, care conferă trăinicie unei relații este adevărul.

Se remarcă spiritul idealist al prozatoarei, fascinată de povești, într-o căutare continuă, spirit prezent și în lirica sa. Ema Petrescu are o simplitate a stilului specifică sufletelor curate, care în cuvinte puține concentrează preaplinul sufletesc, visele diafane, expresia feminității și a sensibilității sale. Se remarcă nevoia de certitudine, de siguranță semnalate în poezia visul prin nevoia de a se cuibări la pieptul ființei iubite. Binele este rodul armoniei între protagoniștii erotici „Rămân acolo și mi-e bine, Îmi miroase a pin și a preerie...”

Cadou de aniversare

Ema Petrescu

Era o zi toridă de sfârșit de august. Era aniversarea Lui.

Ea: - Ți-am pregătit o surpriză! Uite, ți-am adus castelul de gheață pe care-l vizezi de ceva vreme!

El: - E perfect, este ca în visul meu! Oh, se topește, ai

uitat ce vreme e afară!

Ea: - Nu, nu am uitat, doar ți-am adus ce ai dorit!

El: - Oh, castelul meu dorit, de ce trebuie să-l privesc cum se topește și nu pot să fac nimic?

Ea: - Ți-am dăruit castelul din visul tău, te-ai bucurat de el câteva momente...

El: - Da, dar totul a durat cât visul meu!

Ea: - Poate într-o zi îți vei dori un castel din aur, acela va dura mai mult decât un vis...

El: - Nu există castele din aur, poate doar în povești!

Ea: - Poveștile au un sâmbure de adevăr în ele!

El: - Caută tu adevărul și adu-l la mine!

Ea: - Îl voi căuta, îl voi găsi, poate îl voi aduce la tine...poate vei crede în castele din aur, poate da... sau poate nu...Acela va fi un alt cadou, pentru o altă aniversare...

Visul

Ema Petrescu

La pieptul tău visez o stea
Și zbor spre ea cu tine în gând,
Vin cu zenitul înapoi
Să ți-l agăț la piept,
Să știu că sunt și eu acolo,
Sub cămașa ta, înscrisă-n suflet,
Foc și apă, umbră și lumină,
Mă ondulez sub pielea ta
Rămân acolo și mi-e bine,
Îmi miroase a pin și a preerie...

Iubire nemărginită

Ema Petrescu

Un secol dacă ne-am iubi,
N-ar fi de ajuns să curme visul nostru de iubire
Fantezie, trandafiri și poezie,
Ca la cinema!
Un noian de sclipiri de ametist pe chipuri,
Buzele deschise șoptesc cuvinte dulci...
Îndrăgostiți etern pășim pe aleea veche,
Sub cerul mov,
Stelele zâmbesc și luna ne-nsoțește,
Pe-al vieții vers...

Romantică incurabilă, poeta se cufundă în reverie, spațiul imaginar fiind dominat de imaginea trandafirilor, sclipirii, a plimbărilor pe alei, straja cerului mov, de lună și de stele, într-o nevoie continuă de dragoste, de feerie, precum în lirica lui Mihai Eminescu, pentru care cadrul natural reprezintă mediul propice manifestărilor erotice.

Tată și fiică, Petre și Ema Petrescu împărtășesc aceeași dragoste de frumos, sensibilitate, curățenie sufletească, simplitate și spirit meditativ, nostalgic, în căutarea idealului.

Iulia Dragomir

PREZENȚA TRECUTULUI EROIC PRIN MONUMENTELE ISTORICE

de Olimpia Popescu

În balcanul nostru ortodox, nu cred că există un alt popor care cu jertfe nemăsurate, cu lupte mai grele decât el, să-și fi stropit cu mai mult sânge pământul pe care s-a pomenit și pe care a dorit să-l sfințească și veșnicească, decât poporul român. Oare ne putem închipui noi acum, când tehnica militară este sofisticată, superelectronizată, automatizată, când cu un singur deget, apăsând un buton, poți distruge o țară, cum au fost luptele duse de români cu secole în urmă, când ele se duceau „corp la corp”, cu baioneta, sau cu acele arme rudimentare? Totdeauna, încă din clasele primare, când învățătoarea ne preda marile bătălii ale voievozilor români, aveam imaginea acestor lupte ca fiind îngrozitoare, de multe ori mi-le imaginam ca adevărate măceluri.

După aceste lupte, în memoria sutelor de mii de ostași care se jertfeau pe câmpurile de luptă, la încheierea războaielor, domnitorii, ca semn de mărire și evlavie, ridicau una sau mai multe biserici și mănăstiri. Așa se face că, în 1866, la venirea pe tronul României a prințului Carol I, monumentele noastre erau în majoritate cetăți, biserici și mănăstiri, peste care trecuseră secole și care datorită cutremurelor, incendiilor și năvălirilor barbare erau în stare de ruină, cu vagi urme ale splendorii lor de altă dată. Lângă aceste sfinte monumente, avea să se așeze un alt monument de cultură, cinste și moralitate, primul rege al României, Carol I. La doar câteva luni după urcarea pe tron în dorința de a cunoaște țara sa de adopție, vizitând localitățile României, a sesizat starea jalnică a unor biserici, faptul că este necesar ca acestea să fie restaurate, că unele sunt unice în Europa și că ele reflectă genialitatea și arta specifică a poporului român. A fost fascinat de arhitectura acestor monumente, de soluțiile constructive din acele secole, de splendoarea ornamentației și picturii lor.

Această aplecare a primului rege al României, spre tot ce e frumos, spre artă, nu era întâmplătoare. Familia sa, una dintre cele mai onorabile familii din Europa din acele timpuri, investise nu numai în educația militară, morală și științifică a Prințului Carol, ci și în educația sa artistică. Astfel, în 1862, viitorul rege al României, a urmat cursurile de istoria artei ale Universității de arte din Bonn, unde a audiat cei mai vestiți profesori din acele timpuri, pe unii invitându-i, după urcarea pe tron, la București, spre a le face cunoscute tezaurele de artă românească. În plus, după absolvirea cursurilor de istoria artei din Bonn, familia i-a plătit deplasări în Italia, Franța, Spania, Portugalia și chiar Africa, spre a cunoaște arta acestor popoare.

Deși era catolic credincios, a respectat credința poporului pe care a venit să-l păstorească, a organizat Biserica Ortodoxă Română, a creat autocefalia acesteia, a pus mare preț și interes pe restaurarea

bisericilor și mănăstirilor noastre, iar atunci când banii de la guvern nu au mai ajuns, a dat și din propriul buzunar. La numai câteva luni după venirea în țară, la 2/14 octombrie 1866, vizitează biserica de la Curtea de Argeș, apoi și pe cele de la Câmpulung-Mușcel, Târgoviște, Bistrița, Horezu (6 mai 1867) iar ulterior și pe cele din Moldova și este impresionat de arta acestor monumente, dar și de starea lor de degradare. Vizitele la Curtea de Argeș s-au repetat și în anii următori, îngrijorat fiind de starea monumentului și de necesitatea unor măsuri urgente pentru restaurarea lui. Iată ce spune după una din vizitele sale la Curtea de Argeș: „Din nefericire splendida clădire se afla într-o stare tristă; interiorul este distrus prin foc, trăsnetul a lovit unul din turnuri și prin cutremur s-a crăpat unul din ziduri... Din ornamentația bogată în aur și colori a isvoadelor și arabescurilor meșteșugit săpate nu se mai găsesc decât mici urme, în rarele părți ale zidurilor”.

În dorința de a reda măreția acestor monumente, Carol I și-a luat ca sfetnici doi oameni de mare cultură, temeinic cunoscători ai istoriei poporului român: Alexandru Odobescu și Titu Maiorescu. A apelat apoi la cei mai vestiți arhitecți și restauratori de la Universitatea din Paris: G.A. Burely, Viollet Le Duc și Lecomte du Nouy. Ultimul, Andre Lecomte du Nouy, lucrând ani de zile alături de pietrari din Albești, de meșterii din localitate care au montat pe acoperiș tabla de plumb comandată special la Viena, s-a legat atât de mult de România, încât nu a mai plecat niciodată și a dorit să fie înmormântat în pământul țării noastre. Păcat că mormântul său din cimitirul mănăstirii, nu este cuprins în circuitul de prezentare turistică a monumentului. Mormântul său, modest, cu o împrejmuire de fier ordinar, sufocat de opulența celor noi construite cu risipă de marmură, cu greu poate fi găsit, în cimitirul situat în apropierea bisericii. Desigur, așa cum se întâmplă la noi, s-au găsit atunci critici și pentru opera lui A. Lecomte, dar, orice s-ar spune, în mare, biserica astăzi, arată așa cum a restaurat-o el. Ce bucuroși ar fi vizitatorii francezi, să vadă mormântul și opera compatriotului lor? În repetate rânduri regele se deplasa la monumentele aflate în restaurare, se urca pe schele, urmărea îndeaproape stadiul și calitatea lucrărilor. În tot timpul domniei sale, de aproape jumătate de secol, cele mai multe biserici ctitorite de domnitorii români au fost restaurate, iar după 1874 (în 1874 s-a dezvelit prima statuie ecvestră, cea a lui Mihai Viteazul din fața Universității București) marii noștri sculptori au început, în capitală și în marile orașe, să construiască monumente și statui pentru domnitorii țării și pentru marile personalități ale artei, științei și culturii noastre naționale.

continuare în numărul viitor

de Constantin Dobrescu

În amintirea regretatei Jenica Tabacu una din cele mai importante specialiste în viața și opera lui B. P. Hașdeu dar mai ales a fiicei sale Iulia.

Aplecat din viață într-un mod fulgerător lăsând un mare gol nu numai în inima celor apropiați dar și a celor care au cunoscut-o și o apreciau pentru erudiția și caracterul său sincer.

Personal, îmi lipsesc discuțiile ce ea și mai ales participările la manifestări științifice.

Restituiri nr.4 (50) 2018

Acest număr mare este dedicat cu generozitate Contribuției Piteștenilor la realizarea Marii Uniri.

Astfel Marius Andreescu abordează în textul său aspecte politice și juridice ale Constituționalismului Marii Uniri pentru ca apoi Ilie Popa să ne prezinte marile personalități argeșene implicate în procesul Marii Uniri de la 1918.

Interesant este textul Elenei Ștefănică despre relația dintre evrei și români în Războiul de Întregire a României. Jurnalul de război al preotului piteștean Dobre Popescu este prezentat de Octavian Dărmănescu.

Prin structura și subiectele abordate, revista arată că piteștenii și argeșenii au fost implicați plenar în amplul eveniment de acum 100 de ani. De fapt aceste materiale publicate sunt prelegerile susținute în cadrul Simpozionului Național "Piteștii și Marea Unire", proiect cultural dedicat așa cum era firesc Centenarului Marii Uniri, derulat cu sprijinul Ministerului Culturii și Identității Naționale.

Târgoviștea literară nr.4 octombrie – decembrie 2018

Reținem din sumarul acestei reviste, textul lui Ion Bălu despre Octavian Goga, precursor al Marii Uniri.

Un semn de recunoștință pentru faptele de eroism ale mareșalului Constantin Prezan, în Marele Război care ne-a adus Reîntregirea, redacția așază la loc de cinstă Monumentul acestui mare erou fiu al Dâmboviței.

Expres cultural nr.11 (23) noiembrie 2018

Un text al academicianului Alexandru Zub care îmi trezește mari emoții din vremea studenției mele la Iași este medalionul dedicat istoricului LEONID BOICU.

Pentru cine nu știe, acesta era cercetător științific la Institutul de Istorie al Academiei „A. D. Xenopol” și unul din cei mai cunoscuți reprezentanți ai istoriei moderne care se ocupă de problema Orientală și modul cum acesta a netezit calea realizării Unirii Principatelor Române din 1859.

Pe regretatul istoric l-am cunoscut bine, era coleg de birou cu bunul meu prieten din acea perioadă Gh. I. Florescu. Prin anii 80 istoricul de care amintesc a fost oaspetele prahovenilor la Universitatea Populară „Nicolae Iorga” din Vălenii de Munte. Cel care l-a invitat a fost eruditul prof. univ. Ion Șt. Baicu. Împreună cu prietenul și colegul meu de facultate prof. Gh. Borovină și M. Rachieru șeful meu la Arhivă în acea perioadă ne-am gândit și am realizat la Ploiești o întâlnire cu Leonid BOICU, la ceas de seară la mine acasă. A fost o întâlnire ca între un istoric reputat și niște tineri abia ieșiți de pe băncile facultății. Cert este că discuțiile cu acesta mie personal mi-au fixat și mai bine coordonatele perioadei 1850-1859 în istoria noastră națională.

De acolo unde este printre stele, poate că eruditul citește aceste rânduri și se bucură că la Ploiești sunt câțiva istorici care nu l-au uitat. Îl rog, pe ilustrul istoric să pună o vorbă bună pe lângă Dumnezeu să aibă grijă de neamul românesc aflat și acum la vreme de cumpănă.

Mi-a mers la suflet eruditul text al lui Gellu DORIAN despre BOTOȘANI acest oraș al genilor - la ziua Centenarului Marii Uniri.

Din textul semnat de Ioan ȚICALU aflăm că la biblioteca „MIORIȚA” din Câmpulung Moldovenesc a fost lansat volumul lui Ion FILIPCIU intitulat „Generalul Iacob ZADIC în Bucovina-documente și comentarii”.

Această carte dedicată Centenarului ne descrie cu lux de amănunte perioada dramatică din Bucovina în care s-a realizat UNIREA provinciei la realizarea României dodoloațe.

Ni se prezintă rolul nefast jucat de Ucrainenii și prietenii în evenimentele din noiembrie 1918. Ni se prezintă actul de trădare al lui Aurel OMCIU care milita pentru împărțirea Bucovinei între ucrainenii și români.

Astra blăjeană nr.4 (89) decembrie 2018

E ceva timp de când nu am mai avut în mână o revistă realizată de Despărțământul „Timotei Cipariu” Blaj al Astrei. Sumarul revistei este în mare parte axat pe evenimentele de acum 100 de ani care au avut loc în Cetatea Timului Unirii. Iată o revistă scrisă cu suflet și har despre evenimente importante care ne-au definit evoluția în timp și care se adresează mai ales generațiilor tinere pentru a nu uita nicicând pe înaintași.

Expres cultural nr.12 (24) decembrie 2018

Un lucru este cert, prestigioasa revistă de cultură ieșeană s-a impus cu hotărâre în peisajul revuistic. Acest lucru a fost posibil datorită faptului că destinele revistei sunt diriguite de unii oameni de cultură ca Nicolae Panaite, Constantin

Pricop și Victor Durnea. Constatăm că în Colegiul de redacție se află și istoricul Cătălin Turliuc, ceea ce este o garanție în plus asupra seriozității revistei.

Ne bucurăm să găsim în paginile revistei texte de valoare semnate de istoricul academician Alexandru ZUB. Acesta publică un medalion despre Paul Cornea în care relevă parcursul ego-istoric al academicianului nu demult trecut la cele sfinte.

Citind textul curajosului și eruditului scriitor Gellu Dorian, ni se întărește credința că Centenarul Marii Uniri în loc să ne găsească UNIȚI ca națiune se dovedește a fi Centenarul marii dezbinări naționale.

Pe lângă cauze de neînțeles, este una care pentru mine este primordială și anume guvernarea ciurii roșii și brune, toate laolaltă condusă de „junele” berbant cu mustăcioară avid de avere și care ne duce cu gândul la unul care a sfârșit sinucis pe la sfârșitul celui de-al doilea război mondial. Doamne când o să auzim la RADIO vestea plecării acestuia pe lumea cealaltă.

Ah, ce-mi place mie ce scrie distinsa doamnă Magda Ursache în comparație cu toți istoricii europeniști mincinoși. Brava noastră ieșeană combată bine pe cel mai nou reprezentat al lui ROLLER am numit aici pe Lucian BOIA cel care a cochetat din gros cu instituția de forță a regimului comunist.

Diana VRABIE ne prezintă în textul său modul cum este prezentată Marea Unire în paginile publicației „Cuvânt Moldovenesc”.

Restituiri nr.3 (49) 2018 Serie nouă.

Acum când tot vorbim de respectarea constituției și de o parte și de alta a spectrului politic, este de actualitate orice text despre evoluția vieții constituționale. Poate în acest sens vor lua cunoștință și analfabeții din domeniul politic. În acest context se înscrie și textul lui Marius Andreescu despre justiția Constituțională.

Florentina Andreea Diaconu se ocupă în textul său despre activitatea medicală în Țara Românească și Moldova de-a lungul epocii medievale. Iată o temă generoasă de cercetare dusă de istoricii profesioniști, nu de amatori. Am avut și noi la Prahova un istoric al medicinei și anume I. Neagu, păcat că nu s-a găsit nimeni să continue cercetarea.

Marin Toma realizează prin studiul său o istorie a evoluției hranei. Iată o temă de cercetare foarte interesantă, care merită toată atenția. Observăm că la noi la Prahova așa-ziișii istorici se ocupă mai mult de teme de politologie și alte domenii care nu prea interesează pe nimeni. Sunt convinși că aceștia se păstrează virgini pentru a intra în luptă dacă inamicul de la Răsărit vine să pună la pământ construcția de la DEVESELU.

Dunărea de jos nr. 203, ianuarie 2019

Acest număr al prestigioasei reviste gălățene este dedicat ROMÂNISMULUI.

Mi-a mers la suflet zicerea filozofului Vasile Băncilă (1897-1979) care spune „Toți păduchii când ajung în frunte se cred voievozi”. Această zicere mă duce cu gândul la Don Poblito de Alexandria.

Mă surprind în mod plăcut cuvintele frumoase spuse de Petre Țuțea despre Ceaușescu. Printre altele acesta spune „Ceaușescu e român adevărat. Acest conducător a fost pentru țara noastră ce au fost Kemal Atatürk pentru Turcia și Abdul Nasser pentru Egipt: TATĂL NAȚIUNII! Ceaușescu a scos România din Evul Mediu, de la lumina lumânării la lumina electrică, de la carul cu boi la întreprinderi producătoare de automobile, camioane, tractoare, locomotive și avioane. Ceaușescu a păstrat DEMNITATEA acestui popor de tâmpiți”. Ce am făcut noi, l-am împușcat. Dar va veni o vreme când urmașii vor umple țara cu statui ale celui pe care acum îl numim DICTATOR.

În continuare, revista publică fragmente din lucrări de referință despre românism și naționalism scrise de Mircea Eliade, C. Rădulescu-Motru, Mircea Vulcănescu, Emil Cioran etc.

Dan Plăeșu ne face recenzie cărții scrise de Vasile Ghica intitulată „Ecaterina, Cocuța Conachi-Vogoride (Ioana d' Arc a României) 1828-1870, apărută la Iași la Editura STUDIS. Recenzentul ne prezintă o pasionată monografie dedicată unei personalități a neamului nostru despre care s-a vorbit mult prea puțin în cărțile de istorie mincinoase. Pe scurt, Cocuța era fiica lui Costache Conachi și sora vitregă a lui Costache Negri, născută la Țigănești, lângă Tecuci. Aceasta, de un curaj de excepție, dă la iveală complotul pus la cale de soțul ei, caimacatul VOGORIDE. Poate că Unirea Mică nu s-ar fi produs, iar CUZA, fostul pârclăb de Galați nu ar fi fost eroul acesteia.

Conștiința nr. 160, ianuarie 2019

Acest număr dovedește strădania colectivului redacțional de a ne prezenta un nou concept cultural cu implicații religioase și filozofice, care așază revista în spațiul revuistic ploieștean mult mai bine.

Argeș nr. (439) ianuarie 2019

Interesant este dialogul lui Lucian Vasiliu cu Dumitru Augustin Doman pe diverse teme de cultură și viață.

În paginile revistei întâlnim și pe prahoveanul nostru Serghie Bucur cu un fragment de proză intitulat „Infrațiune”.

Nicolae Dima ne prezintă în textul său dragostea, eterna poveste între pasiune și suferință.

Mariana Șenila-Vasilu continuă serialul Paradisul pierdut, evocând crâmpie de viață din istoria fabuloasă a românismului în zona Câmpenilor, epicentru al luptei antimaghiare și antihabsburgice.

Acest valoros număr este ilustrat cu pictură murală maramureșeană.

România literară nr. 1, 11 ianuarie 2019

Istoricul literar Nicolae Scurtu introduce în circuitul publicistic un set de patru scrisori pe care poetul și fotografii Constantin Amărieș (1923-2007) le-a trimis lui N. Florescu de la „Jurnalul literar” în perioada 1997 și 2004.

Gheorghe SCHWARTZ abordează în textul său proza românească după 1918. Constantin Abăluță ne evocă în amplul său text odiseea actului de donație din 1982 prin care Cecilia Storck Botez donează scriitorului două tăblii de pat pe care le avea moștenire de la mătușa sa Ortansa Szathmary, nora pictorului Carol Popp de Szathmary. Donația consta din două tăblii, capetele unui pat în care a dormit poetul Mihai Eminescu, găzduit de Carol Popp de Szathmary în locuința sa din București.

Mi s-a părut interesant textul lui Alex Ștefănescu despre moartea lui Stalin. Pe vremea când selecționam și inventariam o parte a arhivei securității – între noi fie vorba această arhivă este aur curat pentru un cercetător veritabil – când am ajuns la anul 1953 am dat peste o sumedenie de documente despre modul cum securității, „lucrătorii de securitate” de la cele mai mici grade și până la Ițic Ștrul șeful securității care apoi a emigrat în Israel plângeau în mod ipocrit și trimiteau la București telegrame peste telegrame conducerii superioare a PMR – care fie vorba între noi mai răsufla ușurată că tăcutul popoarelor a mierlit-o – în care își exprimau durerea că au rămas „orfani”, că nu mai are cine să-i călăuzească în lupta dură cu dușmanul.

Aceste dosare se regăsesc – pentru cei curioși – în fondul Inspectoratului Județean al M. I. Prahova.

Și acum rețin o întâmplare povestită de un venerabil învățător din Loloiasca, satul mamei mele, care cu ocazia unui control de arhivă îmi povestea că în momentul în care le-a comunicat prichindeilor moartea călăului popoarelor și le-a cerut în prezența oficialităților comunei să păstreze un moment de reculegere, aceștia au aplaudat, spre consternarea oficialilor.

România literară nr.2, 18 ianuarie 2019

Adrian Popescu semnează câteva marginalii la un eseu despre PARADIS scris de Horia-Roman Patapievici.

Mircea MIHĂIEȘ ne prezintă în textul său pe Andrei Pleșu din postura de comentator politic și moral.

Răzvan VONCU comentează volumul II al jurnalului lui Ion RAȚIU care cuprinde perioada 1955-1962, care ni-l prezintă pe acest luptător anticomunist implicat în luptele de subminare a regimurilor comuniste din Europa de Est pe fondul lentei destalinizări și treptată destindere.

Mircea Anghelescu realizează un comentariu critic la lucrarea lui Gh. Lăzărescu despre Caragiale „O lume într-o operă”.

Sorin Lavric realizează o cronică a ideilor cuprinse în cartea lui Dan Ciachir intitulată Gânduri despre Nae Ionescu.

Despre opera și personalitatea scriitorului Emil Brumaru, trecut de curând la cele veșnice, scriu Ioan HOLBAN, Vasile SPIRIDON, Alex. ȘTEFĂNESCU și Lucian VASILIU.

Nichita Danilov ne prezintă în textul său „câte ceva despre modul de funcționare poetică a lui Liviu Ioan Stoiciu”.

Nu putem trece cu vederea interviul realizat de Cristian Pătrășconiu cu scriitoarea rusă Ludmila ULITKAIA despre ultimul său roman, Scara lui Iakov.

România literară nr. 3-4, 25 ianuarie 2019

Liviu Ioan Stoiciu este laureat al Premiului Național de Poezie „Mihail Eminescu”. Istoricul literar Nicolae Scurtu introduce în circuitul publicistic un set de patru episoade din anii 1972-1974 pe care universitarul Mircea Popa le-a primit de la criticul literar Mihai Drăgan (1937-1993) în legătură cu înființarea lași a colecției Eminesciana.

Subscriu la dezbaterile pe care prestigioasa revistă „România literară” o deschidea la inițiativa lui Mircea Mihăieș privind cercetarea științifică. Problema este mult mai întinsă decât se crede. Se manifestă și în domeniul preuniversitar. Voi fi în măsură să dau publicității modul de comportare a unui profesor cu care nu este bine să colaborezi. Încă adun date, căci l-am avertizat că-l voi țări în justiție dacă se constată încălcarea normelor deontologice.

Foarte interesant dialogul realizat de Cristian Pătrășconiu cu Lazăr Vlăsceanu despre axa răului și axa binelui în România ultimelor trei decenii.

Interviul realizat de Liviu Capșa cu profesorul universitar Dumitru BORTUM față de continua degradare a folosirii limbii române în spațiul public. Dumitru Bortum la final afirmă că nu există patriotism fără dragoste de limba națională.

Evenimentul istoric nr. 12, 25 ianuarie – 21 februarie 2019

Mereu îmi propun să nu mai prezint acest ghiveci călugăresc patronat de Dan

Andronic care nu și-a găsit nicicum locul în ziaristica națională. Clar individul nu are stofă, este modest. De fapt, în paginile revistei se promovează faptul divers. Iată o revistă care se adresează sfertodoctorilor, amatori de istorii ușurele cu care aceștia să impresioneze în fața amantelor și a amicilor de pahar.

Toți cei pe care-i prezentați, Zelea Codreanu, Carol al II-lea și familia Ceaușescu, mă refer la cei din spațiul mioritic, aveau mai multă determinare, chiar un coeficient de inteligență mult mai mare decât hoții care ne conduc și ne sfidează cu agramatismul lor, opulența de care dau dovadă. Cei pe care-i prezintă revista aveau în genele lor constanța valorii lor că sunt meniți să lase posterității ceva care-i deosebește de hahalerile de acum. De Carol al II-lea se leagă dezvoltarea culturii naționale, nu degeaba era denumit Voievodul Culturii, de Codreanu se leagă dorința de dreptate a românului, indiferent prin ce mijloace va fi îndeplinită, iar de Ceaușescu se leagă dorința de a dezvolta țara (pentru a avea ce fura neisprăviții aceștia chiar la 30 de ani de la lovitură de stat din decembrie '89. Sunt convinși că celor puși la index de străinii care fură cota la cota cu toate neamurile proaste, li se vor ridica nu peste mult timp monumente de for public.

România literară nr. 5, 1 februarie 2019

Eruditul istoric Ștefan Cazimir introduce în circuitul publicistic o poezie scrisă de prietenul său Romulus Vulpescu în anul 1953 care nu a fost reproducă în niciunul din volumele sale.

Simona Preda se ocupă în textul său de personalitatea principesei Ileana al cărei suflet generos a rămas la spitalul „Inima Reginei” de la Bran.

Foarte interesant este interviul pe care Cristian Pătrășconiu îl realizează cu filozoful și poetul Andrei Cornea despre filozofie.

În continuare revista cuprinde comentarii, recenzii, cronici privind spectacole muzicale, expoziții, spectacole de operă etc.

Nu putem trece cu vederea eseu semnat de Pia Brânza despre filiera Yorick, personajul lui Shakespeare, care îi permite să realizeze un comentariu înțelept asupra vieții și morții.

La final ne reține atenția Scrisoarea celor 30 de intelectuali europeni care este un avertisment asupra pericolului în care se află Europa ca idee. Interesant este că printre semnatari nu figurează niciun român.

Anuar nr.9 / MMXVIII / 2018 Societatea de Științe Istorice din România, filiala Câmpina

Pentru mine este un prilej de bucurie ori de câte ori primesc această publicație a istoricilor din Câmpina, care impune prin multe lucruri. Acest număr l-am primit prin bunăvoința domnului Mădălin Cristian Focșă, un pasionat de istorie.

Consistentul volum este dedicat așa cum era firesc Centenarului Marii Uniri și este coordonat cu pasiune și profesionalism de doi dascăli de excepție ai învățământului din Câmpina și anume prof. dr. Gh. Râncu și prof. Emilia Râncu, care merită toată recunoștința noastră.

Acestea fiind spuse, țin să menționez că am o observație de făcut care mă privește personal. Distinsul prof. Marius Zaharia de la școala gimnazială „B. P. Hașdeu” din Câmpina în eruditul său text privind Câmpina în anii premergători Războiului pentru întregire națională face o gafă care îmi produce mari daune profesionale și științifice. Acest profesor care se pare că nu stăpânește pe deplin ABC-ul cercetării îmi pune un articol semnat de mine – Legăturile lui Ioan Slavici cu Prahova – ca semnat de distinsul preot starofor Radu Botiș din Ulmeii Maramureșului, care coordonează două reviste on-line Glas Comun și Slova Creștină și la care eu colaborez. Menționez că acest articol l-am publicat și în revista „Atitudini” de la Ploiești și la „Revista nouă” din Câmpina. Nu am înțeles de ce un ocol pe la capătul țării, când mai lesnicios era să se oprească în ogradă prahoveană. Îl rog pe distinsul profesor Marius Zaharia să facă public eroarea făcută pentru a nu fi obligat să-l dau în judecată. De fapt și părintele Radu Botiș va face diligențele necesare.

O lucrare despre contribuția prahovenilor la realizarea României Mari

Centenarul s-a dovedit o manifestare culturală la care și-a adus contribuția toată suflarea românească. Scopul acestei manifestări de suflet a românilor era să fixeze în conștiința generațiilor actuale și a celor viitoare efortul făcut de români pentru realizarea idealului național.

Printre manifestările cele mai frecvente, dar cu impact la public, amintim publicațiile despre evenimentele de acum 100 de ani.

O astfel de lucrare este Contribuția județului Prahova la Războiul de Întregire a Neamului realizată de Darie Codruț Constantinescu. Lucrarea a văzut lumina tiparului datorită strădanilor colectivului Prefecturii Județului Prahova, condus cu competență, probitate profesională și har de distinsa doamnă Ioana Mădălina Lupea. Pentru acest demers publicistic distinsa doamnă menționată merită toată aprecierea prahovenilor. Felicitări!

Acest proiect cultural dedicat Centenarului Marii Uniri a fost derulat cu sprijinul Ministerului Culturii și Identității Naționale.

Timpul urmează să stabilească dacă lucrarea semnalată va rămâne în topul operelor fundamentale românești dedicate Centenarului.

de Marian Chirulescu

FEBRUARIE

• **februarie-aprilie** – au loc răzcoalele țărănești (1888)

• 350 de ani de când apare prima scriere a unui român la Paris, studiul teologic „Enchiridion...” („Manual sau Steaua Răsăritului luminând Apusul...”) de N. Milescu (1669)

• Se desfășoară răscoala țăranilor din 1907

• Se înființează Cenaclul literar „I.L. Caragiale” din Ploiești (1952)

01.02. – Se naște pictorul Ștefan Luchian (1868-1916)

01.02. – Se naște violonistul și compozitorul George Năstase Ochialbi (1870, Ploiești-1916)

01./13.02. – Se naște basul Feodor Ivanovici Șaliapin (1873-1938)

01.02. – 85 de ani de la nașterea scriitorului Nicolae Breban (1934)

01.02. – Se naște ziaristul Nicolae Hristodorescu (1943-2016, Ploiești)

01.02. – 75 de ani de la nașterea scriitorului Petru Popescu (1944)

01.02. – 70 de ani de la moartea prozatorului N.D.Cocea (1880-1949)

01.02. – Se naște solista de muzică ușoară Nicoleta Matei (Nico) (1970, Ploiești)

01.02. – Se naște dr. în filologie Loredana Ilie (1975, sat Corlătești, jud. Ph.)

02.02. – 425 de ani de la moartea compozitorului Giovanni Pierluigi da Palestrina (1525?-1594)

02./13.02. – 250 de ani de la nașterea scriitorului Ivan Andreievici Krâlov (1768/1769) și 170 de ani de la moartea sa (9/21.11.1844)

02.02. – Roma a devenit capitala Italiei (1871)

02.02. – Se naște scriitorul James Joyce (1882-1941)

02.02. – Se naște poetul Puiu Cristea (1930, com. Măneciu-Ungureni, Ph.)

02.02. – 55 de ani de la moartea scriitorului Ion Marin Sadoveanu (1893-1964)

03.02. – 210 de ani de la nașterea compozitorului Felix Mendelssohn (1809-1847)

03.02. – Se naște filosoful Constantin Rădulescu-Motru (1868-1957)

03.02. – A avut loc premiera dramei „Năpasta” de I.L. Caragiale (1890, București)

03.02./16.02. – Se constituie Partidul Conservator-Democrat, condus de Take Ionescu (1908)

03.02. – 105 ani de la nașterea filozofului Simone Weil (1909-1943)

03.02. – Se naște actorul Dumitru Palade (1930). Activitate Ploiești

03.02. – Se naște pictorița Cornelia Peiulescu (1917, Ploiești - 1967)

03.02. – 65 de ani de la moartea prozatorului Ionel Teodoreanu (1897-1954)

03.02. – 50 de ani de la moartea actorului Boris Karloff (1887-1969)

04.02. – 170 de ani de la moartea poetului Costache Conachi (1778-1849)

04.02. – Se naște diplomatul Constantin Vișoianu (1897, Urlați-m?)

04.02. – 30 de ani de la moartea poetului Ștefan Alexiu (1900, Ploiești-1989)

05.02. – Se naște dramaturgul Carlo Goldoni (1707-1793)

05.02. – Se naște scriitorul și criticul literar Hristu Cândroveanu (1928-2002)

05.02. – 80 de ani de la moartea matematicianului Gheorghe Țițeica (1873-1939)

05.02. – 65 de ani de la nașterea compozitorului și dirijorului Huba Sebastian Bertalan (1954-2005, Ploiești). Activitate în Ploiești

05.02. – 65 de ani de la nașterea violonistului Adrian Ceapă (1954). Activitate în Ploiești

05.02. – Se naște fotbalistul Gheorghe Hagi (1965)

06.02. – Se naște poetul Adrian Maniu (1891-1968)

06.02. – Prima audiție la Paris a

„Poemei române” de George Enescu (1898)

06.02. – Se naște scriitorul Sandu Teleajen (Stelian P. Morcovescu) (1893, sat Homorâciu, Ph. - 1963)

06.02. – Se naște scriitorul Geo Bogza (1902, Ploiești - 1993)

06.02. – Se naște omul politic Corneliu Mănescu (1916, Ploiești-2000)

06.02. – 100 de ani de la moartea militantului socialist Ion C.Frimu (1871-1919)

06.02. – Se naște dr. muzicolog Sebastian Bucur (Barbu Stelian) (1930, com. Talea, Ph.)

07.02. – S-a terminat construirea Castelului „Iulia Hașdeu” (1896)

07.02. – Se naște cântăreața Elena Zamora (1897, Ploiești-1974)

07.02. – Se naște patriarhul Teoctist (Teodor Arpașu) (1915-2007)

07.02. – 90 de ani de la nașterea prof. univ. dr. ing. Stelian Dumitrescu (1929, com. Păcureți, Ph.)

07.02. – 85 de ani de la nașterea scriitorului Florin Mugur (1934-1991)

07.02. – S-a născut criticul de artă Dan Hăulică (1932-2014)

07.02. – Are loc premiera primului film sonor realizat la București „Big-Bang”, cu N. Stroe și V. Vasilache (1935)

08.02. – 195 de ani de la nașterea scriitorului John Ruskin (1819-1900)

08.02. – Se naște scriitorul Jules Verne (1828-1905)

08.02. – Se înființează Școala Normală din Ploiești (1868)

08.02. – Se naște compozitorul Dan Pavelescu (1952, Ploiești)

08.02. – 40 de ani de la moartea scriitorului Alexandru Philippide (1900-1979)

08.02. – S-a născut lector univ. Dr. Steluța Mariana Coculescu (lb. Franceză) (1949)

09.02. – 110 ani de la moartea scriitorului Catulle Mendès (1841-1909)

09.02. – 140 de ani de la nașterea

istoricului și scriitorului Jacques Bainville (1879-1936)

09.02. – Se înființează competiția de tenis Cupa Davis (1900)

09.02. – S-a născut Marian Avramescu, profesor și caricaturist (1957, com. Sângeru, jud. Ph.)

10.02. – Se naște istoricul de artă Alice Voinescu (1885-1961)

10/22.02. – A avut loc premiera piesei „Răzvan-Vodă” de B.P. Hașdeu la Teatrul cel Mare din București (1867)

10.02. – Se naște scriitorul Giuseppe Ungaretti (1888-1970)

10.02. – Se naște scriitorul Bertolt Brecht (1898-1956)

10.02. – Se naște prozatorul Anton Holban (1902-1937)

10.02. – Se naște actorul Victor Rebengiuc (1933)

10.03. – S-a născut prof. Irimescu, scriitoare, inspector școlar (1945, Iași), cu activitate în Ploiești

10.02. – S-a născut poeta Mariana Marin (1956-2003)

11.02. – 140 de ani de la moartea artistului plastic Honoré Daumier (1808-1879)

11.02. – 75 de ani de la nașterea dirijorului, compozitorului și preotului Victor A. Frangulea (1939, com. Chiojdeanca, Ph.)

12.02. – Ziua Mondială a Radioului

12.02. – 210 ani de la nașterea naturalistului Charles Darwin (1809-1882)

12.02. – 210 ani de la nașterea omului politic Abraham Lincoln (1809-1865)

12.02. – 125 de ani de la nașterea poetei Otilia Cazimir (Alexandra Gavrilescu) (1894-1967)

12.02. – 120 ani de la nașterea scriitorului I. Peltz (1899-1980)

12.02. – Se naște regizorul Franco Zeffirelli (1923)

12.02. – 75 de ani de la nașterea scriitorului, publicistului și muzeografului Octavian Onea (1944). Activitate în Ploiești

12.02. – Se naște poetul ing. Gabriel-Vincentiu Mălăescu

(1948)

12.02. – 60 de ani de când s-a născut actorul și eseistul Dan Puric (1959)

12.02. – Apare revista „Cronica” (Iași, 1966; continua să apară și azi)

13.02. – Se naște sociologul Dimitrie Gusti (1880-1955)

13.02. – Se naște conf. univ. dr. ing. și diplomat în matematici și teologie Ion Macri (1935, Ploiești)

13.02. – Se naște boxerul Mihai Leu (1968)

14/26.02. – Se inaugurează Ateneul Român din București (1888)

14.02. – 240 de ani de la moartea exploratorului James Cook (1728-1779)

14.02. – Se naște filoloaga Alexandrina Istrătescu-Tzurea (1901, Vălenii de Munte)

14.02. – Se naște poetul basarabean Grigore Vieru (1935-2009)

14.02. – 115 ani de la nașterea scriitorului George Dorul Dumitrescu (1904, com. Ceptura, Ph.)

14.02. – Se naște teatrologul și actorul Sebastian Flor Nistor (1930-2006, Ploiești)

14.02. – Se naște scriitorul Dumitru Țepeneag (1937)

14.02. – Se naște poetul Victor Sterom (Ion Vergu Dumitrescu) (1937-2014, Mizil, Ploiești)

14.02. – Se naște caricaturistul Nicolae Ioniță (1951). Activitate în Ploiești

14.02. – 60 de ani de la nașterea pictoriței Camelia Profirescu (1954). Activitate în Ploiești

14.02. – Ia ființă, oficial, Muzeul de Științele Naturii Ploiești (1956)

15.02. – 455 de ani de la nașterea matematicianului și astronomului italian Galileo Galilei (1564-1642)

15/27.02. – 185 de ani de la nașterea istoricului Vasile A. Urechia (1834-1901)

15.02. – Se naște Titu Maiorescu, critic și istoric literar (1840-1917)

15.02. – Se naște matematicianul Spiru C. Haret, sociolog și om

politic (1851-1912)

15.02. – S-a născut scriitorul Aurelian Titu Dumitrescu (1956)

15.02. – S-a inaugurat linia ferată electrificată București-Brașov, prima de acest fel din România (1969)

15.02. – 120 ani de la nașterea compozitorului Georges Auric (1899-1983)

16/28.02. – Se naște regizorul Vsevolod I. Pudovkin (1893-1953)

16.02. – 95 de ani de la nașterea istoricului literar Ion Hangiu

16.02. – Se naște scriitorul Mihai Nedelcu (1925, com. Gherghița, Ph. - 2010, Ploiești)

16.02. – Se înființează Federația Română de Fotbal Asociație (1930)

16.02. – 80 de ani de la nașterea poetului Ilie Constantin (1939)

17.02. – 80 de ani de la nașterea prof. de biologie și publicistului Theodor Tr. Marinescu (1939, Ploiești)

17.02. – Se naște antrenorul dr. honoris causa Octavian Bellu (1951, Ploiești)

17.02. – Se naște poeta Elena Iuliana Grădinaru (1975, Ploiești)

18.02. – 455 de ani de la moartea sculptorului și pictorului Michelangelo Buonarroti (1475-1564)

18.02. – 160 de ani de la nașterea scriitorului Salom Alehem (1859-1916)

19.02. – Se naște astronomul Nicolaus Copernic (1473-1543)

19.02. – Se naște cronicarul Miron Costin (1633-1691)

19.02. – 160 de ani de la nașterea fizicianului și chimistului Svante Arrhenius (1859-1927)

19.02. – 155 de ani de la nașterea folcloristului Artur Gorovei (1864-1951)

19.02. – 145 de ani de la nașterea ziaristului Stelian Popescu (1874, com. Balta Doamnei, Ph. - 1960, Elveția)

19.02. – Se naște sculptorul Constantin Brâncuși (1876-1957). Ziua Națională C. Brâncuși

19.02./03.03. – 115 ani de la

nașterea filosofului Mircea Vulcănescu (1904-1952)

19.02. – Se naște ziaristul Cristea N. Bocioacă (1933). Activitate în Ploiești

19.02. – Se naște scriitorul Marin Sorescu (1936-1996)

19.02. – 80 de ani de la nașterea interpretei de muzică populară Irina Loghin (Gura Vitioarei, Ph.)

19.02. – Se naște pictorul Victor Munteanu (1945). Activitate în Ploiești

19.02. – Se naște scriitorul Liviu Ioan Stoiciu (1950)

19.02. – Se naște poeta Teia Lambă (1987, Ploiești)

19.02. – Se înființează Uniunea Teatrală din România (UNITER) (1990)

20.02. – Se naște scriitoarea Claudia Millian-Minulescu (1887-1961)

20.02. – 125 ani de la nașterea scriitorului Jaroslaw Iwaszkiewicz (1894-1980)

20.02. – 95 de ani de la nașterea scriitorului Eugen Barbu (1924-1993)

20.02. – Se naște dr. în matematici și diplomatul Mircea Malița (1927)

20.02. – Se naște actorul Sidney Poitier (1927)

20.02. – 90 de ani de la nașterea dr. în muzicologie Alexandru Ion Bădulescu (1929) „Cetățean de Onoare al Municipiului Ploiești”

21.02. – Ziua Internațională a Limbii Materne (declarată de UNESCO)

21.02. – Se naște boxerul și antrenorul Ion Moroîtă (1961, com. Dumbrăvești, jud. Ph.)

21.02. – 35 de ani de la moartea scriitorului Mihail Șolohov (1905-1984)

21.02. – 50 de ani de la moartea compozitorului, dirijorului și pianistului Constantin Silvestri (1913-1969)

22.02. – Se naște filosoful Arthur Schopenhauer (1788-1860)

22.02. – 205 de ani de la nașterea poetului Grigore Alexandrescu (1814-1885)

22.02. – 155 de ani de la nașterea scriitorului Jules Renard (1864-1892)

22.02. – Se naște scriitorul Tudor Mușatescu (1903-1970)

22.02. – Se naște actorul Zephy Alșec (1923-1992, Ploiești)

22.02. – Se naște inventatorul, ing. Justin Virgilius Capră (1933-2014, com. Măgureni, Ph.) „Cetățean de Onoare al Municipiului Ploiești”

22.02. – Se naște prof. de istorie Gheorghe Borovină (1948, Ploiești)

22.02. – Se naște criticul literar prof. Dan Gulea (1977). Activitate în Ploiești

23.02. – 85 de ani de la moartea compozitorului Sir Edward Elgar (1857-1934)

23.02. – 80 de ani de la nașterea scriitorului Mihai Vișoiu (Ploiești)

23.02. – S-a născut scriitoarea Diana Trandafir (Marinache) (pseudonim literar: Carmen Mușat) (1966)

24.02. – Galerius a publicat edictul privind începerea persecuției creștinilor în Imperiul Roman de Răsărit (303)

24.02. – Se naște poetul Ovidiu Cotruș (1926-1977)

24.02. – Se naște maestrul emerit al sportului Mihai Mocanu (1942-2009). „Cetățean de Onoare al Municipiului Ploiești”

25.02./09.03. – 205 de ani de la nașterea poetului Taras Șevcenko (1814-1861)

25.02. – A fost emisă circulara prin care s-a introdus alfabetul latin în școlile românești (1856)

25.02. – Se naște poetul Alexandru Tudor-Miu (1901, com. Brazi, Ph. - 1961, Câmpina)

25.02. – Se naște regizorul Val Mugur (1902, Sinaia-1986)

25.02. – S-a născut scriitorul Virgil Duda (1939-2016)

26.02. – 455 de ani de la nașterea scriitorului Christopher Marlowe (1564-1593)

26.02. – S-a născut scriitorul Victor Hugo (1802-1885)

26.02. – Se naște scriitorul, filozoful și istoricul Bogdan

Petriceicu Hașdeu (1838-1907, Câmpina)

26.02. – 155 de ani de la nașterea omului de afaceri Max I. Schapira (1864-1921, Ploiești)

26.02. – 100 de ani de la nașterea poetului Constantin Tonegaru (1919-1952)

26.02. – Se naște poetul Martin Culcea (1955, Ploiești)

26.02. – Compozitorul Paul Constantinescu termină de compus „Simfonia ploieșteană” (1961)

27.02. – Se naște tenorul Enrico Caruso (1873-1921)

27.02. – Se naște scriitorul John Steinbeck, laureat Nobel în 1962 (1902-1968)

27.02. – Se naște sculptorul Ion Irimescu (1903-2005)

27.02. – Se naște dirijorul și compozitorul Marin Constantin (1925, sat Urleta, com. Bănești, Ph.-2011). „Cetățean de Onoare al Municipiului Ploiești”

27.02. – 60 de ani de la moartea învățătorului și publicistului Dumitru I. Brezeanu (1868, com. Teișani, Ph. - 1959)

27.02. – Se descoperă izotopul carbon-14, care stă la baza dotărilor arheologice de azi, de către Martin Kamen și Sam Ruben (1940)

28.02. – 265 de ani de la nașterea lui Gheorghe Șincai (1754-1816)

28.02. – Se naște scriitorul Michel de Montaigne (1533-1592)

28.02. – 150 de ani de la moartea scriitorului Alphonse de Lamartine (1790-1869)

28.02. – 145 de ani de la înființarea Școlii Comerciale Ploiești („Spiru Haret” de mai târziu) (1874)

28.02./13.03. – Se naște scriitorul și filozoful religiilor Mircea Eliade (1907-1986)

28.02. – Se naște etno-muzicologul conf. univ. Emilia Comișel (1913, Ploiești-2010). „Cetățean de Onoare al Municipiului Ploiești”

29.02. – Se naște compozitorul Gioacchino Rossini (1792-1868)

GHEORGHE COSTAFORU – PRIMUL RECTOR AL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI NOSTRU SUPERIOR (V)

de Cătălin Dobrescu

Din motive de sănătate, Costaforu a rămas apoi la Ministerul Afacerilor Străine, dând o nouă organizare acestui minister. În calitate de ministru de externe, Costaforu a promovat o politică de apropiere față de Germania și Austro-Ungaria, în speranța unui ajutor în realizarea independenței față de puterea otomană. Costaforu a demisionat din funcția de ministru (28 aprilie 1873) și a fost trimis ca agent diplomatic la Viena, în locul lui P.P. Carp, transferat la Roma.

În anul 1875 a încheiat cu Austro-Ungaria o convenție comercială și de navigație, pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate. Acest act diplomatic pe care l-a discutat și încheiat cu cancelarul Gyula Andrassy reprezenta încununarea carierei lui de om politic, căci sănătatea lui zdruncinată avea să-i scurteze viața. La 25 aprilie 1876 își dă demisia din funcția de agent diplomatic din motive de sănătate.

Noul Parlament, prezidat de un fost prieten politic, Manolache Costache Epureanu, la propunerea lui Fleava, a dispus trimiterea în judecată a ministrului Lascăr Catargiu.

La 19 iulie 1876 a fost trimis în judecată și Gheorghe Costaforu, în calitate de fost ministru de externe, cu 81 de voturi contra și 29 abțineri. Dar, la 20 martie 1877, deputatul M. Pherekyde făcea următoarea propunere: *Deși acțiunea n'ar putea subsista în contra repausatului G. Costaforu, Adunarea constată că, în urma investigațiilor comitetului, acuzațiunea în privința repausatului urma să fie înlăturată*". Camera adoptă hotărârea și astfel, numele lui avea să fie reabilitat a doua oară.

Gheorghe Costaforu murise cu câțva timp în urmă, la 28 noiembrie 1876, într-o zi de duminică, la vârsta de 56 de ani, o vârstă care i-ar fi lăsat încă posibilități de ascensiune.

La înmormântare, panegiricul a fost rostit de Vasile Boerescu, care, cu talentul său oratoric neîntrecut, a știut să-i pună în lumină adevărata personalitate.

Probabil că opera juridică a lui Gheorghe Costaforu nu este suficient de bogată, însă personalitatea lui atât de amplă, cunoștințele din toate materiile dreptului, care i-au servit ca bază nu numai în domeniul teoretic, dar și în rezolvarea problemelor din viața politică și din avocatură, fac ca el să poată figura în seria doctrinarilor dreptului din literatura noastră juridică începătoare.

Bibliografie:

Constantin Prodan, *Gheorghe Costaforu*, Pandectele române, partea a IV-a, București, 1947

Ion Mamina, Ion Bulei, *Guverne și guvernanți*, Editura Slex, București, 1994

Gheorghe Costaforu, *Magazinul judecătoresc*, vol. I, București, Tipografia Colegiului Național, 1855

Gheorghe Costaforu, *Magazinul Judecătoresc*, vol. II, Codicile penale, București, Imprimeria Statului, 1872.

CUPRINS

Editorial, <i>Gelu Nicolae Ionescu</i>	- cop.2
O călătorie în insula prinților, <i>Elena Trifan</i>	- cop. 4
Nicolae Breban 85, <i>Eugen Simion</i>	- p.1
Un croitor de altădată, <i>Alex Ștefănescu</i>	- p.3
Mihail Sadoveanu - File însângerate, <i>Ion Bălu</i>	- p.4
Să nu uităm odiseea Transilvaniei! și Istoricul tratat de pace din 1920 de la Traianon!, <i>Ion Ștefan Baicu</i>	- p.5
Galeria marilor epigramiști: Gheorghe Penciu, <i>C. Tudorache</i>	- p.7
Răsfoiri și comentarii, <i>Constantin Tudorache</i>	- p.12
Legenda - segment semnificativ al literaturii populare (VIII), <i>Adriana Nicolaeta Zamfir</i>	- p.13
Restituiri, <i>Constantin Dobrescu</i>	- p.15
Vasile Boerescu, între politică și drept, <i>Cătălin Dobrescu</i>	- p.16
Șirna culturală, <i>Traian D. Lazăr</i>	- p.17
Nobilul farmacist, <i>Traian D. Lazăr</i>	- p.18
„Regele Ferdinand. Acțiunea militară pentru Marea Unire, 1916-1917”, <i>Adrian Stroe</i>	- p.19
Ioan Tanoviceanu întemeietorul științei penale românești (II), <i>Constantin Dobrescu</i>	- p.20
Gheorghe Costaforu - Primul rector al învățământului nostru superior (III), <i>Cătălin Dobrescu</i>	- p.9
Convenția de armistițiu din septembrie 1944 și consecințele asupra economiei românești, <i>Carmen Băjenaru</i>	- p.21
Istoricul Monarhiei Constituționale și Ereditare din România 1866-1947 (1), <i>Daniel Rachmistruc</i>	- p.22
Gândirea politică în poca antică, <i>Ion Ștefan Baicu</i>	- p.23
Monografia Ion Mincu, <i>Constantin Ilie</i>	- p.24
Corespondența poetului Grigore Arbore cu Basarab Nicolescu (2), <i>Traian D. Lazăr</i>	- p.25
Primul pilot ploieștean - Alexander Henri Schwartz, <i>Alexandru Marin</i>	- p.27
Inginer Nicolae Cătuneanu, <i>Constantin Dobrescu, Radu Cătuneanu</i>	- p.27
Petre Petrescu și Ema Petrescu, tată și fiică, oglinzi și oglindiri, <i>Iulia Dragomir</i>	- p.28
Prezența trecutului eroic prin monumentele istorice, <i>Olimpia Popescu</i>	- p.30
Parada revistelor, <i>Constantin Dobrescu</i>	- p.31
Evenimente culturale, <i>Marian Chirulescu</i>	- p.33
Gheorghe Costaforu - primul rector al învățământului nostru superior (V), <i>Cătălin Dobrescu</i>	- p.36

Dintr-o regretabilă eroare, textul **In memoriam Emil Brumaru** a apărut în numărul trecut al revistei noastre ca aparținând domnului Traian D. Lazăr. Precizăm că textul este un extras din comunicatul de presă al Uniunii Scriitorilor.

IDEI TATUATE

de Adrian Voica

Tatuaj

E sensul tatuajului unui vers –
Dar până la acesta-i mult de mers.

Veleitar sau virtuos

La ușa Poeziei o mină abordez
Și de mă crede, bine, mă-ndreaptă
spre trapez.

Confirmări

Definitiv desparte numai moartea.
Definitiv unește numai cartea.

Ochi de artist

Esența artei e frumosul pur –
Dar nu oricine-l vede împrejur.

Bucurie anulată

Te bucuri că lași urme în zăpadă –
Dar vara, oare, cine-o să le vadă?

Cronică

În timp, absențele sunt tot mai dese,
Ștergând din minte, suflute, adrese.

Pericol

Un gest sau o vorbă întoarsă din drum
Împing de pe stâncă gândirea de
acum.

Flagelare

Mă-ncarc de versuri albe, anodine
Când vreau să fugă liricul din mine.

Mișcare interioară

Deschisă ușa, intră-n vers cuvinte
Dar unele se-așează înainte.

Migrație

Ideile plâpânde, cu pantalonii scurți
Ies din volume grele să intre-n alte
curți.

Pastel

La stâna cu ninsori întâmplătoare
Suspina toamna pe cărare.

Poveste actualizată

Potcoava e de la calul bătrân.
Tava cu jar să i-o dau – mai amân.

Război

Vara se topise lângă Nistru.
Bomba înflorind în chip sinistru.

31 decembrie

Învingător vremelnic. Răul, însă,
Se bucură de fața plânsă.

Revelion

Dispare iar un an din viața mea –
De ce, atunci, m-aș bucura?

Performanță ratată

Toți intubații suntem gata de urat –
Păcat, ne mai lipsește-un aparat!

Blasfemie

O, „viață veșnică”, minciună sfântă,
În tine paradoxal cântă!

Tristețea unui refren

De-o vreme mă gândesc la tine,
mamă,
Ceva mă cheamă-n depărtări, mă
cheamă!

Intrusul

Biruitor asupra mea revin –
Dar nu găsesc învinsul clandestin.

Serata „Atitudini”

Miercuri, 30 ianuarie 2019, La Muzeul de Artă „Ion Ionescu-Quintus” din Ploiești Casa de Cultură „I.L. Caragiale” a Municipiului Ploiești a susținut o nouă Serată literară.

Moderatorul activității a fost scriitorul Gelu Nicolae Ionescu, directorul Casei de Cultură „I.L. Caragiale.”

Cu această ocazie poeta Laura Opariuc a lansat cartea de poezii „Neliniști în albastru” care a apărut la Editura Karta-Graphic din Ploiești în anul 2018, cu o prefață semnată de Florin Sicoe.

Aceasta a fost prezentată de

scriitorii Gelu Nicolae Ionescu și Florin Sicoe.

Gelu Nicolae Ionescu a apreciat frumusețea fizică și spirituală a volumului, sinceritatea trăirilor și autenticitatea scrierii.

Florin Sicoe a evidențiat cele două teme ale cărții, dragostea și natura, și printre trăsăturile definitorii ale acesteia a menționat: „sentimentul cosmogonic, senzația de exhaustivitate, și, mai ales, faptul că vede poezia ritualic, ca pe un ceremonial prin care realitatea poate fi transformată în ficțiune, în metaforă.”

Gelu Nicolae Ionescu a prezentat și cartea „Galeria marilor epigrafiști”, volumul I, care a apărut în îngrijirea lui Constantin Tudorache, sub egida Casei de Cultură „I.L. Caragiale” din Ploiești.

Cartea se înscrie, de fapt, într-un

Cultură „I.L. Caragiale” din Ploiești de a publica anual câte o antologie cu epigrafiști ale căror creații au fost publicate începând cu anul 2017 în paginile revistei „Atitudini” sub genericul „Galeria marilor epigrafiști”.

Volumul I dedicat lui Ion Ionescu Quintus conține o prefață semnată de Corin Bianu, președintele Clubului Epigrafiștilor „Cincinat Pavelescu”, date biografice, aprecieri critice despre scrierile lui Ion Ionescu-Quintus, epigrame ale autorului, trei articole din proza acestuia, cât și reproduceri ale unor fotografii de familie, coperte de cărți și texte literare.

Cartea a fost oferită gratis celor prezenți.

Membri ai trupei de teatru „Atitudini”, coord. Gelu Nicolae Ionescu, au dramatizat schițele lui Caragiale: „Justiție”, „Vizită”, „D-I Goe”.

Andra Ioniță și Dragoș Stan, elevi ai Colegiului Național de Artă „Carmen Sylva”, au interpretat la pian piese muzicale din repertoriul internațional.

Activitatea s-a încheiat cu o sesiune de autografe.

Elena Trifan

O CĂLĂTORIE ÎN INSULA PRINȚILOR

de Elena Trifan

Orașul Istanbul își întâmpină turiștii într-un mod foarte plăcut cu imagini ale Mării Marmara, cu blocuri noi, moderne și elegante, spații verzi cu arbuști de conifere, palmieri, trandafiri și aranjamente florale.

Am fost cazați în cartierul Baiazid la un hotel modest, dar foarte primitor.

Restaurantul hotelului are vedere la Marea Marmara de unde ai posibilitatea de a admira suprafața liniștită a mării a cărei culoare nu diferă cu mult de cea a Mării Negre, răsăritul și asfințitul soarelui, pescărușii care dis-de-dimineață dau viață peisajului cu zborul și croncănitul lor vesel.

Este un cartier vechi care sub raport arhitectonic îți reține atenția numai prin minaretele moscheilor și în, mod deosebit, prin cele 6 minarete ale Moscheii Albastre.

După ce am vizitat principalele obiective turistice ale Istanbulului, un adevărat deliciu revigorant al călătoriei noastre la Istanbul l-a constituit o plimbare în Büyükkada, Insula Prinților.

De fapt, este vorba de un grup de 9 insule situate în Marea Marmara, în dreptul părții asiatice a Istanbulului, dintre care cea mai mare este Büyükkada.

Sunt menționate încă din antichitate și în timpul bizantinilor și ale otomanilor au constituit locul unde erau izolați cei căzuți în dizgrație: călugări, prinți, prințese, cadâne, iubite.

În 1929 pe Insula Büyükkada a fost exilat revoluționarul rus Lev Troțki în urma conflictelor pe care le-a avut cu Stalin. A locuit într-o vilă foarte mare situată pe un domeniu de 3600 metri pătrați. Vila se mai păstrează și astăzi.

De-a lungul timpului Insulele Prinților au avut diferite denumiri. În antichitate li se spunea Demonesoi, adică insulele populare, în epoca bizantină se numeau insulele preotului (papadanisia), în timpul otomanilor li s-a spus insulele roșii sau insulele princiare. (După ghidul turistic "Istanbul leagănul civilizațiilor").

Începând cam de prin anii 1940 au început să prezinte interes pentru persoanele bogate care și-au construit aici vile moderne.

De la Istanbul până aici am călătorit cu un vapor pe care majoritatea călătorilor erau localnici.

Am călătorit într-o seninătate deplină atât la nivel natural, cât și uman: marea era liniștită, soarele strălucea, pescărușii zburau prietenos în jurul vaporului, atrași de mâncarea pe care le-o aruncau călătorii, niște tineri instrumentiști au început să cânte. Dar cea mai mare surpriză ne-a oferit-o un grup de turcoace tinere, îmbrăcate în rochii negre și grena, cu basmale multicolore pe cap, vesele, frumoase,

comunicative, prietenoase.

Ne-au zâmbit, ne-au oferit ceai și dulciuri. Aș fi vrut să le ofer ceva, dar cum nu aveam nimic, m-am mulțumit să le zâmbesc, să facem fotografii împreună. Am făcut schimb de adrese. Într-o lume pestriță despre care nu știam nici de unde vine, nici unde se duce, ne-am trezit deodată cu un dar al prieteniei.

Atât la urcarea, cât și la coborârea din vapor, a fost destul de multă lume.

Imediat în apropierea debarcaderului se află o mulțime de magazine, cu aspect de bazar de unde îți poți cumpăra suveniruri.

Pe Insula Prinților este interzis transportul cu mașina. Se circulă numai cu bicicleta și cu trăsura.

Ni se oferă o plimbare cu trăsura, ceea ce ne-a permis să aruncăm o privire asupra aspectului arhitectonic al clădirilor unele construite în stil vechi cu fațada din lemn, altele în stiluri moderne foarte plăcute și elegante. Insula este un adevărat paradis floral, care ne-a încântat cu vivacitatea multicoloră a mulțimii florilor de: brazilianca, luleaua turcului, leandru, hortensii, bougainvillea cu movul ei puternic și revigorant.

La marginea localității te întâmpină o imagine de poveste, o pădure de pini cu trunchiuri contorsionate. La punctul terminus al plimbării noastre se află o stație de trăsuri unde poți opri, îți poți cumpăra suveniruri și poți imortaliza pe pelicula aparatului de fotografiat trăsuri, tufe de leandru înflorit și copaci contorsionați.

Aflăm că pe insulă se află și biserici ortodoxe și Mănăstirea Sfântul Gheorghe, pe care nu am avut însă posibilitatea de a le vizita.

Ca să poți totuși cunoaște cu adevărat originalitatea acestei insule și să te pătrunzi de farmecul ei trebuie să te deplasezi pe jos, ceea ce timpul nu ne-a permis.

Plimbarea noastră pe insulă s-a finalizat cu un delicios meniu pescăresc care ne-a fost servit într-un restaurant de la fereastra căruia puteai să admiri marea.

Ne-am reîmbarcat pe vaporul alb, această pasăre călătoare, mândră și neînfrică, înfrățită cu valurile, soarele, norii și vânturile, și după o plutire lină de aproximativ 1 oră și jumătate ne-am întors la Istanbul.